¨ÉvªÉ|Én¶É {ÉSÉÉÊªÉEòÉ
VÉxÉ´É®úÒ 2014

|ÉEòÉvÉ ºÉ¨{ÉÉnùEò
®úPÉ´ÉÒ®ú ¸ÉÒ´ÉÉºiÉ´É

ºÉ¨Éx´ÉªÉ
ºÉÉ®ú¶É Ê¤É´ÉÉ®úÒ

ºÉ¨{ÉÉnùEò
®úÉVÉÒ´É Ê¤É´ÉÉ®úÒ

={É ºÉ¨{ÉÉnùEò
®úVÉxÉÉ ÉSÉiÉ±É

+ÉEò±{ÉxÉ
+É¶ÉÉ ®úÉ¨ÉxÉ
½¨iÉÉ ´ÉÉªÉÉMÉhÉEò®ú

´ÉÉ¤ÉºÉÉ<]
+Éi¨ÉÉ®úÉ¨É ¶É¨ÉÉÇ

Eò¨{ÉÉÊVÉMÉ
+±{ÉxÉÉ ®úÉ`Éè®ú

BEò |ÉÊiÉ : nùºÉ ¯û{ÉªÉ
´ÉÉÌ¹ÉEò : nùÉ ºÉÉè ¯û{ÉªÉ

ºÉ¨{ÉEÇò
¨ÉvªÉ|Én¶É {ÉSÉÉÊªÉEòÉ
¨ÉvªÉ|Én¶É ¨ÉÉvªÉ¨É
40, |É¶ÉÉºÉÊxÉEò IÉäjÉ, +®äú®úÉ ÊcÉ±É
¦ÉÉä{ÉÉ±É-462011
¡òÉäxÉ : 2764742, 2551330
¡èòCºÉ : 0755-4228409

Eò{ÉªÉÉ ´ÉÉÌ¹ÉEò ¶ÉÖ±Eò EòÉ ¦ÉÖMÉiÉÉxÉ +{ÉxÉ bÉE}]/
¨ÉxÉÒ+Éb®ú ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨ÉÉvªÉ¨É, ¦ÉÉä{ÉÉ±É EòÉä ¦ÉäVÉå*

¨ÉvªÉ|Én¶É {ÉSÉÉÊªÉEòÉ ¨Éå |ÉEòÉÊ¶ÉiÉ ±ÉäJÉÉå EòÉ +{ÉxÉÉ ½è,
<ºÉºÉ ºÉ¨{ÉÉnùEò EòÉ ºÉ½¨ÉÊiÉ +ÉxÉ´ÉÉªÉÇ xÉ½Ó ½è*

<ºÉ +ÆEò ¨Éå

मुख्यमंत्री श्री शिवराज सिंह चौहान ने विकास का रोडमेप दृष्टि पत्र 2018 का विमोचन किया।

मध्यप्रदेश को देश का सर्वश्रेष्ठ राज्य बनाने का आह्वान

Ê´É¶Éä¹É : ¨ÉvªÉ|Én¶É EòÉ ºÉ´ÉÉÈMÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ nùÉÎ¹]Â¤ÉiÉ½	03
|ÉªÉÉºÉ : ¨ÉvªÉ|Én¶É EòÉ ºÉ¨ÉÞr EòÉ®úxÉ EòÉä {É½±É	06
ºÉ¶ÉHò {ÉSÉÉªÉiÉ : ºÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ	07
ºÉ¶ÉÉºÉxÉ : ºÉ®úEòÉ®ú EòÒ nùºiÉEò	11
+vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ-ºÉ¨{ÉEÇò : ºÉ¨{ÉEÇò ´ÉÞÊrú ºÉä Ê´ÉEòÉºÉ	13
+vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ-+É´ÉÉºÉ : {ÉÉSÉ ºÉÉ±É ¨Éå {ÉCEòä ±ÉÉJÉ PÉ®ú EòÉ ÊxÉ¨ÉÉÇhÉ	16
º´ÉSUôiÉÉ +Éè®ú º´ÉÉºlªÉ : º´ÉSUô ºÉÉ¨É - º´ÉºlÉ ºÉÉ¨É	18
®úÉäVÉMÉÉ®ú : +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ +Éè®ú ºÉ¤ÉEòÉ ®úÉäVÉMÉÉ®ú	20
ºÉ¤ÉEòÉ ÊÉIÉÉ : MÉÖhÉ´ÉkÉÉ´ÉÉ ÊÉIÉÉ EòÉ {É½±É	27
EòÞÊ¹É =tÉÉxÉ-º´É-®úÉäVÉMÉÉ®ú : ºÉ¨ÉÞrú JÉäiÉ ºÉ¨ÉÞrú EòÉä	28
¨ÉÊ½±ÉÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ : ºÉ¶ÉHò ¨ÉÊ½±ÉÉ, ºÉ¶ÉHò ºÉ¨ÉÉVÉ	37
EòÞÊ¹É : =zÉiÉ JÉäiÉÒ, ºÉ¨ÉÞrú ºÉÉ¨É	40
{ÉªÉÉÇ´É®úhÉ : º´ÉSUô {ÉªÉÉÇ´É®úhÉ ºÉ¨ÉÞrú VÉÒ´ÉxÉ	44
ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®úIÉÉ : ºÉ¨ÉÉVÉ Eò EòÊ¨ÉVÉÉä®ú ´ÉMÉÉç EòÒ ºÉ®úIÉÉ	46

Ê|ÉªÉ {ÉÉ`öEòÉ,

ग्रामीण मध्यप्रदेश को समृद्ध बनाने के लिए किये गये प्रयासों ने आकार ले लिया है। हमारे गाँव अब विकसित गाँव बन रहे हैं। विकास के परिणाम हमारे सामने हैं। आंकड़ों से स्पष्ट है कि गाँव की तस्वीर बदल रही है।

पिछले दस वर्षों से विकास के लिए किये गये प्रयासों के परिणामस्वरूप अधोसंरचना, सड़क, बिजली, पानी, रोजगार, स्वास्थ्य, शिक्षा, आवास जैसी मूलभूत आवश्यकताएँ गाँवों में उपलब्ध हैं। पंचायतों की मजबूती के लिए पंचायत राज संस्थाओं के वित्तीय अधिकार बढ़ाने, उन्हें काम का अवसर देने और पंच-परमेश्वर योजना के क्रियान्वयन से गाँव की आंतरिक अधोसंरचना को बल मिला है। समुदाय के लिए स्थाई परिसम्पत्तियों के निर्माण में गुणात्मक तेजी आयी है। ई-पंचायत से हमारे गाँव देश दुनिया से जुड़ रहे हैं।

खेती लाभ का व्यवसाय बनने से गाँव का किसान संतुष्ट है। महिलाएँ आत्मनिर्भर हैं, युवाओं ने स्वरोजगार निर्मित किये हैं। विकास के रंग भरते ग्रामीणों का शहरों की ओर पलायन थम गया है।

माननीय मुख्यमंत्री जी की सोच और भविष्य में विकास की परिकल्पना पर केन्द्रित दृष्टि पत्र 2018 बनाया गया है। इसमें अगले पाँच वर्षों के विकास का रोडमेप है। जिसमें विकास की पूर्व योजनाओं के अतिरिक्त तेजी से विकास के नये लक्ष्य निर्धारित हैं। ग्रामीण मध्यप्रदेश को विकसित, समृद्ध बनाने की दिशा में उठने वाले इस कदम से निश्चित ही हमारे गाँव एक सम्पूर्ण आधुनिक गाँव का आकार ले लेंगे। इसी अपेक्षा के साथ पंचायिका के इस अंक में पंचायत एवं ग्रामीण विकास तथा सामाजिक न्याय विभाग की योजनाओं और आगामी लक्ष्य को शामिल किया है। जिसमें मुख्यमंत्री का मध्यप्रदेश को सर्वश्रेष्ठ राज्य बनाने का आह्वान, सशक्त पंचायतों में पंच-परमेश्वर, स्व-कराधान प्रोत्साहन योजना, सुशासन से सहभागी लोकतंत्र की ओर बढ़ते कदम, संपर्क में मजरों टोलों से सड़क तक पहुँच की योजनाएँ, आवास, आजीविका और रोजगार, स्वच्छता और स्वास्थ्य, सबको शिक्षा, कौशल उन्नयन, स्व-रोजगार, महिला सशक्तीकरण, कृषि, पर्यावरण, सामाजिक सुरक्षा और वृद्धजन कल्याण की योजनाएँ समाहित।

उम्मीद है यह अंक आपके लिए उपयोगी साबित होगा। हमें आपके पत्रों का इंतजार रहेगा।

(®PÉ´ÉÒ® ¸ÉÒ´ÉÉºiÉ´É)

¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉ ºÉ´ÉÉæ¸Éä¹`ö ®úÉVªÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ ½è

¨ÉÖ JªÉ¨ÉÆjÉÒ ¸ÉÒ Ê¶É´É®úÉVÉ ËºÉ½þ SÉÉè½þÉxÉ xÉä ¨ÉÖJªÉ¨ÉÆjÉÒ {Énù EòÒ ¶É{ÉlÉ ±ÉäxÉä Eäò {É¶SÉÉiÉ 16 ÊnºÉ¨¤É®ú 2013 EòÉä ¨ÉÆjÉÉ±ÉªÉ +ÉÊ¨ÉxÉ¨Éå {É½±Éä ÊnxÉ +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå EòÒ ¤Éè`öEò ±ÉäEò®ú |Énä¶É ¶ÉÉºÉxÉ EòÒ |ÉÉlÉÊ¨ÉEòiÉÉBÆ ¤ÉiÉÉªÉÓ* =x½ÉåxÉä EòÉ ÊEò ¨ÉÆjÉÒ +Éè®ú EòÉ¨ÉEòÉVÉ ¨É½ºÉÚºÉ Eò®åú ÊEò ªÉ½ =xÉEòÒ +{ÉxÉÒ ºÉ®úEòÉ®ú ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉä nä¶É EòÉ ºÉ´ÉÉæ¸Éä¹`ö ®úÉVªÉ ¤ÉxÉÉxÉä Eäò ÊxÉB ºÉ¦ÉÒ ºÉ¨ÉÎx´ÉiÉ |ÉªÉÉºÉ Eò®åú* ¸ÉÒ SÉÉè½þÉxÉ xÉä ¨ÉÖJªÉ ºÉÊSÉ´É ¸ÉÒ +]õÉxÉÖ Êb¹ÉÉ EòÉä "VÉxÉ-ºÉÆEò±{É 2013' ºÉÉé{ÉÉ +Éè®ú =ºÉEäò +xÉÖ°ü{É EòÉªÉÇªÉÉäVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉxÉä Eäò ÊxÉnæ¶É ÊnªÉä* =x½ÉåxÉä "Ê´ÉVÉxÉ 2018' EòÉ Ê´É¨ÉÉäSÉxÉ ¦ÉÒ ÊEòªÉÉ*

¸ÉÒ SÉÉè½þÉxÉ xÉä Eò½É ÊEò VÉxÉ-ºÉÆEò±{É +Éè®ú ºÉÆ¦ÉÉMÉÒªÉ ¤Éè`öEòÉå ¨Éå ÊxÉªÉÊ¨ÉiÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÉä ¦É®ú ¤Éè`öEòÉå Eäò ºÉÆ¤ÉÆvÉ ¨Éå ÊxÉnæ¶É ÊnªÉä* =x½ÉåxÉä +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå ºÉä +{ÉäIÉÉ EòÒ ÊEò ´Éä ¶ÉÉºÉxÉ EòÒ xÉÒÊiÉªÉÉå EòÉä VÉxÉ-VÉxÉ iÉEò {É½ÖÆSÉÉBÆ* +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå EòÉ VÉxÉ´ÉÉÊ½iÉ ¨Éå EòÉ¨É Eò®úxÉä EòÒ ºÉÉäSÉ ®úJÉxÉÒ SÉÉÊ½B*

¸ÉÒ SÉÉè½þÉxÉ xÉä Eò½É ÊEò ®úÉVªÉ ºÉ®úEòÉ®ú EòÉ ºÉÆEò±{É ½è* ±ÉÉäMÉÉå xÉä ¦É®úÉäºÉÉ ÊEòªÉÉ ½è* ªÉ½ ºÉ®úEòÉ®ú VÉxÉiÉÉ EòÒ ºÉ®úEòÉ®ú ½è* ªÉ½ VÉÉxÉiÉÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÒ ºÉ®úEòÉ®ú ½è* ±ÉÉäEòiÉÆjÉ ¨Éå VÉxÉ +ÉºlÉÉ Eäò ºÉ¨ÉÉxÉ EòÉ¨É Eò®úxÉÉ ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉä ºÉ´ÉÉæ¸Éä¹`ö ®úÉVªÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ ½è* <ºÉEäò ÊãÉB, VÉxÉ, VÉxÉ, ºÉÆEò±{É +Éè®ú ºÉ{ÉxÉä Eäò ºÉÉlÉ EòÉ¨É Eò®åú*

¨ÉÖJªÉ¨ÉÆjÉÒ Eäò ÊxÉnæ¶É

- VÉxÉºÉÆEò±{É 2013 +Éè®ú Ê´ÉVÉxÉ 2018 Eäò +xÉÖºÉÉ®ú +ÉVÉ ºÉä ½ÒÊ ºÉ¨ÉªÉ¤Ér EòÉªÉÇªÉÉäVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉªÉå ´ÉäÆ* {É½±Éä 100 ÊnxÉ EòÒ EòÉªÉÇªÉÉäVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉBÆ*
- ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò EòÉªÉÉÇªÉÉäVÉxÉÉ BEò ºÉ{iÉÉ½ ¨Éå |ÉºiÉÖiÉ Eò®åú*
- §É¹]õÉSÉÉ®ú EòÉä ÊxÉªÉÆjÉhÉ Eò®úxÉä ´ÉÉ±Éä]ÅõÉªÉ±É EòÉä xªÉÉªÉÉ±ÉªÉ, Ê´É¶ÉÉä¹É VªÉÉªÉÉ±ÉªÉ EòÉä ÊMÉ¦ÉÉÊ®ú ¶ÉÒQÉ ºÉÖxÉ´ÉÉ<Ç Eäò <ºÉEäò ¤ÉVÉÉªÉ +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå (<]õÉºÉÒ Ê´ÉVÉ±ÉåºÉ) ¤ÉªÉÉxÉ ¤ÉxÉÉBÆ*
- MÉÖhÉ´ÉkÉÉ EòÉ ÊxÉªÉÆjÉhÉ {ÉÊ®úºÉ®ú, MÉÖhÉ´ÉkÉÉ EòÉªÉÇ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®úÉªÉÉ VÉÉB*
- +ÉèuÉäÊMÉEò ÊxÉ´Éä¶É +Éè®ú ®úÉäWÉMÉÉ®ú ºÉßÊVÉiÉ Eò®úxÉä {É®ú ¥ÉäVÉÉä*
- ¶ÉÉºÉEòÒªÉ +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå EòÒ Eò¨ÉÉÇSÉÉÊ®úªÉÉå +Éè®ú nãÉÉå EòÒ ÊVÉ¨¨ÉänÉ®úÒ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ ½Éä*
- |É¶ÉÉºÉxÉ ºÉ®ú±É, ºÉ®ú±É, ºÉÖMÉ¨É, ªÉlÉÉlÉÇ´ÉÉnÒ ¤ÉxÉÉxÉä Eäò EòÉªÉÇ Eò®åú*
- |Énä¶É Eäò MÉÉÆ´É-MÉÉÆ´É ¨Éå ¦ÉÖ-EòÉ]õÉä =VÉÉÇ EòÒ VªÉÉäÊiÉ EòÒ VªÉÉÊiÉ EòÉ EòÉä<Ç EòÉä VÉÉB*
- ¨ÉÊ½±ÉÉ ºÉ¶ÉÊHòEò®úhÉ EòÉ ºÉ´ÉÉæSSÉ |ÉÉlÉÊ¨ÉEòiÉÉ nå*
- Ê{ÉUôãÉä {ÉÆSÉ´É¹ÉÉç Eäò ºÉ¨ÉªÉ Eäò ºÉ¦ÉÒ ¶ÉÉÊºÉiÉ EòÉ {ÉÉ±ÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉB*
- VÉxÉºÉÖxÉ´ÉÉ<Ç EòÉ |É¦ÉÉ´ÉÒ ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉB*
- Ê¶ÉIÉÉ EòÒ MÉÖhÉ´ÉkÉÉ {É®ú vªÉÉxÉ nå*

समावेशी विकास से समृद्धि की राह पर मध्यप्रदेश

मध्यप्रदेश ने समावेशी विकास की राह पर आगे बढ़ते हुए, गाँवों की तस्वीर बदलने के लिए कई महत्वपूर्ण विकास कार्यक्रम और योजनाएँ शुरू की हैं जिन्हें देश भर में सराहा गया है। मुख्यमंत्री श्री शिवराज सिंह चौहान की मंशा के अनुरूप खेती को लाभ का व्यवसाय बनाने के लिए की जा रही कोशिशों के तहत मनरेगा कन्वर्जेंस से मध्यप्रदेश में मेरा खेत मेरी माटी उपयोजना शुरू की गयी है। देश भर में अपनी तरह की इस अनूठी योजना के जरिए प्रदेश के 52 लाख से अधिक लघु एवं सीमांत कृषकों को जिनके पास दो एकड़ से ज्यादा कृषि भूमि नहीं है उनकी कृषि योग्य तथा गैर कृषि योग्य भूमि पर रोजगारमूलक कार्य होंगे।

मनरेगा कन्वर्जेंस से ही ग्रामों में संपर्क सुविधा के विकास के लिए सुदूर ग्राम संपर्क एवं खेत सड़क योजना भी शुरू की गयी है। इस उपयोजना के जरिए ग्रामीण क्षेत्रों में मजरे टोलों और खेत समूहों को जोड़ने के लिए बारहमासी ग्रेवल सड़कों का निर्माण होगा।

प्रदेश के ग्रामीण क्षेत्रों में स्वच्छता और पर्यावरण सुधार के उद्देश्य से वर्ष 2011-12 में शुरू हुई पंच-परमेश्वर योजना में अब तक 7844 किलोमीटर लम्बे सीमेंट कांक्रीट युक्त आंतरिक मार्ग बन चुके हैं। मनरेगा कन्वर्जेंस के जरिए संचालित इस अनूठी योजना में ग्राम पंचायत को आबादी के मान से पाँच से पंद्रह लाख तक की राशि हर साल आवंटित की जा रही है। इस योजना में अब तक सभी 23006 ग्राम पंचायतों को तीन हजार पाँच सौ दो करोड़ रुपये आवंटित किये जा चुके हैं।

प्रदेश में जिन ग्राम पंचायतों में पक्के आंगनवाड़ी भवन नहीं हैं या जो आंगनवाड़ी किराये के भवनों में संचालित है वहां अब नये आंगनवाड़ी भवन का निर्माण कन्वर्जेंस से किया जायेगा। आंगनवाड़ी केन्द्रों के निर्माण में मनरेगा राशि के साथ-साथ बी.आर.जी.एफ. एकीकृत विकास कार्यक्रम (आई.ए.पी.) तथा महिला बाल विकास मद की राशि को भी शामिल किया जा सकेगा। प्रत्येक आंगनवाड़ी भवन की लागत 5.83 लाख रुपये होगी। इन भवनों की सुरक्षा के लिये बाउंड्रीवाल और पेयजल के इंतजाम के लिए हैण्डपम्प की लागत 1.97 लाख रुपये अतिरिक्त होगी।

प्रदेश में गरीब तथा कमजोर तबकों के परिवारों की बेटियों के विवाह के लिए शुरू हुई मुख्यमंत्री कन्यादान और निकाह योजना के लिए भी राशि अब प्रति विवाह 25 हजार रुपये कर दी गयी है।

संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रम ने मध्यप्रदेश के वित्तीय समावेशन मॉडल को सराहा

xÉ< ênb±±ÉÒ ¨É ªÉBxÉbÒ{ÉÒ EòÒ ê®{ÉÉ]õ VÉÉ®Ò

सुदूर ग्रामीण अंचलों तक बैंकिंग और वित्तीय सुविधाएं मुहैया करवाने तथा अल्ट्रा स्माल बैंकों (यूएसबी) के जरिए हितग्राहीमूलक योजनाओं का लाभ जरूरतमंद लोगों को पहुंचाने के मध्यप्रदेश के वित्तीय समावेशन मॉडल समृद्धि की व्यापक सराहना हुई। मध्यप्रदेश के इस अनूठे नवाचार की सफलता के बारे में संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रम (यूएनडीपी) द्वारा तैयार की गई मूल्यांकन रिपोर्ट को भोपाल में जारी किया गया। इस अवसर पर सचिव वित्त विभाग भारत सरकार श्री सुमित बोस, मुख्य सचिव मध्यप्रदेश श्री अंटोनी डिसा और संयुक्त राष्ट्र की नई दिल्ली स्थित रेसिडेंट को-ऑर्डिनेटर और यूएनडीपी की रेसिडेंट रिप्रजेंटेटिव सुश्री लिज ग्रेन उपस्थित थीं। इस अवसर पर श्री सुमित बोस ने कहाकि मध्यप्रदेश मॉडल समृद्धि की दिशा में महत्वपूर्ण कदम है। मुख्य सचिव श्री अंटोनी डिसा ने इस अवसर पर कहा कि सामाजिक समावेशन के लिए आर्थिक समावेशन जरूरी है। अपर मुख्य सचिव पंचायत एवं ग्रामीण विकास श्रीमती अरुणा शर्मा ने बताया कि बैंकिंग सुविधाओं से वंचित 14 हजार 667 गांवों के लिए करीब 3 हजार अल्ट्रा स्मॉल बैंकों की स्थापना की जा रही है। डेढ़ वर्ष में अब तक 2071 अल्ट्रा स्मॉल बैंक सुदूर गांवों में खुल चुके हैं। पहले सुदूर गांवों में बैंकिंग सुविधाओं के लिए लोगों को 20 से 90 किलोमीटर की दूरी तक जाना पड़ता था।

इन अल्ट्रा स्मॉल बैंकों के जरिए प्रत्यक्ष लाभ का हस्तांतरण सफलता से हो रहा है। ग्रामीण अंचलों में बीपीएल परिवारों, वृद्धजन, निराश्रित, निःशक्तजन और विधवाओं को भारत सरकार और राज्य सरकार से मिलने वाली आर्थिक सहायता तथा पेंशन राशि सीधे बैंक खातों में जमा हो रही है। श्रीमती शर्मा ने बताया कि अल्ट्रा स्मॉल बैंकों के जरिए 800 करोड़ रुपये से अधिक की राशि का लेन-देन अब तक हो चुका है।

½þ®ú ÊnùxÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eòä Ê´ÉEòÉºÉ EòÉ ºÉä¨ÉÒ{ÉÉ¿É Eò®ú

¨ÉÉ Jªà¨ÉjÉÒ ¸ÉÒ Ê¶É´É®úÉVÉ ÊºÉÆ½þ SÉÉè½þÉxÉ xÉä 21 ÊnùºÉ¨¤É®ú 2013 EòÉä ¨ÉÆjÉÉ±ÉªÉ ¨Éå xÉ´ÉMÉÊ`öiÉ ¨ÉÆjÉÉ-{ÉÊ®úºÉnù Eòä {É½þ±Éä ¤Éè`öEò EòÉä ºÉ¤ÉÉäÊvÉiÉ Eò®úiÉä ½þB Eò½þÉ ÊEò "ºÉ¤É Eòä ºÉÉlÉ, ºÉ¤ÉEòÉ Ê´ÉEòÉºÉ" EòÉä VÉxÉiÉÉ Eòä EòÉªÉÇEò®ú |Énä¶É Eòä Ê´ÉEòÉºÉ Eòä Ê±ÉB ºÉ¨É{ÉÇhÉ Eò®úiÉä ½þ*" ¨ÉÆjÉÉ-{ÉÊ®úºÉnù Eòä ºÉnùºªÉÉå ºÉä Ê´ÉÊ¶É¹]õ Eòä |Énä¶É Ê´ÉEòÉºÉ Eòä Ê±ÉB ºÉ¨É{ÉÇiÉ Eò®úå* +{ÉxÉä VÉÒ´ÉxÉ EòÉ BEò-BEò ÊnùxÉ |Énä¶É Ê´ÉEòÉºÉ Eòä Ê½þiÉ ¨Éå ={ÉªÉÉäMÉ Eò®úå* +ÉVÉ ºÉä +É{ÉEòÒ VÉÒ´ÉxÉ EòÉ xÉªÉÉ +vªÉÉªÉ |ÉÉ®ú¨¦É ½þÉä ®ú½þÉ ½þè* ªÉ½þ nùÉÊ¡ú´É +´ÉºÉ®ú ½þè* +{ÉxÉÒ Eòä¨ÉÉ`öiÉÉ, EòÊ`öxÉ {ÉÊ®úgÉ¨É ºÉä ½þ¨É VÉxÉiÉÉ EòÒ ºÉ¨ÉÉ Eò®ú VÉxÉ´ÉÉ VÉÒ´ÉxÉ EòÉ ºÉÉlÉEò ¤ÉxÉÉ ºÉEòiÉä ½þé* |Énä¶É EòÒ VÉxÉiÉÉ xÉä ½þ¨Éå +¦ÉÚiÉ{ÉÚ´É ºÉ¨ÉlÉÇxÉ ÊnùªÉÉ ½þè* <ºÉ VÉxÉÊ´É-¶´ÉÉºÉ EòÒ EòºÉÉè]õÒ {É®ú ºÉ¤ÉEòÉä JÉ®úÉ =iÉ®úxÉÉ ½þÉäMÉÉ* +É¨É ±ÉÉäMÉÉå ºÉä Ê¨ÉxÉä®úiÉÉ ¤ÉÉÆ]õ Eò®úxÉÉ iÉlÉÉ ¶ÉÉºÉxÉ Eòä EòÉªÉÇ {É®úÉ Eò®úxÉÉ EòÉä +ÉºÉÉxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉBÆ* <ºÉEòä Ê±ÉB ºÉiÉiÉÉxÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ ½þÉäMÉÉ* {É®úÆ ¨ÉÆjÉÉ-{ÉÊ®úºÉnù BEò ¨ÉxÉ +Éè®ú BEò]õÒ¨É Eòä °ü{É ¨Éå EòÉ¨É Eò®úä xÉ< EòÉªÉÇ-ºÉºEòÊiÉ Ê´ÉEòÊºÉiÉ Eò®úå*

सौ दिवसीय कार्य-योजना से बदलें गाँव की तस्वीर

{ÉÆSÉÉªÉiÉ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ, ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò xªÉÉªÉ iÉlÉÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò xªÉÉªÉ ¨ÉÆjÉÒ ¸ÉÒ MÉÉä{ÉÉ±É ¦ÉÉMÉÇ´É xÉä 27 ÊnùºÉ¨¤É®ú 2013 EòÉä Ê´É¦ÉÉMÉ EòÒ ¦ÉÉäHÉ ºÉ¨ÉÒIÉÉ Eò®úiÉä ½þÖB ¤Éè`öEò ±ÉÒ* =x½þÉäxÉä +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå EòÉä ¤Éè`öEò ±ÉÒ* =x½þÉäxÉä +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå Eòä ¤ÉÉÒ 100 ÊnùxÉ ºÉÉÒ ¨ÉÉ¨ÉÒhÉ +SUÉ Eòä Ê´ÉEòÉºÉ iÉlÉÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò xªÉÉªÉ Ê´É¦ÉÉMÉ Eòä +ÊvÉEòÉ®úÒ ºÉÆSÉÉÊ±ÉiÉ EòÉªÉÇGòÉ¨ÉÉå Eòä ºÉ¤ÉÆvÉ ¨ÉÆjÉÉ-ÊnùxÉ Eòä ¤ÉÉÒ ¨É ÊnùxÉ-ÊxÉnù¶É ÊnùB* +{ÉxÉä ¨ÉÆjÉÒ ºÉÊSÉ´É {ÉÆSÉÉªÉiÉ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ ¸ÉÒ ¨ÉÆiÉÒ +ÉiÉhÉÉ ¶É¨ÉÉÇ xÉä +ÊvÉEòÉ®úÒ 100 ÊnùxÉÉå Eòä Ê´É¦ÉÉMÉÒªÉ EòÉªÉÇ Eòä °ü{É®äúJÉÉ ºÉä +´ÉMÉiÉ Eò®úÉªÉÉ*

¸ÉÒ MÉÉä{ÉÉ±É ¦ÉÉMÉÇ´É xÉä ÊxÉnùä¶É ÊnùB ÊEò OÉÉ¨ÉÒhÉ +SUÉ Eòä SÉÉè®úÉ¡òÉä Ê´ÉEòÉºÉ iÉlÉÉ MÉÉÆ´É Eòä ¤ÉÊ´É¹Éä Ê´É¶ÉäºÉ ¤ÉxÉÉxÉä Eòä Ê±ÉB ºÉ¦ÉÒ Ê´É¦ÉÉMÉÒªÉ +xªÉ ºÉÆEòÉ±ÉxÉ ½þäEò®ú VÉ]õ VÉÉBÆ* |ÉiªÉäEò OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ |ÉÊiÉ´É¹ÉÇ Eò¨É ºÉä Eò¨É 5 ±ÉÉJÉ Eòä ®úÉä¶É ¨ÉxÉ®äúMÉÉ ºÉä BÆ +ÊiÉÊ®úHò ®úÉä¶É +xªÉ ªÉÉäVÉxÉÉ+Éå ºÉä ºÉ¨Éx´ÉªÉ Eò®ú Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉÉç {É®ú +ÉxÉä ´ÉÉ±Éä °ü{É ºÉä ´ªÉªÉ Eò®úå* OÉÉ¨ÉÒhÉ ºÉÉäSÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ bÉì. ®úÉVÉä¶É ®úÉVÉÉè®úÉ xÉä ¤ÉiÉÉªÉÉ ÊEò Ê´ÉÊ£ÉxxÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉÉç ¨Éå 85 ºÉ½þiÉ¨ÉÆ{ÉnùÒ ÊxÉvÉÉÇÊ®úiÉ ½þé, ÊVÉxÉ¨Éå ¨ÉxÉ®äúMÉÉ +iÉMÉÇiÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉÉç EòÉ ºÉ¨{ÉÉnùxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòäMÉÉ* OÉÉ¨ÉÒhÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¨Éå {ÉnùºlÉ OÉÉ¨É ®úÉäVÉMÉÉ®ú ºÉ½þÉªÉEòÉå EòÉä |ÉÊ¶ÉIÉhÉ Eò®ú =xÉEòÒ IÉ¨ÉiÉÉ EòÉä +É®ú ºÉ¶ÉHò ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉB ®ú½þÉ ½þè* nù¶É ¨Éå {É½þ±ÉÒ ¤ÉÉ®ú ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå Ê´ÉÊ¦ÉzÉ Ê½þiÉOÉÉ½þÒ¨ÉÚ±ÉEò ªÉÉäVÉxÉÉ+Éå EòÉ ±ÉÉ¦É Ê½þiÉOÉÉÊ½þªÉÉå EòÉä ¤ÉèEòÉå Eòä ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉä ºÉÒvÉä {É½þÖÆSÉÉxÉä Eòä Ê±ÉB ºÉ¨ÉOÉ]õ-EòÉäb +ÉvÉÉ®ú ºÉÒb iÉèªÉÉ®ú ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½þè*

मध्यप्रदेश को समृद्ध करने की पहल

[illegible]

[illegible]

OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ

ÊjÉºiÉ®úÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉÒ ®úÉVÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ +Éè® ¤ÉÉ½iÉ® ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉvªÉ|Énù¶É ¨É xÉÒÊiÉMÉiÉ ÊxÉhÉªÉÉ Eò ºÉÉlÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É +vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ +Éè® ®úJÉ-®úJÉÉ´É Eò Ê±ÉB Ê´ÉkÉÒªÉ ºÉÉvÉxÉÉ EòÉ Ê´ÉºiÉÉ® ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ Eò Ê±ÉB VÉ½É OÉÉ¨ÉºÉ¦ÉÉ ¨É ºÉÉ¨ÉÉÊ½Eò ÊxÉhÉªÉ +Éè® ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊlÉºÉ ¨ÉÉVÉ¤ÉiÉ EòÉ¨É-EòÉVÉ, {ÉÉ®únù¶ÉiÉÉ +Éè® VÉ´ÉÉ¤Énù½Ò ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ½< ½ EòÉªÉ ¨É ±ÉÉMÉÉ EòÒ +É{ÉºÉÒ ºÉ½¨ÉÊiÉ ºÉ ºÉ½¦ÉÉMÉÒ ±ÉÉEòiÉjÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ ½< ½* ´É½Ò OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò Ê´ÉkÉÒªÉ +ÊvÉEòÉ®úÉ ¨É **15** ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ´ÉÊrù EòÒ MÉªÉÒ, OÉÉ¨É EòÒ +ÉiÉÊ®úEò +vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò Ê±ÉB {ÉSÉ-{É®ú¨É·É®ú ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉªÉÒ* º´É-Eò®úÉvÉÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ +ÉªÉ |ÉÉ{iÉ ½É ®ú½Ò ½* Ê´ÉkÉÒªÉ ºÉ¨ÉÉ´Éä¶É Eò ¨ÉvªÉ|Énù¶É ¨ÉÉbÉ±É ºÉ ¨ÉvªÉ|Énù¶É Eò ºÉ¦ÉÒ OÉÉ¨ÉÉ ¨É +±]õÉ º¨ÉÉ±É ¤ÉÉ JÉÉ±ÉÒ VÉÉ ®ú½Ò ½ ÊVÉºÉºÉ ºÉ¨ÉÊrù Eò xÉªÉ +ÉªÉÉ¨É Ê´ÉEòÊºÉiÉ ½É ®ú½ ½* **2007-08** ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É ¨ÉÊ½±ÉÉ+É Eò **50** |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +Éè®úIÉhÉ ºÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÒ ¦ÉÉMÉÒnùÉ®úÒ, <-{ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ nù¶É nùÊxÉªÉÉ EòÉ VÉÉcxÉ, {ÉSÉÉªÉiÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉ Eò ¨ÉÉxÉnùªÉ ¨É ´ÉÊrù, ªÉÉVÉxÉÉ+É Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ¨É {ÉÉ®únù¶ÉiÉÉ ±ÉÉxÉ +Éè® +vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ Eò SÉÉ®ú MÉÖxÉÉ ´ÉÊrù ºÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÒ +ÉvÉÉ®ú {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ¶ÉHò ½< ½* ®úÉVªÉ ºÉ®úEòÉ®ú Eò oÎ¹]õ{ÉjÉ **2018** EòÉ ±ÉIªÉ ½ OÉÉ¨ÉÒhÉ |É¶ÉÉºÉxÉ EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ +Éè® OÉÉ¨ÉÒhÉ +vÉÉºÉ®úSÉxÉÉ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ {ÉÉ¹ÉhÉ* |ÉºiÉiÉ ½ {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ EòÒ Énù¶ÉÉ ¨É ÊEòªÉ VÉÉ ®ú½ |ÉªÉÉºÉ

{ÉSÉÉªÉiÉ ®úÉVÉ ºÉºlÉÉ+É Eò ¤ÉÉ½iÉ® ºÉSÉÉ±ÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ =xÉEò º´ÉªÉ Eò |ÉÉºÉÊxÉEò ¦É´ÉxÉ EòÒ +É´É¶ªÉEòiÉÉ EòÉ nùJÉiÉ ½ÖB ®úÉVªÉ ºÉ®úEòÉ®ú xÉ ½®ú {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ +{ÉxÉÉ º´ÉªÉ EòÉ ¦É´ÉxÉ ¤ÉxÉÉxÉ EòÒ ¶ÉÖ¯û+ÉiÉ EòÒ ½* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò Ê´ÉkÉÒªÉ +ÊvÉEòÉ®úÉ ¨É ¯û{ÉªÉ 5.00 ±ÉÉJÉ ºÉ 15.00 ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ´ÉÊrù EòÒ MÉ<* ªÉÉVÉxÉÉ+É Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ¨É {ÉÉ®únù¶ÉiÉÉ ±ÉÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ +Éè® <-{ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ VÉÉcxÉ Eò Ê±ÉªÉ ½è®ú OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ BEò ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ EòÉ ¤ÉVÉ]õ =[É±É¤vÉ Eò®úÉªÉÉ MÉªÉÉ ½*

¦É´ÉxÉ´ÉÊ½ÒxÉ 3634 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É 2776 Eò¶ÉÉ¦ÉÉ>ð `ÉÒEò®ú OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ ¯û{ÉªÉ 10.85 ±ÉÉJÉ |ÉÊiÉ ¦É´ÉxÉ EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ º´ÉÒEòÞiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* |ÉiªÉEò ÊVÉ±É ¨É 01 ºÉÉ¨ÉÖnùÉªÉEò ºÉ½ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ¦É´ÉxÉ ¯û{ÉªÉ 50.00 ±ÉÉJÉ EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ º´ÉÒEòÞiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* |ÉiªÉEò VÉxÉ{Énù {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ ¯û{ÉªÉ 10.00 ±ÉÉJÉ Eò ¨ÉÉxÉ ºÉ 313 VÉxÉ{Énù {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉÉ Eò Ê±ÉªÉ ®úÉ¶É º´ÉÒEòÞiÉ EòÒ MÉ<*

ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ +xÉÖ{ÉÚ®ú, +±ÉÒ®úÉVÉ{ÉÖ®ú, ¦ÉÉ{ÉÉ±É, ¤É®ú½ÉxÉ{ÉÖ®ú B´É ÊºÉMÉ®úÉ±ÉÒ ¨É |ÉiªÉEò ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ ¯û{ÉªÉ 100.00 ±ÉÉJÉ ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ½iÉ VÉÉ®úÒ ÊEòªÉ MÉªÉ* ÊVÉ±ÉÉ nù´ÉÉºÉ B´É xÉ®úÊºÉ½{ÉÖ®ú ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ Ê´ÉºiÉÉ®ú ½iÉ ¯û{ÉªÉ 50-50 ±ÉÉJÉ EòÒ ®úÉÊ¶É VÉÉ®úÒ EòÒ MÉ<*

<ºÉEò +±ÉÉ´ÉÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉÊSÉ´É ºÉ´ÉÉ B´É ¦ÉiÉÒ ÊxÉªÉ¨É ±ÉÉMÉÚ ÊEòªÉ VÉÉxÉ ÊVÉ±ÉÉ EòÉb® ¤ÉxÉÉªÉÉ MÉªÉÉ iÉlÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉÊSÉ´É+É Eò ÊxÉ´ÉÉÇSÉxÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉ Eò ¨ÉÉxÉnùªÉ ¨É +¤É {ÉÉSÉ MÉÖxÉÉ iÉEò ´ÉÊrù EòÒ MÉªÉÒ ½*

पंच परमेश्वर योजना ग्राम विकास का आधार

ªÉÉäVÉxÉÉ Eò |É¨ÉJÉ EòÉªÉ

- OÉÉ¨É Eò ¦ÉÒiÉ®ú {ÉCEòÒ xÉÉ±ÉÒ ºÉÒ¨ÉäiÉ +ÉiÉÉ®úEò ®úÉb÷ ÊxÉ¨ÉÉhÉ*
- {É´É ¨É º´ÉÒEòiÉ +ÉÆMÉxÉ´ÉÉcÒ Eò ¦É´ÉxÉÉ´ÉÒxÉ OÉÉ¨ÉÉ ¨É +ÉÆMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ*
- {É®úxÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉÉ ¨É <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉªÉ ½äiÉÖ 200 ´ÉMÉ¡òÒ]õ EòÉ xÉCºÉÉ +xÉÖºÉÉ®ú <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ EòIÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ*
- |ÉiªÉEò OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ |ÉÉ{iÉ ®úÉÊ¶É EòÉ 20 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ={ÉªÉÉäMÉ {ÉÊ®úºÉ{ÉÊkÉªÉÉå Eò ®úJÉ-®úJÉÉ´É B´É ºÉ¡òÉ<Ç EòÉªÉ {É®ú ´ªÉªÉ Eò®ú ºÉEòiÉÒ*

VÉxÉºÉÆJªÉÉ´ÉÉ®ú OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ´ÉMÉÔEò®úhÉ	={É±É¤vÉ Eò®úÉªÉÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ BEòÒEòiÉ ¤ÉVÉ]õ EòÒ ®úÉÊ¶É
2000 iÉEò EòÒ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ	5 ±ÉÉJÉ iÉEò
2001 ºÉ 5000 iÉEò EòÒ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ	8 ±ÉÉJÉ iÉEò
5001 ºÉ 10000 iÉEò EòÒ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ	10 ±ÉÉJÉ iÉEò
10001 ºÉ >ð{É®ú EòÒ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ	15 ±ÉÉJÉ iÉEò

¨É vªÉ|Énä¶É ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ +SÉ±ÉÉ ¨É +ÉvÉÉ®ú¦ÉiÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ+É +Éè®ú +vÉÉäºÉ®úSÉxÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉ +ÉvÉÉ®ú ºÉog¸ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®úEòÉ®ú uÉ®úÉ MÉ´ÉÉ Eò +ÉiÉÉ®úEò +vÉÉäºÉ®úSÉxÉÉ ºÉvÉÉ®úxÉ Eò Ê±ÉªÉ 2011-12 ºÉ "{ÉÆSÉ-{É®ú¨Éä¶´É®ú ªÉÉäVÉxÉÉ" |ÉÉ®ú¨¦É EòÒ MÉ< ½* <ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ =xÉEòÒ VÉxÉºÉÆJªÉÉ Eò ¨ÉÉxÉ ºÉ ®úÉÊ¶É nÒ VÉÉ ®ú½Ò ½*

ªÉ½ ®úÉÊ¶É +ÉªÉÉäVÉxÉÉ ¨Énù EòÒ ºÉ¦ÉÒ +xÉnùÉxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ Ê¨É±ÉÉEò®ú OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ºÉÒvÉ ¤ÉÉäEò JÉÉiÉ ¨É +ÉiÉÊ®úiÉ EòÒ VÉÉiÉÒ ½* <ºÉ ¤É½=q¶ÉÒªÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ºÉ MÉÉ´ÉÉ ¨É +vÉÉäºÉ®úSÉxÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉ¡òÒ ºÉ®ú±É ½Ö+É ½*

¤ÉVÉ]õ - {ÉÆSÉ-{É®ú¨Éä·É®ú ªÉÉäVÉxÉÉ Eò +iÉMÉiÉ |Énä¶É EòÒ 23006 OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ´É¹É 2011-12 ¨É ¯û{ÉªÉ 1401.91 Eò®úÉäc÷ iÉlÉÉ ´É¹É 2012-13 ¨É ¯û{ÉªÉ 1407.05 Eò®úÉäc÷, Eò±É ¯û{ÉªÉ 2808.96 Eò®úÉäc÷ Ê´ÉiÉÊ®úiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½* ´É¹É 2013-14 ¨É |ÉlÉ¨É ÊEò¶iÉ ¯û{ÉªÉ 693.00 Eò®úÉäc÷ Ê´ÉiÉÊ®úiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½* <ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É |ÉÉ®ú¦É ºÉ +¤É iÉEò Eò±É ¯û{ÉªÉ 3502 Eò®úÉäc÷ Ê´ÉiÉÊ®úiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½*

|Énä¶É Eò ¨ÉJªÉ¨ÉÆjÉÒ ¸ÉÒ Ê¶É´É®úÉVÉ ÊºÉÆ½ SÉÉè½ÉxÉ EòÒ {É½±É {É®ú ¶ÉÖ°ü EòÒ MÉ< <ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ ÊjÉºiÉ®úÒªÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ ®úÉVÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÉ +ÉÊvÉEò ºÉog¸ ¤ÉxÉÉxÉÉ ®ú +ÉiÉÊxÉ¦ÉÇ®ú ¤ÉxÉÉxÉÉ ½* ÊVÉºÉºÉ MÉÉ´É ºÉ¨Éfr +Éè®ú JÉ¶É½É±É ¤ÉxÉ ºÉEò*

¦ÉÉèiÉEò |ÉMÉÊiÉ	
Ê´É±ÉÉ EòÉ ªÉÉäVÉxÉÉ |ÉÉ®ú¦É ºÉ nÒ MÉ< ®úÉÊ¶É (Eò®úÉäc÷ ¨É)	3502.00
º´ÉÒEòiÉ EòÉªÉ ºÉÆJªÉÉ	64230.00
º´ÉÒEòiÉ ±ÉÆ¤ÉÉ<, ºÉÒ¨Éå]õ EòÆGòÒ]õ ®úÉäb÷ ÊEò.¨ÉÒ. ¨É	7844.64
{ÉhÉ ±ÉÆ¤ÉÉ<, ºÉÒ¨Éå]õ EòÆGòÒ]õ ®úÉäb÷ ÊEò.¨ÉÒ. ¨É	4734.99
|ÉMÉÊiÉ®úiÉ EòÉªÉ ºÉÆJªÉÉ	27287
{ÉhÉ EòÉªÉ ºÉÆJªÉÉ	36943

{ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ B´É VÉ´ÉÉ¤ÉnäùcÒ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ªÉÉäVÉxÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ Eò uÉ®úÉ +{ÉxÉ-+{ÉxÉ IÉäjÉÉ ¨É +ÎVÉiÉ ={É±É΍vÉªÉÉ Eò ¨É±ªÉÉEòxÉ Eò +ÉvÉÉ®ú {É®ú {ÉÖ®úºEòÉ®ú |ÉnùÉxÉ ÊEòªÉ VÉÉiÉ ½*

xÉÉ¨É	ºÉÆJªÉÉ	®úÉÊ¶É
ÊVÉ±ÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ	02	|ÉiªÉEò EòÉ 20 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ
VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉ	02	|ÉiªÉEò EòÉ 10 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ
OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ	12	|ÉiªÉEò EòÉ 427000/- ¯û{ÉªÉ

<ºÉ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ 20-20 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eò {ÉÖ®úºEòÉ®ú nÉ ÊVÉ±ÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ, 10-10 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eò {ÉÖ®úºEòÉ®ú nÉ VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ B´É 12 OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉ EòÉ |ÉiªÉEò OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ 427000/- ¯û{ÉªÉ Eò ¨ÉÉxÉ ºÉ {ÉÖ®úºEòÉ®ú ÊnªÉ MÉªÉ*

स्व-कराधान प्रोत्साहन योजना

{ÉSÉÉªÉiÉ®ÉVÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É ¨Éå ÊjÉºiÉ®ÉÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ +{ÉxÉÉ IÉäjÉ ¨Éå +{ÉxÉÉ ºiÉ®|{É Eò® ±ÉMÉÉxÉä +Éè® ´ÉºÉ±ÉxÉä Eò +ÊvÉEòÉ® Ênªä MÉªä ½é* {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ®EòÉ®Ò ¤ÉVÉ]| {É® ÊxÉ¦É® xÉ ½ÉäEò® º´ÉªÉ Eò +ªÉ »ÉÉäiÉ Ê´ÉEòÊºÉiÉ Eò®å +Éè® Eò® ºÉ |ÉÉ{iÉ ®ÉÊ¶É EòÉ ={ÉªÉÉäMÉ +{ÉxÉÒ {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ ¨ÉÚ±É¦ÉiÉ Eò®xÉä ¨Éå Eò®å <ºÉÒ =qä¶ªÉ ºÉ º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ªÉÉäVÉxÉÉ |ÉÉ®¨¦É EòÒ MÉ<ÇÇ ½è* º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ªÉÉäVÉxÉÉ Eò +iÉMÉiÉ ÊVÉ±ÉÉ, VÉxÉ{Én +Éè® OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ +{ÉxÉÉ ºiÉ®| {É® Eò® ±ÉMÉÉxÉä +Éè® ´ÉºÉ±ÉxÉä Eò Ê±ÉB |ÉÉäiºÉÉÊ½iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ ºÉ |ÉÉ{iÉ ®ÉÊ¶É EòÉ ={ÉªÉÉäMÉ {ÉSÉÉªÉiÉ +{ÉxÉÉ IÉäjÉ ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ºÉcEò ÊxÉ¨ÉÉhÉ +Éè® Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉÇ ¨Éå ºÉEòiÉÒ ½è*

|ÉÉ iºÉÉ½xÉ : 5 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ ªÉÉ =ºÉºÉ +ÊvÉEò º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ ´ÉºÉ±ÉÒ Eò®xÉ ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 50-50 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É* 1 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ ºÉ 5 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ iÉEò º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ ´ÉºÉ±ÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 25-25 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eòò |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É* 50 ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ ºÉ 1 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ iÉEò Eò®ÉvÉÉxÉ ´ÉºÉ±ÉÒ Eò®xÉ ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 15-15 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eòò |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É* 10 ½VÉÉ® ºÉ 50 ½VÉÉ® iÉEò Eòò º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ ´ÉºÉ±ÉÒ Eò®xÉ ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 6-6 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eòò |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É* 10 ½VÉÉ® ºÉ Eò¨É º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ ´ÉºÉ±ÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 3-3 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eòò |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É |ÉnÉxÉ EòÒ VÉÉiÉÒ ½è*

º´É-Eò®ÉvÉÉxÉ |ÉÉäiºÉÉ½xÉ ®ÉÊ¶É EòÉ ={ÉªÉÉäMÉ - BºÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ VÉÉ ¦É´ÉxÉ Ê´ÉÊ½ÒxÉ ½å, +{ÉxÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ |ÉÉIÉÊ¨ÉEòiÉÉ Eò +ÊvÉEòÉ® {É® ºÉ±ÉMxÉ ¨ÉÉb±É iÉIÉÉ xÉC¶ÉÉ VÉÉ ÊEò +É®.VÉÒ.{ÉÒ.BºÉ.B. ªÉÉäVÉxÉÉxiÉMÉiÉ +xÉ¨ÉÉÊniÉ ½å, Eò +xÉºÉÉ® 12.00 ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ iÉIÉÉ

+ÊMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ 7.00 ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ Eò® ºÉEòiÉÒ ½è* xÉÉ±ÉÒ ºÉÉ½iÉ ºÉÒ¨ÉåxÉ]| ®Éb, ºÉÒ¨ÉåxÉ]| EòÒ MÉ±ÉÒ VÉ±É ÊxÉEòÉºÉ EòÒ Ê±ÉªÉ xÉÉÊ±ÉªÉÉå EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ +Éè® xÉ±É-VÉ±É ÉÊ»ÉiÉÉåhÉ EòÒ EòÉªÉ iÉIÉÉ OÉÉ¨ÉÉ +Éè® B´É ¨ÉVÉÉ®-]ÉäJÉÉ EòÉ VÉÉcxÉ Eò Ê±ÉªÉ ¨ÉÉMÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ ºÉcEòÒ ªÉÉäVÉxÉÉ Eò ¨ÉÉ{ÉnhbÉ +xÉºÉÉ® +IÉ´ÉÉ +Éè¶ªÉEò ½É iÉÉ ¨ÉÉ®MÉÉ Eò ºÉÉIÉ +Ê¦ÉºÉÉ®hÉ Eò® ºÉEòiÉÒ ½è*

¤ÉEò´Éb ®ÒVÉxÉ OÉÉx]| ¡Òhb ªÉÉäVÉxÉÉ

ªÉÉÉ VÉxÉÉ EòÉ |Én¶É ¨É ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ - {ÉSÉÉªÉiÉÒ ®ÉVÉ ¨ÉjÉÉ±ÉªÉ, ¦ÉÉ®iÉ ºÉ®EòÉ® EòÒ ¤ÉEò´Éb ®ÒVÉxÉ OÉÉx]| ¡Òhb ªÉÉäVÉxÉÉ (Ê{ÉUcÉ IÉäjÉ +xÉnÉxÉ ÊxÉÊvÉ) |Én¶É ¨É ºÉxÉ 2006-07 ºÉ ±ÉÉMÉ ½è* {ÉÊ½±É ªÉ½ ªÉÉäVÉxÉÉ |Én¶É Eò 24 ÊVÉ±ÉÉ ¨É ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ lÉÒ* ´É¹É 2012-13 ºÉ ªÉ½ ªÉÉäVÉxÉÉ |Én¶É Eò 30 ÊVÉ±ÉÉ ¨É ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ ½, ÊVÉºÉ¨É ºÉ 05 ÊVÉ±ÉÉ (¤É®½ÉxÉ{ÉÖ®, +±ÉÒ®ÉVÉ{ÉÖ®, +¶ÉÉEòxÉMÉ®, +xÉ{É{ÉÖ® B´É ËºÉMÉ®Ê±ÉÒ) EòÉ {ÉÊ®Eò °ü{É ºÉ ¦ÉÉ®iÉ ¶ÉÉºÉxÉ ºÉiÉ® {É® ¨ÉÉxªÉ Eò®iÉ ½B ªÉÉäVÉxÉÉxiÉMÉiÉ ÊºÉÎ¨¨ÉÊ±ÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* {É´É ¨É <xÉ ÊVÉ±ÉÉ EòÉ Jahb´ÉÉ, ZÉ¤ÉÉ+É, MÉxÉÉ, ¶ÉÉ½bÉ±É B´É ºÉÒvÉÒ ÊVÉ±ÉÉ Eò ºÉÉIÉ ºÉªÉHò °ü{É ºÉ ¦ÉÉ®iÉ ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®É ®ÉÊ¶É VÉÉ®Ò EòÒ VÉÉiÉÒ lÉÒ* <ºÉEò +±ÉÉ´ÉÉ ËUn´ÉÉcÉ ÊVÉ±ÉÉ xÉ´ÉÒxÉ ÊVÉ±ÉÉ Eò °ü{É ¨É ´É¹É 2012-13 ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉÉiÉMÉiÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*

EòªÉ BVÉºÉÒ - EòªÉ BVÉºÉÒ Eò °ü{É ¨É ÊjÉºiÉ®ÉÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉÒ ®ÉVÉ ºÉºlÉÉ+É ªÉIÉÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ, VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ, ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ B´É xÉMÉ®ÒªÉ ÊxÉEòÉªÉÉ EòÉ ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÒ Ê´ÉkÉÒªÉ ºÉÒ¨ÉÉ ´É¹É 2012-13 iÉEò ®ÉÊ¶É ¯û. 5.00 ±ÉÉJÉ lÉÒ +¤É ´É¹É 2013-14 ºÉ ´ÉÉf EòÒ VÉÉEò® ®ÉÊ¶É ¯û. 10.00 ±ÉÉJÉ EòÒ MÉªÉÒ ½è*<®ÉÊ¶É ¯û. 10.00 ±ÉÉJÉ iÉEò Eò EòÉªÉ VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ iÉIÉÉ =ºÉºÉ +ÊvÉEò ®ÉÊ¶É Eò EòÉªÉ ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É ºÉ¨{ÉzÉ Eò®ÉªÉ VÉÉiÉ ½è*

ªÉÉäVÉxÉÉÉiÉMÉiÉ ´É¹É 2006 ºÉ +¤É iÉEò ®ÉÊ¶É 255459.32 |ÉÉ{iÉ ½<, <ºÉ¨É ºÉ 198308.85 ´ªÉªÉ EòÒ MÉªÉÒ, Eò±É º´ÉÒEòiÉ EòÉªÉÉ 108250 ¨É ºÉ 95064 EòÉªÉ {ÉhÉ ½É MÉªÉ iÉIÉÉ 11399 EòÉªÉ |ÉMÉÊiÉ {É® ½è*

पुरस्कार और विशेष उपलब्धियां

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå ÊjÉºiÉ®úÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ®úÉVÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò ºÉSÉÉ°ü ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ, {ÉSÉÉªÉiÉ ®úÉVÉ +ÊvÉEòÉÊ®úªÉÉå iÉlÉÉ VÉ´ÉÉ¤Énä½þÒ {ÉÉ±É ªÉÉäVÉxÉÉ ¨Éå =iEòÞ¹]õ EòÉªÉ Eò ÊãÉB 12 ¨ÉÉ´ÉÉ, 2 VÉxÉ{Énä +Éè® 2 ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä ¦ÉÉ®úiÉ ºÉ®úEòÉ® xÉä {É®úºEÞòiÉ ÊEòªÉÉ ½þ* {ÉSÉÉªÉiÉÉå Eò ´ÉkÉÒªÉ +ÊvÉEòÉ®ú ¨Éå ¤ÉgøÉäkÉ®úÒ, EòÉä¨É Eò +´ÉºÉ® EòÉ Ê´ÉºiÉÉ®, ¨ÉÉ½þ±ÉÉ+É EòÒ ºÉÊGòªÉ ¦ÉÉMÉÒnÉ®úÒ, <- {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ EòÉªÉÉ Eò ¤ÉÉ½þiÉ® {ÉÊ®hÉÉ¨É xÉÉEò±ÉEò® +ÉªÉ ½þ*

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊEòªÉ MÉªÉ |ÉªÉÉºÉÉå Eò Ê±ÉªÉ ¦ÉÉ®úiÉ ºÉ®úEòÉ®ú uÉ®úÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉä xÉ´ÉÉSÉÉ®ú ªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½þiÉ ´ÉÞ¹É 2006-07, 2007-08 B´É 2008-09 ¨Éå GòºÉ¶É: 73.44 ±ÉÉJÉ, 75.00 ±ÉÉJÉ B´É ®úÉ¶É ¯û. 1.50 Eò®úÉäc EòÉ |ÉlÉ¨É {É®úºEòÉ® ÊnªÉÉ MÉªÉÉ* ´É¹É 2009-10 ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ B´É VÉ´ÉÉ¤Énä½þÒ Eò Ê±ÉªÉ ¯û{ÉªÉ 1.50 Eò®úÉäc EòÉ {É®úºEòÉ® ¦ÉÉ®úiÉ ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®úÉ ÊnªÉÉ MÉªÉÉ ½þ*

´É¹É 2010-11 ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ B´É VÉ´ÉÉ¤Énä½þÒ |ÉÉiºÉÉ½þxÉ {É®úºEòÉ® ªÉÉäVÉxÉÉ ¨Éå ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ vÉÉ®ú B´É ºÉÒ½þÉä® EòÉä ¯û{ÉªÉ 25-25 ±ÉÉJÉ, VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ ½þ®nÉ B´É ¶ÉÉ½þ{É® EòÉä ¯û{ÉªÉ 15-15 ±ÉÉJÉ iÉlÉÉ 12 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä ¯û{ÉªÉ 5.00 ±ÉÉJÉ |ÉÊiÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ {É®úºEòÉ® |ÉÉ{iÉ ½þB*

´É¹É 2011-12 ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®úhÉ B´É VÉ´ÉÉ¤Énä½þÒ |ÉÉiºÉÉ½þxÉ {É®úºEòÉ® ªÉÉäVÉxÉÉxiÉMÉiÉ ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ <nÉè® B´É ºÉÉMÉ® EòÉä ¯û{ÉªÉ 40-40 ±ÉÉJÉ, VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ ½þ®nÉ B´É JÉ®úMÉÉäxÉ EòÉä ¯û{ÉªÉ 20-20 ±ÉÉJÉ iÉlÉÉ 12 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä ¯û{ÉªÉ 6-6 ±ÉÉJÉ |ÉÊiÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ {É®úºEòÉ® |ÉÉ{iÉ ½þB*

´É¹É 2010-11 EòÉ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ MÉÉè®´É OÉÉ¨É ºÉ¦ÉÉ EòÉ {É®úºEòÉ® OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ÊiÉ±ÉÉè®úÉ ÊVÉ±ÉÉ VÉ¤É® EòÉä ¯û{ÉªÉ 5.00 ±ÉÉJÉ B´É ´É¹É 2011 B´É 2012 ½þiÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉÉ®úMÉÒ ÊVÉ±ÉÉ ZÉÉ¤ÉÖ+É EòÉä ¯û{ÉªÉ 10.00 ±ÉÉJÉ EòÉ {É®úºEòÉ® ÊnªÉÉ MÉªÉÉ ½þ*

{ÉSÉÉªÉiÉ SÉiÉlÉ +É¨Éå ÊxÉ´ÉÉSÉxÉ ¨Éå ÊxÉÊ´É®úÉvÉ {ÉSÉÉªÉiÉ {É®úºEòÉ® ªÉÉäVÉxÉÉ |ÉÉ®¦É EòÒ MÉªÉÒ <ºÉEò iÉ½þiÉ ¯û{ÉªÉ 4.80 Eò®úÉäc Eò {É®úºEòÉ® {ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÉä Ê´ÉiÉÊ®úiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ*

¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò xªÉÉªÉ Ê´É¦ÉÉMÉ EòÉ ÊxÉ:¶ÉHò ´ªÉÊHòªÉÉå EòÉ ®úÉVÉMÉÉ® nxÉ Eò =±±ÉJÉxÉÒªÉ EòÉªÉÉ Eò ÊãÉB ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò xªÉÉªÉ B´É +ÊvÉEòÉÊ®úiÉÉ ¨ÉjÉÉ±ÉªÉ ¦ÉÉ®úiÉ ºÉ®úEòÉ®ú uÉ®úÉ ´É¹É 2011-12 EòÉ "ºÉ´ÉÉkÉ¨É ÊxÉªÉÉHòÉ EòÉ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ {É®úºEòÉ®" |ÉnÉxÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* =±±ÉJÉxÉÒªÉ ½þ ÊEò ®úÉVªÉ ¶ÉÉºÉxÉ xÉ ºÉÉvÉÉ ¦ÉiÉÒ EòÒ |ÉÊGòªÉÉ ¨Éå ÊxÉ:¶ÉHò ´ªÉÊHòªÉÉå Eò ÊãÉB 6 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +É®úIÉhÉ EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ÊEòªÉÉ ½þ* <ºÉ Eò¨ÉSÉÉÊ®úªÉÉå EòÉ =xÉEòÒ =i{ÉÉnEòiÉÉ +Éè® EòÉ¶É±É ¤ÉgøÉxÉ Eò ÊãÉB xÉ Eò´É±É ºÉ¾ÕÊ±ÉªÉiÉ ªÉÉäMªÉ ÊnªÉ VÉÉiÉ ½þ =x½þ ºÉ´ÉÉxÉ {ÉnÉxxÉÊiÉ B´É ¦ÉiiÉÉ iÉlÉÉ +´ÉÉºÉ +´É]õxÉ ¨Éå +É®úIÉhÉ +Éè® ´ÉÉkÉ EòÉ® ¨Éå U]õ nÒ VÉÉiÉÒ ½þ*

ÊxÉ:¶ÉHòiÉVÉxÉ EòÒ ºÉ½þÉªÉiÉÉ {ÉxÉ´ÉÉºÉ B´É ºÉtòÊEò®úhÉ Eò ÊãÉB º{É¶É +Ê¦ÉªÉÉxÉ 2011 Eò iÉ½þiÉ Ê´ÉEòÉºÉiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ "º{É¶É {ÉÉ]õ±É' EòÉ ¦ÉÉ®úiÉ ºÉ®úEòÉ®ú uÉ®úÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò lÉjÉ Eò EòÉªÉGò¨É ¸ÉhÉÒ EòÉ "'xÉ¶ÉxÉ±É <-MÉ´ÉxÉºÉ EòÉ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ ºÉ´ÉhÉ {É®úºEòÉ®ú ´É¹É 2012-13" ÊnªÉÉ MÉªÉÉ* "º{É¶É {ÉÉ]õ±É' Eò VÉÊ®úªÉ ºÉ´ÉºÉiÉ Ê´É¦ÉÉMÉÒªÉ ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÒ VÉÉxÉEòÉ®úÒ ={É±É¤vÉ Eò®úÉ< MÉ< ½þ*

ºÉ¦ÉÒ ÊxÉ:¶ÉHò ´ªÉÊHòªÉÉå EòÉ b÷ÉE¤ÉºÉ <ºÉ {ÉÉ]õ±É {É® ={É±É¤vÉ ½þ B´É =x½þ +É´É¶ªÉEòiÉÉ iÉlÉÉ {ÉÉjÉiÉÉxÉºÉÉ® ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ ±ÉÉ¦É ÊnªÉÉ VÉÉiÉÉ ½þ* ¨ÉÉiÉÉ-Ê{ÉiÉÉ +Éè® ´ÉÊ®¹`ö xÉÉMÉÊ®úEò ¦ÉÊ®hÉ-{ÉÉä¹ÉhÉ Eò±ªÉÉhÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É 2007 Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ iÉlÉÉ ´ÉÊ®¹`ö xÉÉMÉÊ®úEòÉå EòÉ ºÉ´ÉÉB +Éè® ºÉÉ´ÉvÉÉB |ÉnÉxÉ Eò®úxÉ Eò ÊãÉB ºÉ´É¸É¹`ö ®úÉVªÉ EòÉ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ {É®úºEòÉ® "´ÉªÉÉ ¸Éä¹`ö ºÉ¨¨ÉÉxÉ-2013' |ÉnÉxÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*

सुराज की दस्तक

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå ºÉ¶ÉÉºÉxÉ EòÉä Ênù¶ÉÉ näxÉä EòÉ EòÉªÉÇ xÉ´ÉÉSÉÉ®ú BEòÉ ÊGòªÉÉÉ´ÉªÉxÉ ´ÉÉ Eònù¨É ½è* |Énä¶É ¨Éå xÉÉMÉÉ®úEòÉå ºÉä VÉÖ½ä ºÉ¨ºªÉÉ+Éå EòÉä +ÉÊvÉEòÉÊÉEò ºÉä ={É±É¤vÉ iÉÉ EòÉä =qä¶ªÉ ºÉä ±ÉÉäEò ºÉä´ÉÉ MÉÉ®Æú]õÉÒ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É 2010 ±ÉÉMÉÚ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ÊVÉºÉEòä ±ÉÉ¦É ºÉÆn®ú ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ +SUÉÒ iÉ®ú {É½SÉxÉ ±ÉMÉÒ ½è ÊVÉºÉ ®úÉ·]ÅõªÉ +xÉÉ®ú¹]ÅõªÉ ºiÉ®ú {É® ºÉ®úÉ½É MÉªÉÉ* ºÉÆªÉHÉ ®úÉ¹]Åõ ºÉÆPÉ EòÉ ±ÉÉäEò ºÉä´ÉÉ +´ÉÉbÇ 2012 |ÉÉ{iÉ ½+É* <ºÉ EòÉxÉÚxÉ ¨Éå +¤É iÉEò VÉÉ®úÒ 21 Ê´É¦ÉÉMÉÉå EòÒ 101 +ÊvÉºÉÚÊSÉiÉ ºÉä´ÉÉ+Éå EòÉ ¤ÉgÉEò®ú <ºÉä ´ªÉÉ{E 122 EòÉ ±ÉIªÉ ½è* |É¶ÉÉºÉxÉ EòÉä ºÉÆ½VÉ {É½SÉ Eò ÊãÉB ÊxÉªÉ¨É +Éè®ú |ÉÊGòªÉÉ EòÉ ºÉ®ú±É ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* {ÉÉ®únù¶ÉÔ |É¶ÉÉºÉxÉ Eò ÊãÉB <-]ÅõÉ®ú, <-{ÉÆSÉÉ]õ, <-={ÉÉVÉxÉ, ºÉ¨ÉÉvÉÉxÉ BEòÉ Ênù´ÉºÉ, ºÉ¨ÉÉvÉÉxÉ +ÉxÉ±ÉÉ<xÉ VÉèºÉÒ-ºÉÖ´ÉÉ< ªÉÉäVÉxÉÉB ±ÉÉMÉÚ EòÒ MÉªÉÒ ½è* <ºÉºÉä §É¹]õÉSÉÉ®ú {É® +Éå¶ÉÉ ±ÉMÉÉ +Éè®ú {ÉÉ®únù¶ÉÔiÉÉ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ ½<* +¤É ºÉ®úEòÉ®ú ±ÉÉäEò ºÉä´ÉÉ+Éå EòÉ Eò¦ÉÒ ¦ÉÒ +Éè®ú EòÉ½Ò ¦ÉÒ {É½SÉxÉ Eòä +Éè®ú +ÉäºÉÉ®ú ½è* |Énä¶É ¨Éå +iªÉÉnªÉ ¨ÉÉ±ÉÉ EòÉ +ÉªÉÉäVÉxÉ EòÉ®ú Ê½iÉOÉÉÉÊ½ªÉÉä EòÉ ±ÉÉ¦É {É½SÉxÉ ºÉä +ÉMÉ VÉÉEòÉ®ú ÊSÉÎx½iÉ ¶ÉÉäºÉEòÒªÉ ºÉä´ÉÉ+É EòÉä ½É¨ÉÉä Êb±ÉÒ´É®úÒ EòÉ ±ÉIªÉ ½è* |Énä¶É ¨Éå <-MÉ´ÉxÉÇºÉ +Éè®ú ºÉÚSÉxÉÉ |ÉÉètÉèÉMÉEòÒ EòÉ ÊjÉºiÉ®úÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ®úÉVÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ¨Éå ={ÉªÉÉäMÉ Eò®ú ½Éä®ú {ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ <-{ÉSÉÉªÉiÉ ºÉä VÉÉäcÉ MÉªÉÉ ½è* <ºÉºÉä VÉÉ½É MÉÉä¨É nù¶É-nÊxÉªÉÉ ºÉä VÉÖc´É´É½Ò ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ ±ÉÉ¦É ºÉÒvÉ Ê½iÉOÉÉÉÊ½ªÉÉå EòÉ |ÉÉ{iÉ ½É ®ú½É ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå ºÉ¶ÉÉºÉxÉ EòÉä Ênù¶ÉÉ ¨Éå {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ºÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊ¦ÉªÉÉxÉ EòÉä {ÉÚ±É ½< ½è* {ÉÉ®únù¶ÉÔiÉÉ +ÉvÉÉÉ®úiÉ <ºÉ |ÉÊGòªÉÉ ºÉä VÉ´ÉÉ¤Énä½Ò ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ ½<, +É{ÉºÉÒ Ê´É¸ ÉÉºÉ ¨Éå ¤ÉgÉiÉ®úÒ Eò ºÉÉlÉ, ±ÉÉMÉÉå ¨Éå ºÉ´ÉÉÉ¨Éi´É EòÉ ¤ÉÉävÉ ½+É ½è* <ºÉºÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå ºÉ½¦ÉÉMÉÒ ±ÉÉäEòiÉÆjÉ ºÉ¶ÉÉHÉiÉ ½É ®ú½É ½è*

ºÉ ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉå - ¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®úEòÉ®ú xÉ ±ÉÉäEòÊ½iÉ EòÉ EòÉªÉÉ ¨Éå {ÉÉ®únù¶ÉÔiÉÉ, VÉ´ÉÉ¤Énä½Ò +Éè®ú ºÉ¨ÉªÉ¤ÉrùiÉÉ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ EòÉ®úxÉ Eò ÊãÉB ºÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ÊEòªÉÉ ½è* |Énä¶É EòÉä ºÉ¦ÉÒ {ÉSÉÉªÉiÉÉå ¨Éå º´ÉiÉÆjÉ iÉÉ®úÒEòÉä ºÉä ºÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉ®úxÉ Eò ÊãÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¶ÉÉºÉxÉ, {ÉSÉÉªÉiÉ <Ç´É ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ +ÊiÉMÉiÉ ºÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ¨{É®úÒIÉhÉ EòÉ ÊGòªÉÉxÉ´ÉªÉxÉ Eò ÊãÉB ºÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ¨{É®úÒIÉhÉ {ÉÉ®úºÉÉ ÊxÉMÉ¨É ºÉÉ ´ÉªÉ ºÉ¶±É BxÉÉä¨]õ® VÉÉä MÉÉ´É EòÉ {ÉgÉ-Ê±ÉJÉÉ ´ªÉÊHÉ ½É =ºÉ

ºÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉä]ÅäxÉÉMÉ nùÒ VÉÉiÉÒ ½è* <ºÉ ºÉ¨ÉÉÊVÉEò ®úVÉªÉ <EòÉ< uÉ®úÉ ¦É´ÉiÉÉ ÊªÉEòÉäºÉÒ Eò ºÉÉ±É ´É¹É ¨Éå |ÉiªÉEò {ÉSÉÉªÉiÉ ¨Éå Eò¨É ºÉ Eò¨É nù ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ ½è* ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ nù SÉ®úhÉÉ ¨Éå nù Ê´É¶ÉÉ¹É ºÉ¨ÉÉ¦ÉÉ+É Eò uÉ®úÉ ºÉÆ{ÉzÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* +¤É iÉEò |Énä¶É Eò 25 VÉxÉ{Énù ¨Éå ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è iÉlÉÉ +xªÉ VÉxÉ{Énù ¨Éå EòÉªÉÇ |ÉMÉÊiÉ {É®ú ½è*

ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉä |ÉÊGòªÉÉ - ÊxÉªÉiÉ ÊiÉÊlÉ ´É ºlÉÉxÉ {É® ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ{É®úÒIÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ Eò |ÉÊiÉÊxÉÊvÉ +É® ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ Eò ÊãÉB +ÊvÉEòiÉ xÉÉb±É +ÊvÉEòÉ®úÒ Ê¨É±ÉEò®ú ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉä {É½±ÉÉ ÊnùxÉ ºÉ¦ÉÉ ¨Éå ÊnùxÉ ºÉ¦ÉÉ Eò +xÉ¨ÉÉänxÉ ºÉ ÊnùxÉ ºÉ{É®úÒIÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ EòÒ MÉ`xÉ Eò®úiÉÉ ½è* <ºÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ EòÒ +ÉÊbÉ Eò ÊãÉB {ÉSÉÉªÉiÉ Eò nùºiÉÉ´ÉVÉ ={É±É¤vÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* ªÉ½ ºÉÊ¨ÉÊiÉ iÉÒxÉ ÊiÉ®ú½ ºÉ EòÉªÉÉ EòÉ ºÉiªÉÉ{ÉxÉ Eò®úiÉÒ ½è* 1. ¦ÉÉÊiÉEò ºÉiªÉÉ{ÉxÉ, 2. nºiÉÉ´ÉVÉ EòÉ ºÉiªÉÉ{ÉxÉ, 3. ¨ÉÉèJÉEò ºÉiªÉÉ{ÉxÉ* ÊnùxÉ ºÉ{É®úÒIÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ iÉÒxÉÉå ºÉiªÉÉ{ÉxÉÉ Eò +ÉvÉÉ®ú {É® ºÉÉ®úÉ¶É ÊxÉÌ¨ÉiÉ Eò®úiÉÒ ½è* ÊnùxÉ ºÉ{É®úÒIÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ uÉ®úÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉ ºÉÉ®úÉ¶É EòÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉä nùºÉ®úÉä ÊnùxÉ ºÉ¦ÉÉ ¨Éå xÉÉ¨ÉÉÊEòiÉ xÉÉb±É +ÊvÉEòÉ®úÒ uÉ®úÉ |ÉºiÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* <ºÉ Ê®ú{ÉÉä]Åõ {É® ÊnùxÉ ºÉ¦ÉÉ ¨Éå ºÉ¦ÉÒ Eò ºÉ¨ÉIÉ ´ÉSÉÉ®ú-Ê´É¨É¶É ½ÉiÉÉ ½, ÊxÉhÉªÉ Ê±ÉªÉ VÉÉiÉ ½è* ªÉÊn EòÉ< ºÉ¤ÉÉ®úÒ EòÉ®úªÉ ºÉÉ¨ÉxÉ ½É iÉÉä ºÉÆ¤ÉÆÊvÉiÉ Eò ÊãÉB ºÉIÉ¨É +ÊvÉEòÉ®úÒ, Ê´É±ÉÉ Eò±ÉC]õ®ú EòÉä |ÉäÊ¹ÉiÉ Eò®úiÉÉ ½è*

ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò +ÉÊbÉ EòÉä ={ÉªÉÉäÊMÉiÉÉ iÉlÉÉ ±ÉÉ¦É - ±ÉÉäEò Ê½iÉ Eò EòÉªÉÉä ¨Éå {ÉÉ®únù¶ÉÔiÉÉ, VÉ´ÉÉ¤Énä½Ò iÉlÉÉ ºÉ¨ÉªÉ¤ÉrùiÉÉ ¦ÉÉMÉÒnùÉ®úÒ ¤ÉgÉªÉ ®úJÉxÉ EòÉ +´ÉºÉ®ú |ÉÉ{iÉ ½ÉiÉÉ ½è* ±ÉÉäEò ÊVÉ¨¨ÉnùÉ®úÒ Eò ºÉÉlÉ ºÉ½¦ÉÉÊMÉiÉÉ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ ½ÉiÉÒ ½è* ºÉ¨ÉÉVÉ Eò ´ÉÆÊSÉiÉ ºÉ¨ÉÚ½ EòÉ +É´ÉÉVÉ Ê¨É±ÉiÉÒ ½ +Éè®ú =xÉEòÉ ºÉ¶ÉÊHÉEò®úhÉ ½ÉiÉÉ ½è* EòÉªÉÉäÆ Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ Eò ÊãÉB xÉ< ®úhÉxÉÒÊiÉ ÊxÉvÉÉÇ®úhÉ B´É +{ÉxÉÉ iÉ±ÉIªÉ iÉªÉ {É½SÉxÉ +ºÉÉxÉ ½É VÉÉiÉÉ ½è* VÉxÉiÉÉ Eò ºÉºÉÉvÉxÉÉå {É® VÉxÉiÉÉ EòÉ ½Eò ºÉ¦ÉÉ{ÉiÉ ½ÉiÉÉ ½è* ºÉ´ÉÉÇÊxÉEò iÉlÉÉ ±ÉÉäEòiÉÉÆjÉEò ¨ÉÚ±ªÉ EòÉ ºÉ®úIÉhÉ ½ÉiÉÉ ½è*

मध्यप्रदेश स्टेट टेक ई-पंचायत सोसाइटी

मध्यप्रदेश त्रिस्तरीय पंचायतों का सूचना तंत्र

ई-पंचायत

देश-दुनिया से जुड़ते गाँव

¨ÉvªÉ|Énä¶É Eòä ºÉ¦ÉÒ 23006 OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉå ¨Éå <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ Eòä ¶ÉÖ¯û+ÉiÉ EòÉ EòÉ¨É ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* ºÉ¦ÉÒ {ÉÆSÉÉªÉiÉÉå EòÉ <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ Eò ÊãÉB ½®ú OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉ bÉäEò]õ{É Eò¨{ªÉÚ]õ®ú, ±ÉÉä®ú É|É]õ® iÉlÉÉ ºEòèxÉ®ú, ¨ÉÉìbä]õ®ú, {É´É®ú EòbÖ¶ÉxÉ, <Cªú{É¨É]-xÉ´É]õ®ú, B±É.ºÉÒ.bÒ. "40"]õÒ.´½Ò., BCºÉ]õxÉ±É ºÉ]õ®úVÉ Êb´ÉÉ<VÉ, ´ÉäÉEò¨É, ±ÉxÉ Î¤º´ÉSÉ +ÉênÉ EòÒ JÉ®úÒnÒ Eò Ê±ÉB BEò-BEò ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eò +xÉÖºÉÉ®ú ÊVÉ±ÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉÉå EòÉ 230 Eò®úÉäc ¯û{ÉªÉ EòÒ ®úÉ¶É ={É±É¤vÉ Eò®úÉ nÒ MÉ<Ç ½è* <ºÉEò iÉEòxÉÒEòÒ {ÉIÉ Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ Eò ÊãÉB {ÉÆSÉÉªÉiÉ ºÉÊSÉ´É iÉlÉÉ OÉÉ¨É ®úÉäVÉMÉÉ®ú ºÉ½ÉªÉEò EòÉ |ÉÊ¶ÉIÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è, VÉÉ ¦ÉÊ´É¹ªÉ ¨É +{ÉxÉÒ {ÉÆSÉÉªÉiÉ Eò OÉÉ¨É´ÉÉÊºÉªÉÉå EòÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ nåMÉ*

<-{ÉÆSÉÉªÉiÉ xÉ]õ´ÉÌEòÆMÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ +{ÉxÉ IÉäjÉ Eò ´ªÉÊHòªÉÉå EòÉ ®úÉ±É´É <-Ê]õÊEò]õ Eò ºÉÉ´ÉÉ iÉlÉÉ BºÉÒ +xªÉ ºÉÉ´ÉÉB VÉÉ Eò¨{ªÉÚ]õ®ú +Éè® xÉ]õ ºÉÉ´ÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ºÉÆ¦É´É |ÉÉ{iÉ ½ÉiÉÒ ½è, <ºÉEòÉ ±ÉÉ¦É nä ºÉEòåMÉÒ* xÉªÉ ¤ÉxÉ ´ÉÉ±É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ ¨É <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ EòIÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉÇhÉ ½+É ½è* <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ EòIÉ ¨É +±]õÉ ºÉ¨ÉÉ±É ¤ÉEò, {ÉÉäº] +ÉÊ¡òºÉ, xÉÉMÉÊ®úEò ºÉÉ´ÉÉ

Eòxp Eò ºÉÉ´ÉÉB OÉÉ¨ÉÒhÉÉ EòÉ Ê¨É±É ®½Ò ½é* <ºÉ iÉ®½ ±ÉMÉ¦ÉMÉ 5 EòÉ=]õ®úÉå ¨É <-EòxÎC]õÊ´É]õÒ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò MÉÉÆ´É nä¶É nÖÊxÉªÉÉ ºÉ VÉÖc ®½ ½é*

<-MÉ´ÉxÉºÉ Eò +iÉMÉiÉ ®úÉVªÉ ºÉ®úEòÉ® Eòxp, ®úÉVªÉ´ªÉÉ{ÉÒ xÉ]õ´ÉÇEò iÉlÉÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨É VÉxÉºÉÉÊ´ÉvÉÉ Eòxp ºlÉÉÊ{ÉiÉ EòÒ ºÉ®úEòÉ®úÒ ºÉÉ´ÉÉ+É EòÉ xÉÉMÉÊ®úEòÉ Eò ÊãÉB ={É±É¤vÉ Eò®úÉxÉÉ |É¨ÉJÉ ±ÉIªÉ ½, ÊVÉºÉºÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É nä¶É EòÉ +OÉhÉÒ ®úÉVªÉ ¤ÉxÉ ºÉEò* {ÉÆSÉÉªÉiÉ ºiÉ®ú {É® ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÒ VÉÉxÉEòÉ®úÒ EòÉ +ÉìxÉ±ÉÉ<xÉ ={É±É¤vÉ Eò®úÉxÉ, BEò ºlÉÉxÉ {É® ºÉ´ÉÉ<Ç ºÉÖ´ÉvÉÉB, ¤ÉÚ´ÉÉªÉ®ú ºÉÉ´ÉÉ, {ÉÆSÉÉªÉiÉ, {ÉÉ±ÉºÉ, {ÉÉè®´ÉxÉ, EòÉ¹ÉÉ±ÉªÉ +ÉÊn BºÉÒ ºÉÉ´ÉÉB ¦ÉÒ ¶ÉÉÊ¨É±É EòÒ MÉ<Ç ½é VÉÉ Eòxp +Éè® ®úÉVªÉ uÉ®úÉ ºÉªÉHò °ü{É ºÉ ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ EòÒ VÉÉiÉÒ ½è* <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ Eò ºÉSÉÉ±ÉxÉ ºÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉÉå EòÉ +É´É]õxÉ ®úÉÊ¶É |ÉiªÉEò OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¨É iÉ®úiÉ ºlÉÉxÉÉiÉÊ®úiÉ ½Ó ®ú½Ò ½è*

ºÉ¦ÉÒ <-{ÉÆSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉÉå ¨É Î¤ºlÉiÉ Eò¨{ªÉÚ]õ®ú EòIÉ ¨É {ÉÉÆSÉ EòÉ=]õ®úÉå ={É±É¤vÉ ½è*

- |ÉlÉ¨É EòÉ=]õ®úÉ ºÉ VÉxÉºÉÉÊ´ÉvÉÉ Eòxp (CSC) Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ +É¨É xÉÉMÉÊ®úEòÉ EòÉ ¶ÉÉºÉxÉ ºÉ VÉÖcÒ ºÉÉ´ÉÉB (G2C) ={É±É¤vÉ Eò®úÉ<Ç VÉÉ ®½Ò ½è*
- nÚºÉ®É EòÉ=]õ®úÉ ºÉ ¤ÉÉEòMÉ, {ÉÉäº] +ÉÊ¡òºÉ Eò ºÉ´ÉÉB ÊVÉxÉEòÉ ={ÉªÉÉäMÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ Eò Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É Eò +iÉMÉiÉ ±ÉÉ¦ÉÉÌlÉªÉÉå EòÉ nÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ºÉ½ÉªÉiÉÉ Eò ºÉ¨ÉªÉ {É® ºÉ´ÉÉB |ÉnÉxÉ Eò VÉÉ ®½ ½é* ¤ÉÉEò Eò®ú¨ÉSÉÉ®úÒ B´ÉÆ BCºÉ]õ¶ÉxÉ {ÉÉäº]õ +ÉÊ¡òºÉ ºÉ´ÉÉB ¦ÉÒ <ºÉ¨É ¶ÉÉ¨ÉÉÊ±É ½è*
- ¤ÉÉEòÒ iÉÒxÉ EòÉ=]õ®úÉå ºÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ +{ÉxÉ ºÉiÉ®ú ºÉ ®úÉVªÉ ¶ÉÉºÉxÉ B´ÉÆ Eòxp ¶ÉÉºÉxÉ EòÒ nÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É, ºÉÉ}]´ÉªÉ®ú Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ +ÉìxÉ±ÉÉ<xÉ Eò®ú ®½Ò ½è* <ºÉEòÒ +±ÉÉ´ÉÉ ¨ÉªÉ Eò Eò® ´ªÉÊHòªÉÉå, +xªÉ VÉÉxÉEòÉ®úÒ ¦ÉÒ <ºÉ EòÉ=]õ®ú {É® ={É±É¤vÉ ½è*

+iªÉÉvÉÖÊxÉEò ¨É±ÉÉ EòÒ +ÉªÉÉäVÉxÉ

¶ÉÉºÉxÉ Jé ÊnªÉ VÉ°ü®úiÉ¨ÉÆnÉ Eò {ÉÉºÉ {É½ÖÆSÉ, <ºÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ {É½±É Eò iÉ½iÉ |Énä¶É Eò ½® ÊVÉ±É ¨É +iªÉÉvÉÖÊxÉEò ¨É±ÉÉ EòÉ +ÉªÉÉäVÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è ÊVÉºÉ½ +ÉÊ¤É]õÉ ÊEòVÉ]ºÉ ¦ÉÒ ¶ÉÉÊ¨É±É ÊEòªÉÉ EòÉ EòÉªÉÇGò¨É ÊEòªÉ MÉªÉ ½é* |ÉiªÉEò ÊVÉ±É ¨É 10 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eò ¨ÉÉxÉ ºÉ ®úÉÊ¶É ´ªÉªÉ EòÒ VÉÉiÉÒ ½è*

- +¨É +Ênä¶É EòÉ ±ÉÉ¦É {É½ÖÆSÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÉ ¨É½i´É{ÉÚhÉ EòÉªÉÇGò¨É ÊnxÉÉÆEò 13.10.2010 ºÉ |ÉÉ®¦É*
- ¶ÉÉºÉxÉ Eò ºÉ¦ÉÒ Ê´É¦ÉÉMÉÉ Eò Ê½iÉOÉÉ½Ò ¨ÉÚ±ÉEò ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÉ BEò ½Ò ºlÉÉxÉ {É® ±ÉÉ¦É iÉlÉÉ Ê´ÉiÉ®úhÉ*
- |ÉiªÉEò Ê´ÉEòÉºÉJÉhb ¨É BEò ¨É±ÉÉ EòÉ +ÉªÉÉäVÉxÉ*
- +ÉªÉÉäVÉxÉEòiÉÉÇ -

OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨É - ¨ÉJªÉ EòÉªÉÇ{ÉÉ±ÉxÉ +ÊvÉEòÉ®úÒ, ÊVÉ±ÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ B´ÉÆ ¨ÉJªÉ EòÉªÉÇ{ÉÉ±ÉxÉ +ÊvÉEòÉ®úÒ, VÉxÉ{Én {ÉÆSÉÉªÉiÉ*

¶É½®úÒ IÉäjÉ ¨É - +ÉªÉHò, xÉMÉ®ú ÊxÉMÉ¨É, ¨ÉJªÉ xÉMÉ®ú {ÉÉÊ±ÉEòÉ +ÊvÉEòÉ®úÒ*

ºÉ¨{ÉEò Ê´ÉEòÉºÉ EòÉ ¨ÉÉvªÉ¨É

Ê´ÉEòÉºÉ Eò Ê±ÉªÉ ºÉ¨{ÉEò +É´É¶ªÉEò ¨ÉÉvªÉ¨É ½ *ÉvªÉ|Én¶É ¨É Ê´ÉEòÉºÉ Eò {ÉlÉ {É® +¦ÉiÉ{É´É EòÉªÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ¨ÉvªÉ|Én¶É ºÉ®EòÉ® Eòò |ÉÉlÉÊ¨ÉEòiÉÉ ½ +vÉÉºÉ®SÉxÉÉ Ê´ÉEòÉºÉ, ®ÉVªÉ Eò ºÉ¨{ÉEhÉ 11 ½VÉÉ® ÊEò±ÉÉ¨ÉÒ]® ®ÉVªÉ ¨ÉÉMÉ EòÉ Ê´É·ÉºiÉ®ÒªÉ ®ÉVªÉ ¨ÉÉMÉ iÉjÉ ¨É iÉ¤nÒ±ÉÒ +É® 19 ½VÉÉ® ÊEò±ÉÉ¨ÉÒ]® ±É¨¤ÉÉ< Eò ÊVÉ±ÉÉ ºÉcEò xÉ]´ÉEò EòÉ =zÉªÉxÉ* ´É¹É 2003 ºÉ +¤É iÉEò 95 ½VÉÉ® ÊEò±ÉÉ¨ÉÒ]® ºÉcEòÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ½+É ½* |ÉvÉÉxÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ½ÉxÉ ºÉ ´ÉÊSÉiÉ lÉjÉÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉªÉÒ ÊVÉºÉ¨É 9 ½VÉÉ® 109 MÉÉ´ÉÉ EòÉ VÉÉcxÉ Eò Ê±ÉªÉ 7 ½VÉÉ® 161 ºÉcEòÉ EòÉ 3 ½VÉÉ® 634 Eò®Éc ¯û{ÉªÉ EòÒ ®ÉÊ¶É ºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ¨ÉJªÉ ¨ÉÉMÉ ºÉ OÉÉ¨É iÉEò ºÉ{ÉEò ºÉÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉ Eò ¤ÉÉnù VÉxÉºÉÆEòªÉ{É 2013 EòÒ PÉÉ¹ÉhÉÉ +xÉ°ü{É OÉÉ¨ÉÒhÉ +SÉ±ÉÉ Eò +ÉiÉÊ®Eò ºÉ{ÉEò Eò Ê±ÉB ºÉn® ºÉ{ÉEò +É® JÉiÉ ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉªÉÒ ½ <ºÉºÉ VÉÉ½É ÊEòºÉÉxÉÉ EòÉ +{ÉxÉ JÉiÉÉ ºÉ JÉÊ±É½ÉxÉ iÉEò +É´ÉÉMÉ¨ÉxÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ½ÉMÉÉ ´É½Ó ¨ÉÉVÉ®-]Ê±É ¦ÉÒ +É{ÉºÉ ¨É VÉc VÉÉªÉÉMÉ* Ê´ÉEòÉºÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒVÉÒ EòÒ ºÉÉSÉ {É® ¤ÉxÉ oÎ¹] {ÉjÉ 2018 Eò +xÉºÉÉ® ºÉ¦ÉÒ OÉÉ¨ÉÉ Eò ºÉn® OÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉÉ ºÉÊ½iÉ ºÉ¦ÉÒ MÉÉ´ÉÉ EòÉ bÉ¨É®ÒEòiÉ ºÉcEòÉ ºÉ VÉcÉ´É, ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ VÉÉc MÉªÉ ºÉÉiÉ ½VÉÉ® 161 MÉÉ´ÉÉ EòÒ ºÉcEòÉ EòÉ +MÉ±É {ÉÉSÉ ´É¹ÉÉ ¨É bÉ¨É®ÒEò®hÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ |ÉºiÉÉÊ´ÉiÉ ½* <ºÉ Ên¶ÉÉ ¨É EòÉªÉªÉÉVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉÉEò® EòÉªÉ {É® +¨É±É ¦ÉÒ |ÉÉ®¦É Eò® ÊnªÉÉ MÉªÉÉ ½*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ

|É nù¶É Eò +xÉÉEò MÉÉ´É BºÉ ½ VÉÉ ºÉcEòÉ Eò +¦ÉÉ´É ¨É Ê´ÉEòÉºÉ EòÒ ¨ÉJªÉ vÉÉ®É ºÉ xÉ½Ò VÉc {ÉÉªÉ ½* |ÉvÉÉxÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ Eò ±ÉÉ¦É ºÉ ´ÉÊSÉiÉ ®½ MÉªÉ BºÉ MÉÉ´ÉÉ EòÉ ¤ÉÉ®½¨ÉÉºÉÒ ºÉcEòÉ ºÉ VÉÉcxÉ Eò Ê±ÉªÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÉ° EòÒ MÉ< ½* <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ Eò uÉ®É 500 iÉEò EòÒ +¤ÉÉnÒ ´ÉÉ±É ºÉÉ¨ÉÉxªÉ MÉÉ´É +É® 250 iÉEò EòÒ +¤ÉÉnÒ ´ÉÉ±É +ÉÊnù´ÉÉºÉÒ ¤ÉÉ½±ªÉ MÉÉ´ÉÉ EòÉ ºÉcEòÉ ºÉ VÉÉcÉ MÉªÉÉ ½*

®ÉVªÉ ºÉ®EòÉ® EòÒ <ºÉ ¨É½i´ÉEòÉIÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ Eò VÉÊ®ªÉ 3634 Eò®Éc ¯û{ÉªÉ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ 19386 ÊEò±ÉÉ¨ÉÒ]® ±É¤ÉÒ 7161 OÉÉ¨ÉÒhÉ

ºÉcEòÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ½* <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ 9109 MÉÉ´É ºÉcEò ¨ÉÉMÉ ºÉ VÉc MÉªÉ ½* <xÉ ºÉcEòÉ Eò VÉÊ®ªÉ ±ÉÉJÉÉ OÉÉ¨ÉÒhÉÉ EòÉ +É´ÉÉMÉ¨ÉxÉ EòÉ ±ÉÉ¦É É¨É±É ®½É ½* ®ÉVªÉ ¶ÉÉºÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½ ÊEò ¤ÉÉ®½¨ÉÉºÉÒ ºÉcEòÉ Eò ±ÉÉ¦É ºÉ ´ÉÊSÉiÉ ºÉ¦ÉÒ OÉÉ¨ÉÉ EòÉ <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ±ÉÉ¦É É¨É±É* MÉÉ´ÉÉ EòÉ ºÉcEòÉ ºÉ VÉcxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ +lÉ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò Ê±ÉªÉ BEò ¨É½i´É{ÉhÉ EònÉ¨É ºÉÉÊ¤ÉiÉ ½+É ½* MÉÉ´É +É® ¶É½®É Eò ¤ÉÒSÉ EòÒ nÚ®Ò ºÉ¨É{iÉ ½Ó MÉ< ½* ¤ÉÉVÉÉ® iÉEò {É½SÉ ¤Ég MÉ< ½* ½® OÉÉ¨ÉÒhÉ {ÉÉ®´ÉÉ® EòÉ ¨É½i´É{ÉhÉ ºÉÊ´ÉvÉÉ+É VÉºÉ ÊºÉIÉÉ, ¤ÉÉÊEòMÉ iÉEò ºÉ{ÉEò ¤Ég MÉªÉÉ ½*

प्रधानमंत्री
ग्राम सड़क योजना

OÉÉ¨ÉÒhÉ +IÉ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÉ ºÉ¶ÉHò ¤ÉxÉÉxÉä EòÉ Ê±ÉB +É´É¶ªÉEò ½è ÊEò MÉÉ´É EòÉ ¤ÉÊxÉªÉÉnÒ fÉÄSÉÉ ¨ÉVÉ¤ÉÚiÉ ½Éä +É®
MÉÉ´É EòÉä {ÉCEÒ ºÉ½Eò iÉEò +ÉºÉÉxÉ ½É* |Énä¶É ¨Éå <ºÉ Ênä¶ÉÉ ¨Éå ¨ÉÉ½i´É{ÉÚhÉÇ {ÉÊ±É ½< ½* +¤É n®-n®ÉVÉ Eò
MÉÉ´É xÉ Eò´É±É +É´ÉÉMÉ¨ÉxÉ EòÒ ºÉÖ´ÉvÉÉ {ÉÉ ®½ ½ ¤ÉÎ±Eò =xÉEòÒ {ÉÉCEÒ ¶ÉÉ½® Eò ¤ÉÉVÉÉ®Éå +É® ºÉÖ´ÉvÉÉ+Éå iÉEò
+ÉºÉÉxÉ ½< ½* |Énä¶É ¨Éå OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÒ ªÉ½ BEò xÉªÉÒ ¶ÉÖ°û+ÉiÉ ½* |ÉvÉÉxÉ¨ÉÆjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉäVÉxÉÉ Eò
ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ¨Éå ¨ÉvªÉ|Énä¶É {É® n¶É ¨Éå |ÉlÉ¨É ºlÉÉxÉ {É® ®½É ½* ¦ÉÉ®iÉ ºÉ®EòÉ® uÉ®É ÊnªÉÉ MÉªÉÉ ±ÉIªÉ ¨Éå ´ÉÉ½
ºÉ¤ÉºÉ +ÉMÉ ½* +ÉVÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ºÉ¦ÉÒ MÉÉ´ÉÉå EòÉ +É{ÉºÉ ¨Éå ºÉcEò ¨ÉÉMÉÉ ºÉ ºÉ{ÉEÇ ¤ÉEg MÉªÉÉ ½* <ºÉºÉ
OÉÉ¨ÉÒhÉ VÉxÉ-VÉÒ´ÉxÉ ¨Éå +ÉªÉÉ ¤Én±ÉÉ´É ºÉÉ¡ò ÊnJÉÉ< nÉ ®½É ½*

¦ÉÉ®iÉ ºÉ®EòÉ® uÉ®É ºÉ¦ÉÒ |Énä¶ÉÉå ¨Éå 25 ÊnºÉ¤É® 2000 ºÉ |ÉÉ®¨¦É ªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ 500 ºÉ +ÊvÉEò VÉxÉºÉÆJªÉÉ ´ÉÉ±É ºÉÉ¨ÉÉxªÉ IÉäjÉÉå Eò ºÉÉlÉ iÉlÉÉ 250 ºÉ +ÊvÉEò VÉxÉºÉÆJªÉÉ ´ÉÉ±É +Énä´ÉÉºÉÒ IÉäjÉÉå Eò MÉÉ´É VÉÉä +¤ÉÉ ºÉ¨ÉÉ½É EòÉ ¤ÉÉ®½¨ÉÉºÉÉÒ ºÉcEò ºÉ¨{ÉEÇ ºÉ VÉÉäcxÉÉ ½*

Ê´ÉÉä¶ÉiÉÉB

- MÉÉ´ÉÉå ÊxÉªÉÉäVÉhÉ Eò EòÉ¨É ¨ÉÉå {ÉÉnhÉ*
- ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò {ÉÉ¶ÉÉiÉ |ÉÉlÉ¨ÉEò {ÉÉÆSÉ ´É¹É EòÉ ®JÉ-®JÉÉ´É*
- {ÉÊ®ªÉÉäVÉxÉÉ |ÉÉiÉ´ÉnxÉ BÉ EòÉªÉÉ EòÉ {ÉªÉÇ´ÉIÉhÉ EòºÉ±É]i]Ò EòÉ uÉ®É*
- ªÉÉäVÉxÉÉ EòÒ EòÉªÉÉ ¨Éå ºÉ{ÉÆhÉ {ÉÉ®nÌ¶ÉiÉÉ*
- ¨ÉÉxÉEòÉä¨É BÉ ±ÉJÉÉ EòÉÒ +ÉxÉ±ÉÉ<xÉ |ÉhÉÉ±ÉÒ*
- ÊxÉÉ´ÉnÉ EòÒ iÉ´ÉÉ®iÉ BÉ {ÉÉ®n¶ÉÒ |ÉÉGòªÉÉ*

n¶É ¨Éå ºÉ´ÉÉÊvÉEò - MÉÉhÉ´ÉkÉÉ EòÒ Ê±ÉªÉÉ ÊVÉ¹hÉ MÉÉhÉ´ÉkÉÉ ÊxÉ®ÒIÉEòÉå EòÉ ¦ÉÉVÉEò® EòÉ®ÉªÉ VÉÉ ®½ ÊxÉ®ÒIÉhÉ ¨Éå |Énä¶É EòÒ ºlÉÉiÉ ºÉ¤ÉºÉ +SUÒ ®½Ò ½* ºÉcEò ¤ÉxÉxÉ Eò ¤ÉÉn =xÉEòÒ MÉÉhÉkÉÉ Eò ±ÉMÉÉiÉÉ® ÊxÉ®ÒIÉhÉ Eò®xÉ Eò {ÉÉ±ÉxÉ MÉ<* ´É¹É 2010 ºÉ 2013 Eò ¤ÉÒSÉ |Énä¶É ¨Éå 780 ÊxÉ®ÒIÉhÉ ½B* VªÉÉnÉiÉ® ºÉcEòÉå Eò MÉÉhÉkÉÉ ®É¹]ÒªÉ +ÉºÉiÉ ºÉ VªÉÉnÉ +ÉEò MÉ<* <ºÉEò +±ÉÉ´ÉÉ ºÉvÉÉ®hÉ ¨Éå ¦ÉÒ ®ÉVªÉ xÉ Ê´É¶ÉÉ¹É {ÉÉ±ÉxÉ Eò ½*

´É¹É 2003 ºÉ 2013 Eò nÉ®ÉxÉ 5 ´É¹É EòÒ MÉÉ®]Ò {ÉÉ® EòÉ® SÉÉEò ¨ÉÉMÉÉ Eò +MÉ±É 5 ´É¹É iÉEò ºÉvÉÉ®hÉ EòÒ xÉÒÊiÉ ¤ÉxÉÉ< MÉ< ÊVÉºÉ¨Éå bÉ¨É®ÒEòiÉ ºÉiÉ½ Eò xÉ´ÉÒxÉÒEò®hÉ EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ½*

¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉ ºÉ´ÉÉÊvÉEò 67700 ÊEò.¨ÉÒ. ±É¤ÉÉ< EòÒ ºÉcEòÉå EòÒ ¨ÉÆVÉÚ®Ò ÊnªÉÉ +¤É iÉEò |ÉÉ{iÉ ½< ½ VÉÉ n¶É ¨Éå ºÉ´ÉÉÊvÉEò ½* <ºÉ¨Éå ºÉ |Énä¶É ¨Éå 57602 ÊEò±ÉÉä¨ÉÒ]® ºÉcEò ¤ÉxÉ VÉÉ {ÉÉ® n¶É ¨Éå ºÉ´ÉÉÊvÉEò ½*

ग्रामीण अंचलों में सुदूर संपर्क और खेत-सड़क योजना

¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ºÉn® OÉÉ¨ÉÒhÉ +SÉ±ÉÉå iÉEò ºÉ¨{ÉEò ºÉÖ´ÉvÉÉ+É Eò Ê´ÉEòÉºÉ Eò =q¶ªÉ ºÉ +¤É ¨ÉxÉ®MÉÉ Eòx´ÉVÉºÉ ºÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ¨ÉVÉ®Ò-]Ò±ÉÉå Eò ºÉÉlÉ JÉiÉ-JÉÊ±ÉªÉÉxÉÉå iÉEò ºÉMÉ¨É +É´ÉÉMÉ¨ÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ ºÉn® OÉÉ¨É ºÉ¨{ÉEò B´É JÉiÉ-ºÉcEò ={É ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÖ°ü ½Ê< ½* <ºÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¤ÉxÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ¤ÉÉ®½¨ÉÉºÉÒ ºÉcEòÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ Eò ÊxÉvÉÉÇ®iÉ ¨ÉÉ{ÉnhbÉ Eò +xÉºÉÉ® OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ¨ÉÉv«É¨É ºÉ EòÒ´ÉÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* <ºÉ ={É ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¤ÉxÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ¤ÉÉ®½¨ÉÉºÉÒ ºÉcEòÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É-ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ ¨ÉÉ{ÉnhbÉ Eò +xÉºÉÉ® ½Ò ½ÉMÉÉ* OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ ¨É |ÉºiÉÉ´ÉiÉ JÉiÉ-ºÉcEò EòÉ ÊSÉx½ÉEòxÉ OÉÉ¨É ®ÉVÉMÉÉ® ºÉ½ÉªÉEò, {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉÊSÉ´É, ºÉ®{ÉSÉ B´É ={É ªÉjÉÒ uÉ®É OÉÉ¨É´ÉÉÊºÉªÉÉ Eò ºÉÉlÉ <ºÉ ¨ÉÉMÉ {É® SÉ±ÉEò® (´ÉÉEò mÉÚ ºÉ´É uÉ®É) ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ*

|ÉÉiÉ´ÉnxÉ - |ÉÉiÉ´ÉnxÉ ¨É JÉiÉ-ºÉcEò ={É ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ ±ÉÉ¦ÉÉÉx´ÉiÉ ½ÉxÉ ´ÉÉ±É OÉÉ¨É, ¨ÉVÉ®-]Ò±É +É® =xÉEòÒ VÉxÉºÉJªÉÉ EòÉ n¶ÉÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* <ºÉEò ºÉÉlÉ ½Ò JÉiÉ-ºÉcEò ºÉ¨{ÉEò VÉÉc VÉÉxÉ {É® ±ÉÉ¦ÉÉx´ÉiÉ ½ÉxÉ ´ÉÉ±É Eò¹ÉEò ºÉ¨Éc½ Eòò ºÉJªÉÉ iÉlÉÉ EòÊ¹É ¦ÉÊ¨É (½C]ªÉ® ¨É) +É® ºÉ¦ÉÉ´ÉiÉ EòÊ¹É =i{ÉÉnxÉ Eòò ¨ÉÉjÉÉ, ÊVÉºÉEòÉ {ÉÊ®´É½xÉ JÉiÉ ºÉ PÉ® iÉEò ªÉÉ EòÊ¹É =ºÉEòÉ Ê´ÉGòªÉ EòÉ Ê´É®ÉhÉ ½ÉMÉÉ*

ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ - <xÉ ºÉ¦ÉÒ EòÉªÉÉ EòÉ ºÉ¨{ÉÉnxÉ OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ Eò ¨ÉÉv«É¨É ºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ Eò º´ÉÒEòiÉ ±ÉÉ¤É® ¤ÉVÉ]¡ Eòò ®ÉÊ¶É EòÉ +ÊvÉEòiÉ¨É 25 ¡ÊiÉ¶ÉiÉ ¦ÉÉMÉ ½Ò BEò Ê´ÉkÉÒªÉ ´É¹É ¨É JÉSÉ ºÉcEòÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ {É® ´ªÉªÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòMÉÉ*

JÉiÉ-ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ ¨É Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É ºÉ Eòx´ÉVÉºÉ Eò Ê´ÉEò±{É ¦ÉÒ ®½MÉ* <xÉ¨É {ÉSÉ-{É®¨É-É®, ¤ÉÒ+É®VÉÒB¡Ò, +É<B{ÉÒ, {É®¡òÉ¨ÉºÉ OÉÉxÉ]¡, ÊVÉxÉÉ ÊVÉ±ÉÉ ¨É ¤ÉÒ+É®VÉÒB¡Ò ±ÉÉMÉ xÉ½Ó ½, +vÉÉºÉÉ®SÉxÉÉ ºÉÊVÉ® EòÉªÉ ½iÉ ={É±É¤vÉ ®ÉÊ¶É, ºÉÉºÉn, Ê´ÉvÉÉªÉEò IÉjÉ Ê´ÉEòÉºÉ ÊxÉÊvÉ, VÉxÉ-ºÉ½ªÉÉMÉ Eòò ®ÉÊ¶É Eò ºÉÉlÉ ½Ò +xªÉ ={É±É¤vÉ ºÉºÉÉvÉxÉ +lÉ´ÉÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¨Én Eòò ®ÉÊ¶É ºÉ Eòx´ÉVÉºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòMÉÉ* <ºÉ ={É ªÉÉVÉxÉÉ Eò +iÉMÉiÉ |É¶ÉÉºÉEòÒªÉ iÉlÉÉ ºÉiÉ¨É º´ÉÒEòÊiÉ VÉÉªÉMÉÉ ÊEò |ÉÉCEò±ÉxÉ +xÉºÉÉ® ¨ÉxÉ®MÉÉ B´É Eòx´ÉVÉºÉ +iÉMÉiÉ {ÉªÉÉ{iÉ vÉxÉ®ÉÊ¶É ={É±É¤vÉ ½*

- <ºÉ ={É ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¤ÉxÉÉªÉÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ JÉiÉ-ºÉcEò Eò ÊSÉx½ÉEòxÉ Eò ºÉ¨ÉªÉ ªÉ½ vªÉÉxÉ ®JÉÉ VÉÉªÉMÉÉ ÊEò ÊSÉÊx½iÉ ºÉcEò |ÉvÉÉxÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É-ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ, ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É-ºÉcEò ªÉÉVÉxÉÉ +lÉ´ÉÉ ±ÉÉEò ÊxÉ¨ÉÉhÉ Ê´É¦ÉÉMÉ uÉ®É |ÉºiÉÉÊ´ÉiÉ xÉ½Ó ½Ê*
- ¨ÉxÉ®MÉÉ Eò |ÉÉ´ÉvÉÉxÉÉ Eò +xÉºÉÉ® ÊjÉ-ºiÉ®Ò¡ {ÉSÉÉªÉiÉ ®ÉVÉ ºÉºlÉÉ+É uÉ®É ÊxÉªÉ¨ÉÉxÉÉºÉÉ® |ÉºiÉÉ´É EòÉ +xÉ¨ÉÉnxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ +É® =ºÉ ¶É±¡Ò ¡Ò |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ iÉlÉÉ OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ Eòò ´ÉÉÊ¹ÉEò EòÉªÉ-ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ*
- |ÉiªÉEò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉªÉ Eò iÉEòxÉÒEòÒ |ÉÉCEò±ÉxÉ, ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ iÉEòxÉÒEòÒ +xÉ¶ÉÉ +É® ºlÉÉxÉÒªÉ {ÉÊ®ÊºlÉÊiÉªÉÉ Eò +xÉºÉÉ® ¤ÉxÉÉMÉÉ*
- JÉiÉ-ºÉcEò ={É ªÉÉVÉxÉÉ ¨É |ÉlÉ¨É ¦ÉÉMÉ {É±É-{ÉÊ±ÉªÉÉ ºÉÊ½iÉ ºÉcEò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉ ½ÉMÉÉ +É® nºÉ®É ¦ÉÉMÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ {É®É ½ÉxÉ Eò ¤ÉÉn ¨ÉÉ¨É iÉEò ºÉcEò ºÉÊ´ÉvÉÉ Eò Ê±ÉªÉ ½ÉMÉÉ*

ºÉ¤ÉEò Ê¸+ÉÉªÉ

+É´ÉÉºÉ

मुख्यमंत्री
ग्रामीण
आवास
मिशन

पांच साल में पन्द्रह लाख घरों का निर्माण

|Én¶É EòÒ +É¤ÉÉnÒ EòÉ ¤ÉcÉ |ÉÊiÉ¶ÉiÉ MÉÉ´ÉÉå ¨Éå ÊxÉ´ÉÉºÉ®iÉ ½* VÉÒ´ÉxÉ EòÒ ¨É±É¦ÉiÉ +É´É¶ªÉEòiÉÉ+Éå ¨Éå ºÉ |É¨ÉJÉ ½ +É´ÉÉºÉ +É® ¶ÉÉr {ÉªÉVÉ±É* ¨ÉvªÉ|Én¶É ºÉ®EòÉ® xÉ MÉÉ´ÉÉå ¨Éå +ÉvÉÊxÉEò +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ Ênù¶ÉÉ ¨Éå |É¦ÉÉ´ÉÒ EònàÉ =`ÉªÉ ½* |Én¶É ¨Éå <Îxn®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ ´ÉÊSÉiÉ OÉÉ¨ÉÒhÉÉ Eò ÊãÉB ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ +É´ÉÉºÉ Ê¨É¶ÉxÉ iÉ/ÉÉ +xÉºÉÊSÉiÉ VÉÉÊiÉ, VÉxÉVÉÉÊiÉ Eò OÉÉ¨ÉÒhÉÉ Eò ÊãÉB ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ +iªÉÉnªÉ +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÖ° EòÒ* <ºÉEò iÉ½iÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ +É´ÉÉºÉ Ê¨É¶ÉxÉ ¨É SÉÉºÉ`ö ½VÉÉ® 956 PÉ® ¤ÉxÉEò® iÉªÉÉ® ½ +É® nÉ ±ÉÉJÉ <Eò½kÉ® ½VÉÉ® 363 EòÉ EòÉªÉ |ÉMÉÊiÉ {É® ½* +MÉ±É 5 ´É¹ÉÉ ¨É +É´ÉÉºÉ½ÒxÉÉ Eò ÊãÉB 15 ±ÉÉJÉ PÉ®É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò ºÉÉ/É ®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ® ¦ÉÒ ={É±É¤vÉ ½É ®½ ½* +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉÉÊjÉEòÒ ºÉ´ÉÉ +É® OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É iÉEòxÉÒEòÒ ¨ÉÉMÉnù¶ÉxÉ EòÒ ¦ÉÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ½* ¶ÉÉr {ÉªÉVÉ±É VÉÒ´ÉxÉ EòÒ {É½±ÉÒ +É´É¶ªÉEòiÉÉ ½* |Én¶É ºÉ®EòÉ® uÉ®É ¶ÉÉr {ÉªÉVÉ±É Eò ÊãÉB =`ÉªÉ MÉªÉ Eònù¨ÉÉ ¨É Ê´ÉMÉiÉ xÉÉ ´É¹ÉÉ ¨É BEò ±ÉÉJÉ +_ÉºÉÒ ½VÉÉ® ºÉ +ÊvÉEò ½hb{É¨{É ºlÉÉÊ{ÉiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ* 10 ½VÉÉ® ºÉ +ÊvÉEò MÉÉ´ÉÉ EòÉ xÉ±É VÉ±É ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ÊEòªÉÉ* ¨É< 2010 ºÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ {ÉªÉVÉ±É ªÉÉVÉxÉÉ |ÉÉ®¦É EòÒ MÉªÉÒ* <ºÉ¨É BEò ½VÉÉ® VÉxÉºÉJªÉÉ ´ÉÉ±É MÉÉ´ÉÉ ¨É 2839 ªÉÉVÉxÉÉB {ÉhÉ EòÒ VÉÉ SÉEòÒ ½* {ÉªÉVÉ±É EòÒ MÉhÉ´ÉkÉÉ EòÒ VÉÉSÉ Eò ÊãÉªÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ Eò ºÉSÉxÉÉ {É]õ±É {É® |ÉªÉÉMÉ¶ÉÉ±ÉÉ Eò¨ÉSÉÉÊ®ªÉÉ EòÉ Ê´É´É®hÉ +ÊEòiÉ ½* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ VÉ±É EòÒ MÉhÉ´ÉkÉÉ EòÒ VÉÉSÉ Eò ÊãÉB =kÉ®nÉªÉÒ ½* +MÉ±É 5 ´É¹ÉÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ /ÉjÉÉ EòÒ SÉÉ±ÉÒºÉ ½VÉÉ® ¤ÉºÉÉ½]õ ¨É {ÉªÉVÉ±É EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÒ VÉÉªÉMÉÒ* BEò ºÉÉ iÉEò EòÒ +É¤ÉÉnÒ ´ÉÉ±É ¨ÉVÉ®,]õÉ±É ¨É +É´É¶ªÉEò °ü{É ºÉ BEò {ÉªÉVÉ±É »ÉÉiÉ ={É±É¤vÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ºÉ¦ÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÉ Ê¨É±ÉÉÉEò® bgÉ EòÉc OÉÉ¨ÉÒhÉ +É¤ÉÉnÒ EòÉ VÉ±É |ÉnÉªÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ +É´ÉÉºÉ Ê¨É¶ÉxÉ

MÉÉ´ÉÉå ¨É +É´ÉÉºÉ½ÒxÉ EòÉSSÉ +É® +ÉvÉ {ÉCEò +É´ÉÉºÉÉå ¨É ®½xÉ ´ÉÉ±É MÉ®Ò¤É {ÉÊ®´ÉÉ®Éå Eò PÉ® EòÒ +É´É¶ªÉEòiÉÉ EòÉ nJÉiÉ ½B ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ +É´ÉÉºÉ Ê¨É¶ÉxÉ ¶ÉÖ° ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* ªÉ½ ¨ÉÉMÉ +ÉvÉÉÊ®iÉ ºÉ´ÉÉ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò @ñhÉ-ºÉ½-+xÉnÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ ½* Ê¨É¶ÉxÉ +iÉMÉiÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò uÉ®É ºÉ´ÉªÉ +É´ÉÉºÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÉ {ÉÉjÉiÉÉxÉºÉÉ® @ñhÉ {ÉxÉ¦ÉMÉiÉÉxÉ IÉ¨ÉiÉÉ Eò +ÉvÉÉ® {É® ¤ÉEò uÉ®É 10, 12 B´É 15 ´É¹ÉÉÈ @ñhÉ |ÉnÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* <xÉ nÉ ºÉÉ±ÉÉå ¨É Eò±É 2,55,688 |ÉEò®hÉ º´ÉÒEòiÉ ½B ½* +¤É iÉEò 64,956 PÉ® ¤ÉxÉEò® iÉªÉÉ® ½É MÉªÉ ½ +É® 271363 EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ SÉ±É ®½É ½*

OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ ¨É EòÉ¨É Eò® ®½ EòÉ®ÒMÉ®É EòÉ Eò¨É ±ÉÉMÉiÉ EòÒ +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ iÉEòxÉÒEòÒ EòÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ÊnªÉÉ VÉÉ ®½É ½* ¦ÉÊ¨É½ÒxÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÉ ¦ÉÊ¨É EòÉ {É]õ]õÉ +É® =ºÉ ¦ÉÊ¨É º´É¨ÉÉÒ +ÊvÉEòÉ® |É¨ÉÉhÉ {ÉjÉ ÊnªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* ¤ÉEò @ñhÉ ¨É º]õÉ¨{É ¶ÉÖ±Eò ¨É Uô]õ nÒ VÉÉ ®½Ò ½ +É® Ê½iÉOÉÉ½Ò +É´ÉÉºÉ EòÉ ¤ÉÒ¨ÉÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* <ºÉEò +±ÉÉ´ÉÉ +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ ¨ÉVÉn®É +É® EòÉ®ÒMÉ®É Eò ÊãÉªÉ ¦ÉÒ ®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ® Ê¨É±ÉiÉ ½*

{ÉÉjÉiÉÉ

- +ÊvÉEòiÉ¨É BEò ½ÉC]ªÉ® EòÊ¹É ¦ÉÚ¨É vÉÉ®Eò {ÉÉ®´ÉÉ® +lÉ´ÉÉ nÉ ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ Eò±É ´ÉÉ̹ÉEò +ÉªÉ ºÉÒ¨ÉÉ EòÒ ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ {ÉÉ®´ÉÉ®*
- Ê½iÉOÉÉ½EòÒ ÊVÉºÉEò {ÉÉºÉ ¦É-JÉhb ={É±É¤vÉ ½ +lÉ´ÉÉ ´ÉÉ ¦É-JÉhb |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ EòÒ {ÉÉjÉiÉÉ ®JÉiÉÉ ½*
- ´ÉªÉºEò {ÉÉ®´ÉÉ® ÊVÉºÉEòÉ º´ÉªÉ EòÉ EòÉ< +É´ÉÉºÉ ºÉÉ¨ÉÉxÉªÉiÉ; ÊxÉ´ÉÉºÉÉ®iÉ ºÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉ ¨É xÉ ½É*
- +É´ÉÉºÉÒªÉ <EòÉ< EòÒ ±ÉÉMÉiÉ
- +É´ÉÉºÉ EòÒ xÉªÉÉiÉ¨É ±ÉÉMÉiÉ BEò ±ÉÉJÉ ¤ÉÒºÉ ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ ½, ÊVÉºÉ¨É Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÉ +¶ÉnÉxÉ ¤ÉÒºÉ ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ ½*
- ¤ÉEò uÉ®É Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÉ BEò ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ EòÉ @ñhÉ º´ÉÒEòiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* <ºÉ¨É ºÉ ¤ÉEò EòÉ {ÉSÉÉºÉ ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ Eò @ñhÉ EòÉ ¤ªÉÉVÉ ºÉÊ½iÉ {ÉxÉ¦ÉÇMÉiÉÉxÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò uÉ®É ºÉ¨ÉÉxÉ ¨ÉÉºÉEò ÊEò¶iÉÉ ¨É ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½ ¶ÉÉ¹É {ÉSÉÉºÉ ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ EòÒ ®ÉÊ¶É ¶ÉÉºÉEòÒªÉ +xÉnÉxÉ ½ +iÉ: <ºÉ ®ÉÊ¶É Eò @ñhÉ EòÉ, ¤ªÉÉVÉ {ÉxÉ¦ÉÇMÉiÉÉxÉ ®ÉVªÉ ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®É ºÉ¨ÉÉxÉ ¨ÉÉºÉEò ÊEò¶iÉÉ ¨É ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½*
- ¤ÉEò, Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÒ {ÉxÉ¦ÉÇMÉiÉÉxÉ IÉ¨ÉiÉÉ EòÉ ÊxÉvÉÉÉ®hÉ Eò®, iÉnxÉºÉÉ® =ºÉ +ÊvÉEòiÉ¨É iÉÒºÉ ½VÉÉ® ¯û{ÉªÉ EòÉ +ÊiÉÊ®Hò @ñhÉ º´ÉÒEòiÉ Eò® ºÉEòiÉÉ ½*

<Ênn®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ

<Ênn®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ ºÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ Eò ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. ºÉ´É Eò +xÉºÉÉ® +É´ÉÉºÉÉ½ÒxÉ EòÉ +É´ÉÉºÉ ºÉÉ´ÉvÉÉ ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉÉ ½* <ºÉEòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊVÉ±ÉÉ iÉlÉÉ ºÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉ ¨É ºÉ xÉªÉxÉiÉ¨É 60 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +VÉÉ, +VÉVÉÉ Eò iÉlÉÉ ¶ÉÉ¹É ºÉÉ¨ÉÉxªÉ ´ÉMÉ Eò ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. +É´ÉÉºÉÉ½ÒxÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò ½ÉiÉ ½* 15 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +±{ÉºÉÆJªÉEò ´ÉMÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉvÉÉÉÊ®iÉ ½*

<Ênn®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ºÉ¨ÉkÉ´ÉxÉ ½VÉÉ® 624 +É´ÉÉºÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉ ±ÉIªÉ lÉÉ VÉÉ ®ÉVªÉ ºÉ®EòÉ® Eò ºÉEòÉ®ÉiÉ¨ÉEò EònÉ¨É ºÉ ´É¹É 2012-13 ¨É SÉÉ®ºÉÒ ½VÉÉ® 358 +É´ÉÉºÉÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½É MÉªÉÉ* <ºÉ¨É ±ÉMÉ¦ÉMÉ 1.5 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ EòÒ ´ÉÉr ½< ½* ¸ÉÉ¨ÉEò {ÉÉ®´ÉÉ®É Eò ÊEÉB <ºÉ ´É¹É nÉ ±ÉÉJÉ +É´ÉÉºÉ ¶ÉÉ½®Ò IÉjÉÉ ¨É ¤ÉxÉÉxÉ EòÒ ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÉ°ü ½< ½* <ºÉ ºÉÉ±É BEò ±ÉÉJÉ 12 ½VÉÉ® ºÉ VªÉÉnÉ ¨ÉEòÉxÉ ¤ÉxÉÉªÉ VÉÉªÉMÉ*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ +iªÉÉnªÉ +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ

ºÉÉ¨ÉÒhÉ +É´ÉÉºÉÉ½ÒxÉ B´É EòSSÉ +É´ÉÉºÉ ¨É ®½xÉ ´ÉÉ±É {ÉÉ®´ÉÉ®É EòÒ ºÉJªÉÉ EòÉ nJÉiÉ ½B B´É <Ênn®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¨É {ÉªÉÉÇ{iÉ ±ÉIªÉ |ÉÉ{iÉ xÉ ½ÉxÉ ºÉ ´É¹É 2007-08 ºÉ ºÉÉ¨ÉÒhÉ +xÉºÉÊSÉiÉ VÉÉÊiÉ iÉlÉÉ +xÉºÉSÉiÉ VÉxÉVÉÉÊiÉ Eò {ÉÉ®´ÉÉ®É EòÉ ±ÉÉ¦ÉÉÉx´ÉiÉ Eò®xÉ Eò =q¶ªÉ ºÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ +xiªÉÉnªÉ +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÉ°ü EòÒ MÉ< ½* ´É¹É 2012-13 ¨É ®ÉÊ¶É ¯û{ÉªÉ 29.02 Eò®Éc EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ Eò® 5846 Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉ EòÉ ±ÉÉ¦ÉÉÉx´ÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ´É¹É 2013-14 ¨É 5000 ºÉ VªÉÉnÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EòÉ +xiªÉÉnªÉ +É´ÉÉºÉ ÊnªÉ VÉÉªÉMÉ*

मनरेगा कन्वर्जेंस से बनेंगे आँगनवाड़ी भवन

|Énä¶É Eò ºÉÉ¨ÉÒhÉ +SÉ±ÉÉ Eò ºÉ¨ÉOÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò =q¶ªÉ ºÉ ÊVÉxÉ ºÉÉ¨ÉÉ-{ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É {ÉCEò +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ xÉ½Ò ½ ªÉÉ VÉ½É +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ EòÉ®ÉªÉ Eò ¦É´ÉxÉ ¨É ºÉSÉÉÉ±ÉiÉ ½, ´É½É 7 ±ÉÉJÉ 80 ½VÉÉ® EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ´ÉÉ±É xÉªÉ +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ Eòx´ÉVÉºÉ ºÉ Eò®´ÉÉªÉ VÉÉªÉMÉ* EòxpªÉ ºÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ ¨ÉjÉÉ±ÉªÉ B´É ¨ÉÊ½±ÉÉ-¤ÉÉ±É Ê´ÉEòÉºÉ EòÒ ºÉ½¨ÉiÉ Eò {ÉÉ®|ÉIªÉ ¨É +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ Eòxp Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¨É ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ ®ÉÊ¶É Eò ºÉÉIÉ-ºÉÉIÉ EòÒ+É®VÉÒB¡ò, BEòÒEòiÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉÇGò¨É (+É<B{ÉÒ) iÉlÉÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ-¤ÉÉ±É Ê´ÉEòÉºÉ ¨ÉÆn ºÉ ¦ÉÒ EòÒx´ÉÉºÉ ½É ºÉEòMÉÒ*

¨ÉÊ½±ÉÉ-¤ÉÉ±É Ê´ÉEòÉºÉ Ê´É¦ÉÉMÉ Eò ÊVÉ±ÉÉ EòÉªÉÇGò¨É uÉ®É +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB VÉxÉ{Énì, ºÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ +É® ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ºiÉ® |ÉºiÉÉ´É iÉªÉÉ® ÊEòªÉ VÉÉªÉMÉ* ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ EòxpÉ EòÒ ºÉÚSÉÒ iÉlÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ |ÉºiÉÉ´É ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ VÉxÉ{Énì {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ºÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ EòÉ ¦ÉVÉÉMÉÒ* ºÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É ¦É´ÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ 40x50 ´ÉMÉÇ¡ò]õ ¶ÉÉºÉEòÒªÉ ¦ÉÚ¨É EòÒ ={É±É¤vÉiÉÉ ºÉÖÊxÉÊ¶SÉiÉ EòÒ VÉÉªÉMÉÒ* <ºÉ¨É ¤ÉÉ=hbÅÒ-´ÉÉ±É iÉlÉÉ ½hb-{É¨{É EòÒ ºlÉÉ{ÉxÉÉ EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ¦ÉÒ ½ÉMÉÉ* ªÉÊn +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ ÊEòºÉÒ BºÉ ºlÉÉxÉ ¦É´ÉxÉ ¨É ÊxÉ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ |ÉºiÉÉÉ´ÉiÉ ½É, VÉ½É ½hb-{É¨{É +É® ¤ÉÉ=hbÅÒ-´ÉÉ±É EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ {ÉÚ½±É ºÉ ½É iÉÉ ´É½É 25x25 ´ÉMÉÇ¡ò]õ ¦ÉÚ¨É ÊSÉÉÎx½iÉ EòÒ VÉÉªÉMÉÒ* EòxpÉ EòÒ ±ÉÉMÉiÉ +É® ¦É´ÉxÉ EòÒ ºÉ®lÉÉ EòÉ ÊxÉªÉ ¤ÉxÉÉB< VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ¤ÉÉ=hbÅÒ-´ÉÉ±É iÉlÉÉ {ÉªÉVÉ±É ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò ÊxÉªÉ ºlÉÉ{ÉxÉÉ ½hb-{É¨{É EòÒ ±ÉÉMÉiÉ 1.97 ±ÉÉJÉ ¯û{ÉªÉ ÊxÉvÉÉÉÊ®iÉ ®½MÉÒ* +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ ¨É BEò ½Éì±É, ÊEòSÉxÉ, º]Éì®, ¤ÉÉ®ÉÆhbÉ B´É]ÅÉªÉ±Éä]õ ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ¦É´ÉxÉ EòÉ EòÉ±É ÊxÉ¨ÉÉiÉ IÉjÉ¡ò±É 625 ´ÉMÉÇ¡ò]õ ½ÉMÉÉ* +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò |ÉºiÉÉ´É {ÉÉ® ºÉÉ¨ÉÉºÉ¦ÉÉ EòÉ +xÉÉ¨ÉnxÉ ¦ÉÒ ±ÉäxÉÉ VÉÉªÉMÉÉ +É® ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ Eò +xÉºÉÉ® ÊjÉ-ºiÉ®ÒªÉ {ÉSÉÉªÉiÉ ®ÉVÉ ºÉºlÉÉ+É EòÉ +xÉ¨ÉÉnxÉ ¦ÉÒ |ÉÉ{iÉ Eò® ¶É±ÉÒ +É¡ò |ÉÉäVÉC]õ iÉlÉÉ ¨ÉÉ¹ÉEò EòÉªÉÇ-ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É ¶ÉÉÉ¨É±É ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ¦É´ÉxÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò ±ÉªÉ iÉEòxÉÒEòÒ |ÉÉÊiÉ´ÉnxÉ ºÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉÉÆjÉEòÒ ºÉ´ÉÉ Eò ={É ªÉjÉÒ uÉ®É iÉªÉÉ® ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ*

स्वच्छ ग्राम – स्वस्थ ग्राम

{ÉÉSÉ ´ÉÉ−ÉÉç ¨Éå ºÉÉ®É |Énä¶É ½ÉäMÉÉ ÊxÉ¨ÉÇ±É

º´ÉÌhÉ¨É ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå º´ÉºlÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉä¨ÉÉÊ½iÉ ½è* º´ÉSUöiÉÉ ºÉä º´ÉºlÉ VÉÒ´ÉxÉ +É® º´ÉºlÉ VÉÒ´ÉxÉ ºÉä ºÉ¨ÉÞr +ÉiÉÒ ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉ º´ÉSUö +É® ÊxÉ¨ÉÇ±É ¤ÉxÉÉxÉä +É® º´ÉÉºlªÉ EòÒ ºÉ®IÉÉ EòÒ ÊnùÊ ºÉ®EòÉ® xÉä ÊxÉ¨ÉÇ±É +ÊªÉÉxÉ Eò iÉÊ½iÉ ÊxÉ¨ÉÇ±É ¨ÉvªÉ|Énä¶É +Ê¦ÉªÉÉxÉ ¶ÉÖ°ü ÊEòªÉÉ* ¨ÉªÉÉnÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò iÉÊ½iÉ PÉ®É, +ÉMÉxÉ´ÉÉÊcªÉÉ, {ÉSÉÉªÉiÉÉ, ºEò±ÉÉ +ÉÉn ¨É ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®´ÉÉªÉä* +ÉMÉÉ¨ÉÒ {ÉÉSÉ ´ÉÉ−ÉÉç ¨É ºÉ¨{ÉhÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É EòÉ ÊxÉ¨ÉÇ±É Eò®xÉ EòÉ ±ÉIªÉ ®JÉÉ ½è* |Énä¶É´ÉÉÊºÉªÉÉ Eò º´ÉÉºlªÉ EòÒ ºÉ®IÉÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ¸ÉÒ Ê¶É´ÉÉ®ÉVÉ ÊºÉÆ½ SÉÉè½ÉxÉ EòÒ ¨É¶ÉÉxÉÉ°üÉ{É {ÉÉ±É ºÉä{ÉhÉ º´ÉÉºlªÉ ºÉ¤ÉÆÉÒ Ê±ÉB +Ê¦ÉªÉÉxÉ ¶ÉÖ°ü ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ÊSÉÊEòiºÉÉ ºÉä´ÉÉ+É ¨É ºÉvÉÉ®, <xÉEòÒ ¦ÉÉÊiÉEò {É½SÉ ¨É Ê´ºiÉÉ®, º´ÉÉºlªÉ ºÉä´ÉÉ+É EòÒ MÉÉ®]õÒ +É® +¤É OÉÉ¨ÉÒhÉÉ Eò º´ÉÉºlªÉ EòÒ ºÉ{ÉhÉ ºÉ®IÉÉ Eò Ê±ÉB º´ÉºlÉ OÉÉ¨É +Ê¦ÉªÉÉxÉ ¶ÉÖ°ü ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É º´ÉÉºlªÉ EòÉ ±ÉÉEò® ÊEòªÉÉ MÉªÉ EòÉªÉÉ ¨É ºÉ®nù ´É±±ÉÉ¦É ¦ÉÉ< {É]õ±É ÊxÉ:¶ÉÖ±Eò +Éè−ÉÊvÉ Ê´ÉiÉ®hÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ºÉ ºÉ¦ÉÒ ÊVÉ±ÉÉ +º{ÉiÉÉ±ÉÉ ¨É xªÉÉxÉiÉ¨É +É´É¶ªÉEò nù´ÉÉB ¨É}iÉ nùÒ VÉÉ ®½Ò ½è* VÉxÉÉÒ ºÉ®IÉÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ºÉ ºÉ°ºIÉÉMÉiÉ |Éºé´É Eò iÉÊ½iÉ **60** ±ÉÉJÉ ºÉ +ÊvÉEò ¨ÉÊ½±ÉÉB ±ÉÉ¦ÉÉÎx´ÉiÉ ½< ½* Ê¶ÉÊ¶É ¨ÉiªÉ nù® PÉ]õEò® **59** |ÉÊiÉ ½VÉÉ® ½É MÉªÉÒ ½* ºÉ¦ÉÒ **50** ÊVÉ±ÉÉ <EòÉ<ªÉÉ ¨É xÉ´ÉVÉÉiÉ Ê¶ÉÊ¶É MÉ½xÉ ÊSÉÉÊEòiºÉÉ <EòÉ<ªÉÉ ºIÉÉÊ{ÉiÉ ½* ¦ÉÉ´É−É ¨É ºÉ¦ÉÒ Eò Ê±ÉB ¨É}iÉ n´ÉÉ<ªÉÉ, +É½É® +É® ={ÉSÉÉ®, OÉÉ¨É +É®ÉMªÉ Eòxp Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ºiÉ® {É® VÉxÉÉÒ ºÉ®IÉÉ EòÉªÉGò¨É +É® nùÒxÉnªÉÉ±É +iªÉÉnªÉ ={ÉSÉÉ® ªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ Ê´ÉºiÉÉ®* EòÊ{ÉÉ−ÉiÉ ¤ÉSSÉÉ Eò Ê±ÉB b EòªÉÉ® ºÉ]õ® Eò ºIÉÉÊ{ÉxÉÉ iÉIÉÉ {ÉÉSÉ ´ÉÉ−É ºÉ Eò¨É +ªÉ Eò ºÉ¦ÉÒ ¤ÉSSÉÉ Eò {ÉhÉ]õÒEòÉEò®hÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½è*

ÊxÉ¨ÉÇ±É ¨ÉvªÉ|Énä¶É – ÊxÉ¨ÉÇ±É ¦ÉÉ®iÉ

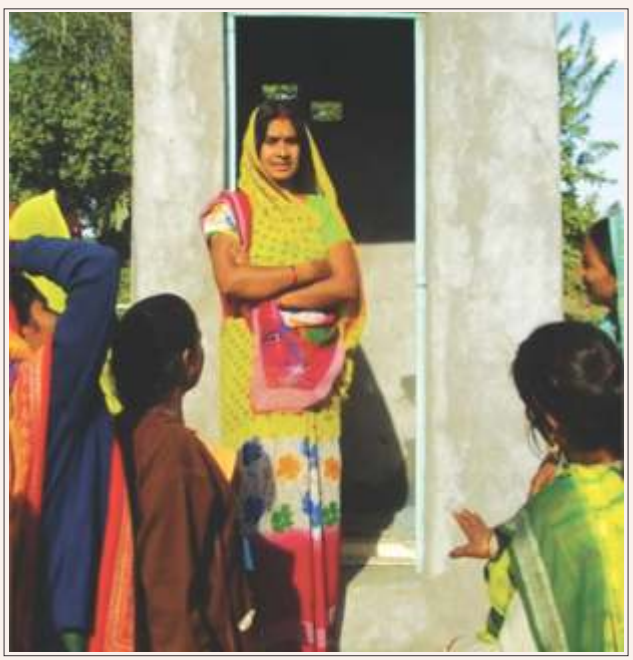

|Énä¶É EòÉ º´ÉSUö +É® ÊxÉ¨ÉÇ±É ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ ®ÉVªÉ ºÉ®EòÉ® xÉ Ê´É¶ÉÉ−É ®hÉxÉÒÊiÉ ¤ÉxÉÉEò® {ÉSÉÉªÉiÉÉ, ºEò±ÉÉ +É® +ÉMÉxÉ´ÉÉÊcªÉÉ ¨É ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®xÉ Eò {É½±É EòÒ ½* ½® PÉ® ¨É ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ={É±É¤vÉ Eò®ÉiÉ ½B JÉ±É ¨É ¶ÉÉèSÉ VÉÉxÉ Eò +ÉniÉ ºÉ¨ÉÉ{iÉ Eò®xÉ Eò

Ê±ÉªÉ {É® |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* +MÉ±É {ÉÉSÉ ºÉÉ±ÉÉ ¨É fÉ< Eò®Éc ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ iÉªÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* <ºÉ¨É VÉÉ¤É EòÉbvÉÉÊ®ªÉÉ Eò Ê±ÉB ¯û{ÉªÉ 10,000 ®ÉÊ¶É ¨É ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ ºÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò® ºÉEòiÉ ½* ÊxÉ¨ÉÇ±É ¦ÉÉ®iÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ ¨É 4,600 ¯û{ÉªÉ +xÉnÉxÉ iÉIÉÉ ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ ºÉ 5400 ¯û{ÉªÉ ¨ÉVÉnù®Ò +IÉ´ÉÉ ºÉÉ¨ÉOÉÒ nùªÉ ½* <ºÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ ºÉ JÉ±É ¨É ¶ÉÉèSÉ Eò +º´ÉSUöiÉÉ +É® ®ÉMÉ ¡òè±ÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ +ÉniÉ nù® ½ÉMÉÒ +É® ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÒ ºÉ¨¨ÉÉxÉ ¤ÉSÉÉxÉ ¨ÉnùnùMÉÉ®* <ºÉ IÉäjÉ ¨É |Énä¶É EòÒ Eò< ={É±É¤vÉªÉÉÆ ½ÉÊºÉ±É ½< ½* |Énä¶É Eò 2068 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ÊxÉ¨ÉÇ±É OÉÉ¨É {ÉÖ®ºEòÉ® ºÉ {ÉÖ®ºEòiÉ ½É SÉEòÒ ½* ´É−É 2012-13 ¨É 5.58 ±ÉÉJÉ ´ªÉÊHòMÉiÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ½B ½* ´É−É 2013-14 ¨É ¨ÉÉ½ VÉxÉ 2013 iÉEò |Énä¶É ¦ÉÉ®iÉ ¨É nºÉ® ºIÉÉxÉ {É® ½* ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ EòÒ ÊxÉ®iÉ® ={É±É¤vÉiÉÉ Eò =q¶ªÉ ºÉ ÊxÉ´ÉÉÊ®iÉ ¨ÉÉxÉEò Eò +xÉºÉÉ® °ü®±É ºÉxÉ]õ®Ò {ÉxÉ |ÉnªÉ Eò®xÉ EòÒ ´ªÉ´ÉºIÉÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ iÉEò EòÒ VÉÉ ®½Ò ½* ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò MÉhÉ´ÉkÉÉ{ÉhÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉªÉ ´ªÉÊHòMÉiÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ ¨ÉÉìÉxÉÊ]õÊ®ÆMÉ iÉªÉÉ® EòÒ MÉ< ÊVÉºÉºÉ ¨ÉJªÉiÉ: ºÉ®{ÉSÉ, ®ÉVÉ¨ÉºjÉÒ, ={ÉªÉjÉÒ, ®ÉVÉMÉÉ® ºÉ½ÉªÉEò, ºÉÊSÉ´É B´É ¨ÉÉ]õ® +ÉÊn EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò EòÉªÉ BÉ´É ¨ÉÉÊxÉ]õ®ÆMÉ ¨É ºÉ½ªÉÉäMÉ Ê±ÉªÉÉ +É® EòÉ¨É +ÉºÉÉxÉ ½+É ½* {ÉSÉ-{É®¨É¶´É® ªÉÉäVÉxÉÉ +iÉMÉiÉ +¤É Eò±É ={É±É¤vÉ ®ÉÊ¶É Eò 20 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ EòÉ ={ÉªÉÉMÉ MÉÉ´ÉÉ EòÒ ºÉ¡ò-ºÉ¡òÉ< BÉ´É ¶ÉÉ±ÉÉ iÉIÉÉ +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ EòÒ ºÉ¡òÉ< Eò Ê±ÉªÉ ÊnªÉÉ VÉÉ ®½É ½*

ºÉ¨ÉOÉ º´ÉSUiÉÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ

|Én¶É Eò ºÉ¨ÉºiÉ ÊVÉ±ÉÉ ¨É ºÉ¨ÉOÉ º´ÉSUiÉÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ ´É¹É 2007 ºÉ ºÉÆSÉÉÊ±ÉiÉ ½* EòÉªÉGò¨É Eò +iÉMÉiÉ {ÉÊ®´ÉÉ®Eò º´ÉSU ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB iÉEòxÉÒEòÒ B´É Ê´ÉkÉÒªÉ ºÉ½ªÉÉMÉ, ¶ÉÉ±ÉÉ+É ¨É º´ÉSUiÉÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ+É EòÒ ={É±É¤vÉiÉÉ, ºÉÉ¨ÉÖnÉÊªÉEò º´ÉSUiÉÉ {ÉÊ®ºÉ®Éå EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ºÉÖÊxÉζSÉiÉ Eò®xÉ Eò ºÉÉlÉ xÉÉMÉÊ®EòÉå ¨É ´ªÉÊHòMÉiÉ º´ÉSUiÉÉ +Éè® º´ÉÉºlªÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ+É Eò ={ÉªÉÉMÉ Eò |ÉÊiÉ VÉÉMÉ°üEòiÉÉ ±ÉÉxÉ Eò |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* ÊVÉ±ÉÉ ¨É EòÉªÉGò¨É EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊVÉ±ÉÉ VÉ±É B´É º´ÉSUiÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* +Ê¦ÉªÉÉxÉ EòÉ =qÉ¶ªÉ JÉ±É ¨É ¶ÉÉèSÉ ºÉ ¨ÉÖÊHò +Éè® ºÉÆ{ÉÚhÉ IÉjÉ ¨É º´ÉSUiÉÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ+É EòÉ ´ªÉÉ{ÉEò ¤ÉxÉÉxÉÉ ½ iÉÉÊEò ±ÉÉMÉÉ EòÉ º´ÉÉºlªÉ +Éè® VÉÒ´ÉxÉ ºiÉ® ¤ÉÉ½iÉ® ¤ÉxÉ*

- ´ªÉÊHòMÉiÉ º´ÉSU ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ - +xÉÖºÉÚÊSÉiÉ VÉÉÊiÉ +Éè® +xÉÖºÉÚÊSÉiÉ VÉxÉVÉÉÊiÉ Eò ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. B´É B.{ÉÒ.B±É. {ÉÊ®´ÉÉ®, ºÉÒ¨ÉÉxiÉ, +xªÉ ÊUÉä]É ´ÉMÉ Eò ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. {ÉÊ®´ÉÉ®, ±ÉPÉ ´É ºÉÒ¨ÉÉxiÉ Eò¹ÉEò, ºÉÉ¨É {ÉÖ°üKÉ ¨É ÊxÉ´ÉÉºÉ®iÉ ¦ÉÚ¨ÉÒ½ÒxÉ {ÉÊ®´ÉÉ®, ¶ÉÉ®ÒÊ®Eò °ü{É ºÉ ÊxÉ:¶ÉHòVÉxÉ Eò {ÉÊ®´ÉÉ®, {ÉÊ®´ÉÉ® Eò ¨ÉÊJÉªÉÉ ªÉÊn ¨ÉÊ½±ÉÉ ½É EòÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB Ê´ÉkÉÒªÉ ¨ÉnnÊ¨É±É ®½Ò ½*
- ºÉÉ¨ÉÖnÉÊªÉEò º´ÉSUiÉÉ {ÉÊ®ºÉ® EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ - BºÉ MÉÉ´É VÉ½É +É´ÉÉºÉ Eò ºÉÒ¨ÉÊiÉ Eò Eò®hÉ º´ÉSU {ÉÊ®´ÉÉ®Eò ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ Eò Ê±ÉB ºlÉÉxÉ ={É±É¤vÉ xÉ½Ò ½ ´É½É ºÉÉ¨ÉÖnÉÊªÉEò º´ÉSUiÉÉ {ÉÊ®ºÉ® ¤ÉxÉÉªÉ VÉÉ ®½ ½* ªÉÊn {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ ºÉÉ¨ÉÖnÉÊªÉEò º´ÉSUiÉÉ {ÉÊ®ºÉ® Eò +´ÉÉ¶ªÉEòiÉÉ ´ÉÉ±ÉÒ ¤ÉºiÉÒ ¨É ½É +Éè® ªÉÊn ºÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ºÉÉ¨É ºÉ¦ÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ÊxÉhÉªÉ ±É iÉÉ =ºÉ ¤ÉºiÉÒ ¨É ºÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¦É´ÉxÉ Eò {ÉÉºÉ {ÉÊ®ºÉ® ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉ ºÉEòiÉÉ ½* {ÉÊ®ºÉ® ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB +ÊvÉEòiÉ¨É ±ÉÉMÉiÉ ¯{ÉªÉ 2.00 ±ÉÉJÉ ÊxÉvÉÉÊ®iÉ ½ ÊVÉºÉ¨É ºÉ¨ÉnÉªÉ EòÉ +¶ÉnÉxÉ 10 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ½*
- ÊxÉ¨É±É OÉÉ¨É {ÉÖ®ºEòÉ® - ºÉ¨ÉOÉ º´ÉSUiÉÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò +iÉMÉiÉ ¦ÉÉ®iÉ ºÉ®EòÉ® xÉ "ÊxÉ¨É±É OÉÉ¨É {ÉÖ®ºEòÉ®" ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ ½* ªÉ½ {ÉÖ®ºEòÉ® ÊVÉ±ÉÉ, Ê´ÉEòÉºÉJÉhb B´É OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉ ¶ÉiÉ-|ÉÊiÉ¶ÉiÉ JÉ±É ¨É ¶ÉÉèSÉ ¨ÉÖHò ½ÉxÉ {É® ÊnªÉÉ VÉÉiÉÉ ½*

स्वास्थ्य सबके लिये - स्वस्थ ग्राम अभियान

º´ÉºlÉ VÉÒ´ÉxÉ EòÒ MÉÉ®h]Ò

|Én¶É ¨É ºÉ¨{ÉhÉ º´ÉÉºlªÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ+Éå Eò Ê±ÉªÉ EòÒ +´ÉvÉÉ®hÉÉ {É® º´ÉºlÉ OÉÉ¨É +Ê¦ÉªÉÉxÉ |ÉÉ®¦É ÊEòªÉÉ ½* <ºÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ EòÉ iÉÒµÉ MÉÊiÉ ºÉ SÉ±ÉÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ 100 Ênx´ÉºÉ EòÒ EòÉªÉ-ªÉÉäVÉxÉÉ iÉèªÉÉ® Eò® EòÉ¨É |ÉÉ®¦É ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò iÉ½iÉ ¨ÉÉiÉ B´É Ê¶É¶ÉÖ º´ÉÉºlªÉ EòÉªÉGò¨É iÉlÉÉ ®É¹]ÅÒªÉ ®ÉäMÉ-ÊxÉªÉÆjÉhÉ EòÉªÉGò¨É Eò +iÉMÉiÉ |ÉiªÉEò ºÉC]® ¨É º´ÉºlÉ OÉÉ¨É |É½®Ò n±É MÉÊ~iÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½* |ÉiªÉEò OÉÉ¨É ¨É ÊºlÉiÉ OÉÉ¨É +É®ÉäMªÉ Eäxp Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ º´ÉÉºlªÉ ªÉÉäVÉxÉÉ+Éå EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* |Én¶É ¨É <-º´ÉÉºlªÉ |ÉhÉÉ±ÉÒ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉ< ½* ºÉ¤ÉÉÊvÉiÉ ªÉÉäVÉxÉÉ Eò ºÉÉ}]´ÉäªÉ® Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ º´ÉÉºlªÉ ºÉ¤ÉvÉÒ ºÉ´ÉÉ+É Eò +ÉÄEòcÉ Eò ±ÉMÉÉiÉÉ® ¨ÉÉxÉÒ]®MÉ EòÒ VÉÉ ®½Ò ½* ®ÉVªÉ, ÊVÉ±ÉÉ B´É ºÉ¤É-JÉhb B´É OÉÉ¨É-ºiÉ® {É® |ÉÊ¶ÉIÉhÉ B´É Ê´ÉkÉÒªÉ ¶ÉÊHòªÉÉå EòÉ Ê´ÉEäxpÒEò®hÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* ®ÉVªÉ ¨É nÉ< JÉ®Òn B´É =ºÉEò Ê´ÉiÉ®hÉ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÉ ºÉ´ªÉ´ÉÎºlÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½*

ºÉÆºlÉÉMÉiÉ |ÉºÉ´É ¤ÉføÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉ:¶ÉÖ±Eò +ÉèwÉÊvÉ Ê´ÉiÉ®hÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É +´É¶ªÉEò +ÉèwÉÊvÉ +Éè® +ÉèwÉÊvÉ ºÉ¨ÉÚ½ Eò +ÉÊvÉEò nÉ< ¶ÉÉÊ¨É±É EòÒ MÉ< ½* ¶ÉÉºÉEòÒªÉ +º{ÉiÉÉ±ÉÉå ¨É Ê¤É±É ¦ÉÖMÉiÉÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* ¨ÉÉiÉ B´É Ê¶É¶ÉÖ ¨ÉÞiªÉÖ nÉ®, ºÉEò±É |ÉVÉxÉxÉ nÉ® ¨É Eò¨ÉÒ Eò Ê±ÉªÉ |Én¶É Eò ºÉ¦ÉÒ ÊVÉ±ÉÉ ¨É <ºÉ ºÉÆ¤ÉÆvÉ ¨É ¶ÉÖ°ü ÊEòªÉ MÉªÉ ½* ¨ÉÉiÉ B´É Ê¶É¶ÉÖ º´ÉÉºlªÉ Eò Ê±ÉªÉ Eò®ÉÒ¤É 309 {ÉÉä¹ÉhÉ {ÉÖxÉ´ÉÉºÉ Eäxp ¦ÉÒ ºÉÆSÉÉÊ±ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* Eäxp ºÉ®EòÉ® uÉ®É EòÒ MÉ< º´ÉÉºlªÉ ºÉ¨¤ÉÆvÉÒ ºÉ ªÉ½ ºÉÖ{Éj] ½É MÉªÉÉ ½ ÊEò ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É º´ÉÉºlªÉ ºÉÆEäòiÉEòÉå ¨É ºÉÖvÉÉ® ½É ®½É ½* |Én¶É ¨É ¨ÉÉiÉ ¨ÉÞiªÉÖ nÉ® 100 |ÉÊiÉ BEò ±ÉÉJÉ VÉÒÊ´ÉiÉ VÉx¨É {É®, Ê¶É¶ÉÖ ¨ÉÞiªÉÖ nÉ® EòÉ 25 |ÉÊiÉ 1000 VÉÒÊ´ÉiÉ VÉx¨É {É® B´É ºÉEò±É |ÉVÉxÉxÉ nÉ® EòÉ 2.5 iÉEò ±ÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ®JÉÉ MÉªÉÉ ½* |Én¶É ¨É ºÉÆÊ¦ÉÉMÉ |ÉÊiÉ Eò Ê±ÉªÉ 1598 |ÉÊiÉ Eäxp Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ |ÉÊiÉ ºÉ´ÉB nÒ VÉÉ ®½Ò ½* +ºÉ{ÉiÉÉ±É ={É º´ÉÉºlªÉ Eäxp, 1200 |ÉÉlÉ¨ÉEò º´ÉÉºlªÉ Eäxp, 333 ºÉÉ¨ÉÖnÉÊªÉEò º´ÉÉºlªÉ Eäxp, 56 ÊºÉÊ´É±É +º{ÉiÉÉ±É +Éè® 51 ÊVÉ±ÉÉ +º{ÉiÉÉ±É ¨É xÉÉMÉÊ®EòÉå EòÉ ÊxÉ:¶ÉÖ±Eò º´ÉÉºlªÉ ºÉ´ÉÉB ={É±É¤vÉ Eò®É<Ç VÉÉ ®½Ò ½*]ÒEòÉ¨ÉÉÊEÆ +Éè® ¨ÉÉºÉÚ¨É ¨ÉÉÊbªÉÉ VÉèºÉÒ ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÒ VÉÉ-={ÉªÉÉäMÉÒ ¤ÉxÉÉªÉÉ MÉªÉÉ ½*

आजीविका
और सबको रोजगार

¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É ½®Eò EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® +É® ½® ½ÉlÉ EòÉ EòÉ¨É ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉ Eò |ÉªÉÉºÉ ºÉ¡ò±É ½B ½* ¨ÉxÉ®MÉÉ Eò ºÉSÉÉºÉü ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ¨É |Én¶É ºÉ¤ÉºÉ +ÉMÉ ½* n¶É ¨É {É½±ÉÒ ¤ÉÉ® +|É±É 2013 EòÉ {É® |Én¶É ¨É <±ÉC]ÅÉÊxÉEò ¡òb ¨ÉxÉVÉ¨É]] ÊºÉº]¨É EòÉ ±ÉÉMÉ Eò® {ÉÉ®nÌ¶ÉiÉÉ Eò ºÉÉlÉ ®ÉVÉMÉÉ® EòÉªÉGò¨ÉÉ {É® +¨É±É ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* {ÉSÉÉªÉiÉ ºiÉ® {É® ¨ÉÉMÉ Eò +ÉvÉÉ® {É® Eò¨{ªÉ]®ÒEòiÉ ¨Éº]® ®É±É +É® VÉÉ¤É EòÉbÇvÉÉ®Eò ¨ÉVÉn®É Eò JÉÉiÉ ¨É ºÉÒvÉ {ÉºÉÉ ½ºiÉÉiÉÉ®hÉ ºÉ ®ÉVÉMÉÉ® EòÒ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉiÉÉ +É® ¦ÉMÉiÉÉxÉ EòÒ SÉÉEòºÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÒ MÉªÉÒ* ®ÉVÉMÉÉ® ¦ÉÉkÉ EòÉ ºÉ¨ÉÊSÉiÉ |É¤ÉvÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* <-¨Éº]® +É® B¡ò.]Ò.+É. VÉÉ®Ò Eò®xÉ ¨É ¨ÉvªÉ|Én¶É n¶É EòÉ {É½±ÉÉ ®ÉVªÉ ½* Ê´É¦ÉÉMÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò¨É±ÉEò EòÉªÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* ¨ÉvªÉ|Én¶É EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÒ +ÉÒ {ÉÊHò ¨É +ÒhÉÒ ¤ÉxÉÉxÉ Eò |ÉªÉÉºÉÉ Eò iÉ½iÉ ½É±É ½Ò ¨É ¨ÉxÉ®MÉÉ ¨É xÉªÉÒ ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉB ¶ÉÉÉ¨É±É EòÒ MÉªÉÒ ½ <xÉ¨É ºÉn® ÒÉÉ¨É ºÉ{ÉÉEò B´É JÉiÉ ºÉc Eò ={ÉªÉÉVÉxÉÉ, +xÉÉVÉ ¦ÉhbÉ®hÉ ÒÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉÉVÉxÉÉ, +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ, ¨É®É JÉiÉ-¨É®É ¨ÉÉ]Ò ªÉÉVÉxÉÉ +É® ÒÉÉ¨ÉÒhÉ GòÒcÉMÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ½* <xÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É Eò ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ºÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É Eò ÒÉÉ¨ÉÉ Eò ºÉ¨ÉÊSÉiÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò ºÉÉlÉ ®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ ½ÉMÉ*

¨É½Éi¨ÉÉ MÉÉvÉÒ ®É¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ®ÉVÉMÉÉ®| MÉÉ®Æ]Ò ªÉÉVÉxÉÉ ®|ÉE ¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ®ÉVÉMÉÉ®| MÉÉ®Æ]Ò EÉxÉÚxÉ ´É¹É 2005 ¨Éå {ÉÉ®| n¶ÉEå ±ÉÉMÉÚ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ªÉ½ EÉxÉÚxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ {ÉÊ®´ÉÉ®| EÉä ÊEòºÉÒ ¦ÉÒ ´ÉÉÊkÉEò ´É¹ÉÇ ºÉä EÉ¨É ºÉä EÉ¨É 100 ÊnxÉ EÉä ®ÉVÉMÉÉ®| EòÒ MÉÉ®Æ]Ò näiÉÉ ½è* {ÉSÉÉªÉiÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉ ¨É½Éi¨ÉÉ MÉÉvÉÒ ®É¹]ÅÒªÉ ®ÉVÉMÉÉ®| MÉÉ®Æ]Ò EÉxÉÚxÉ Eä iÉ½iÉ Ê½iÉOÉÉ½ÒªÉÉå EÉä ®ÉVÉMÉÉ®| Eä Ê±ÉB {ÉSÉÉªÉiÉ ¨Éå xÉÉ¨É nVÉÇ EÒ®´ÉÉEò®| EÉä¨É Ênı´ÉÉxÉ EÉä ´ÉªÉ´ºlÉÉ EÉ®| ®½Ä ½é*

¤ÉÊxÉªÉÉnÒ iÉÉè®| {É®| ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. {ÉÊ®´ÉÉ®| EÉä +r ªÉÉ +EÒ¶É±É OÉÉ¨ÉÒhÉ ±ÉÉMÉÉ EÉä +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ºÉÉxÉÎ¶SÉiÉ EÒ®xÉ EÉä Ê±ÉªÉä ±ÉÉMÉ <ºÉ EÉxÉÚxÉ Eä iÉ½iÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EÉä ´ÉªÉºEÉä ºÉnºªÉ +{ÉxÉ xÉÉ¨É, +ÉªÉ B´ÉÆ {ÉiÉÉ EÉä ºÉÉlÉ ¡ÉÉ]Éä OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ EÉä {ÉÉºÉ VÉ¨ÉÉ EÉ®´ÉÉiÉä ½é* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EÉä VÉÉSÉ {ÉÉ¶iÉÉ±É EÉä ¤ÉÉn VÉÉ¤É EÉbÇ VÉÉ®Ò EÉ®iÉÒ ½è* {ÉÊVÉÒEÞiÉ ´ªÉÊHò {ÉSÉÉªÉiÉ ªÉÉ EÉªÉGò¨É +ÊvÉEòÉ®Ò EÉä {ÉÉºÉ EÉ¨É EÉä Ê±ÉB +É´ÉnxÉ VÉ¨ÉÉ EÉ®iÉä ½é* +É´ÉnxÉ EÉ®xÉ {É®| 15 Ên´ÉºÉ EÉä +n®| ®ÉVÉMÉÉ®| ={É±É¤vÉ ½ÉiÉÉ ½è* EÉªÉ +´É]xÉ ¨Éå ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EÉä |ÉlÉ¨ÉEòiÉÉ nÒ VÉÉiÉÒ ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É <ºÉ EÉªÉGò¨É Eä =iEÞ¹]| °ü{É ºÉ ºÉSÉÉ±ÉxÉ ¨Éå {ÉÉ®| n¶ÉEå +´´É±É ½è* <ºÉ EÉªÉGò¨É ¨Éå ÊxÉ´ÉÉÊ®iÉ EÉªÉÉ EÉ +É®| Ê´ÉºiÉiÉ °ü{É nxÉ Eä Ê±ÉB |Énä¶É ¶ÉÉºÉxÉ xÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò¨É±ÉÉä B´É ºÉ¨ÉnÉªÉ¨É±ÉÉä EÉªÉÉ Eä Ê±ÉB ={ÉªÉÉVÉxÉÉ+É EÒ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ* <xÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ+É Eä ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ nÊxÉEò ®ÉVÉMÉÉ®| EÒ ºlÉÉ< +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ¨É ¤ÉnãÉxÉ Eä |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½é*

OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨É ®½xÉ ´ÉÉ±É |ÉiªÉEò {ÉÊ®´ÉÉ®| EÉä ´ÉªÉºEÉä ºÉnºªÉ ªÉÉVÉxÉÉ EÉ {ÉÉjÉ ½è*

ªÉÉVÉxÉÉ EÉä iÉ½iÉ ¨ÉVÉn®Ò - ¤ÉEÉä +Ê´ÉÉ {ÉÉºÉ]| +ÊÉ¡ÒºÉ EÉä ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ¨ÉVÉn®Ò EÉ ¦ÉÖMÉiÉÉxÉ "¨ÉÊ½iÉÉxÉ EÉ¨É =iÉxÉ nÉ¨É" EÉä +ÉvÉÉ®| {É®| 15 Ên´ÉºÉ ¨Éå ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨Éå 146 ¯ü{ÉªÉ |ÉÊiÉ ÊnxÉ ¨ÉVÉn®Ò n®| (1 +|É±É, 2013 ºÉ) |É¦ÉÉ´É¶ÉÒ±É ½ {É¯ü¹É B´É ¨ÉÊ½±ÉÉ EÉä ¨ÉVÉn®Ò n®| ºÉ¨ÉÉxÉ ½è*

ªÉÉVÉxÉÉ EÉä Ê´ÉÉ¶É¹]iÉÉ - ¤ÉÉ®ÉVÉMÉÉ®Ò ¦ÉkÉÉ - ªÉÊn ÊEòºÉÒ +É´ÉnEò EÉ 15 ÊnxÉ EÉä ¦ÉÒiÉ®| ®ÉVÉMÉÉ®| ={É±É¤vÉ xÉ½Ó EÉ®ÉªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è, iÉÉ =ºÉ ¤ÉÉ®ÉVÉMÉÉ®Ò ¦ÉkÉÉ EÉä {ÉÉjÉiÉÉ ½ÉMÉÒ* ¤ÉÉ®ÉVÉMÉÉ®Ò ¦ÉkÉÉ {É½±É 30 ÊnxÉ EÉ Ê±ÉB xªÉÚxÉiÉ¨É ¨ÉVÉn®Ò EÉ BEò SÉÉlÉÉ< iÉlÉÉ ¶Éä¹É ÊnxÉ EÉ Ê±ÉB xªÉÚxÉiÉ¨É ¨ÉVÉn®Ò EÉä +vÉÉ EÉä n®| ºÉ ÊnªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è*

EÉªÉºlÉ±É {É®| ºÉÖÊ´ÉvÉÉB - {ÉÒxÉ EÉä {ÉÉxÉÒ, UÉªÉÉ EÉä ´ªÉ´ÉºlÉÉ, |ÉÉlÉÊ¨ÉEò ÊSÉÊEòiºÉÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ iÉlÉÉ EÉªÉºlÉ±É {É®| ¨ÉÊn®É EÉä 06 ´É¹É ºÉ EÉ¨É +ÉªÉ EÉä xªÉÚxÉiÉ¨É 05 ¤ÉSSÉ ½ÉxÉ {É®| ZÉ±ÉÉPÉ®| EÉä ´ªÉ´ÉºlÉÉ EÉä VÉÉiÉÒ ½è*

nPÉ]xÉÉ IÉÊiÉ{ÉÚÌiÉ - ªÉÊn EÉªÉºlÉ±É {É®| nPÉ]xÉÉ ¨Éå EÉä< ¨ÉVÉn®| PÉÉªÉ±É ½ÉiÉÉ ½ iÉÉ =ºÉ ÊxÉ:¶ÉÖ±EÉ ÊSÉÊEòiºÉÉ ={É±É¤vÉ EÉ®É< VÉÉiÉÒ ½è* BºÉ ¨ÉVÉn®É EÉä ¨ÉiªÉ +l´ÉÉ +ºlÉÉªÉÒ °ü{É ºÉ +{ÉÆMÉ ½ÉxÉ {É®| IÉÊiÉ{ÉÚÌiÉ EÉ °ü{É ¨Éå +ÊvÉEòiÉ¨É 25 ½VÉÉ®| ¯ü{ÉªÉ iÉEò EÒ ¦ÉÖMÉiÉÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è*

ªÉÉVÉxÉÉ EÉä EÉªÉÉ EÉ ºÉ´ÉªÉ{É - ªÉÉVÉxÉÉiÉMÉiÉ +ÊvÉEòiÉ¨É EÉä |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ EÉä +xÉºÉÉ®| ±ÉÉMÉiÉ ´ÉÉ±É EÉ¨É EÉä Ê½iÉOÉÉ½ÒªÉÉå EÉ ±ÉÉ¦ÉÉx´ÉiÉ EÉ®xÉ EÉä ºÉÆJªÉÉ ½Éä ºlÉÉ< {ÉÊ®ºÉ¨{ÉÊkÉªÉÉå EÉä ºÉßVÉxÉ EÉä ÊãÉB Ê½iÉOÉÉ½ÒªÉÉå ¨Éå ±ÉÉ¦É ºÉ¨ÉÖnÉªÉ¨É±ÉÉä ={ÉªÉÉVÉxÉÉB ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ B´É ÊGòªÉÉÎx´ÉiÉ EÒ VÉÉ ®½Ò ½é*

Ê½iÉOÉÉ½ÒªÉÉå¨É±ÉÉä EÉªÉÉ ¨É - EÒ{É±ÉvÉÉ®É, xÉnÒ ¡òÒ±É ¦ÉÚ, ¦ÉÚ¨ÉÒ- ÊºÉ±É{É, ®¶É¨É, ÊxÉ¨ÉÉ±É ´ÉÉÊ]EòÉ +®| ¨ÉUòÉ±ÉÒ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ, MÉÉªÉ, ¨ÉÖMÉÒ, ¤ÉEò®Ò +ÉÊn {ÉÉ±ÉxÉ EÉ ÊãÉB ¶ÉèbÂ, xÉÉbÂ{É, ´ÉÉÌ¨ÉEò¨{ÉÉäº]| ¤ÉxÉÉxÉÉ, +xÉÉVÉ ºÉÆOÉ½xÉ EÉ ÊãÉB ÊSÉ¤ÉiÉÉ®Ò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EÉªÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ½é*

ºÉ¨ÉnÉªÉ¨É±ÉÉä EÉªÉÉ ¨É - ¶É±É-{ÉhÉ, ´ÉxªÉ, ºÉ½ºÉj VÉ±É, ÊxÉ¨ÉÉ±É xÉÒ®|, xÉÉ±ÉÉ {É®| ¸ÉÆJ±ÉÉ¤Ér ºÉ®ÆSÉxÉÉ+É EÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ±ÉPÉÖ ÊºÉSÉÉ< iÉÉ±ÉÉ¤É ´É ¨ÉÉ<xÉÉ® xÉ½®É EÉ ®JÉ-®JÉÉ´É, {É½SÉ ¨ÉÉMÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, OÉÉ¨ÉÒhÉ JÉ±É ¨ÉnÉxÉ, EÉ¨ÉxÉÉ B´É ¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É EÉä ={ÉªÉÉVÉxÉÉB ¶ÉÉÊ¨É±É ½é*

®ÉVÉMÉÉ®| EÉä MÉÉ®Æ]Ò - n¶É ¨Éå |ÉlÉ¨É

¨É½Éi¨ÉÉ MÉÉvÉÒ ®É¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ®ÉVÉMÉÉ®| MÉÉ®Æ]Ò ªÉÉVÉxÉÉ ¨Éå Ê{ÉUô±É Uô: ´É¹ÉÉç ¨Éå 1634824 ¨ÉÉ ºÉ 1071226 EÉªÉ {ÉÚ®É ÊEòªÉ VÉÉ SÉÖEÉä ½é VÉ¤ÉÊEò ®É¹]ÅÒªÉ +ÉèºÉiÉ ¨ÉÉjÉ 54 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ½è ½è*

¨ÉvªÉ|Énä¶É ±ÉÉEòªÉÉHò, ={É ±ÉÉEòªÉÉHò +ÊvÉÊxÉªÉ¨É 1981 EÉ +vÉÒxÉ MÉÊ`iÉ ºÉ¦ÉÉMÉÒªÉ ºÉiÉEòiÉÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ EÉä 14 ºÉnºªÉÉ EÒ ±ÉÉEò{ÉÉ±É PÉÉÊ¹ÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è*

¨É½Éi¨ÉÉ MÉÉvÉÒ ®É¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ®ÉVÉMÉÉ®| MÉÉ®Æ]Ò ªÉÉä¨É-¨ÉvªÉ|Énä¶É

={É±ÉÎ¤vÉ ´É¹É 2013-14

1.	ÊVÉ±ÉÉ EÉä ºÉJªÉÉ VÉ½É ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉÚ ½è*	50
2.	VÉÉ¤ÉEòÉbÇ ºÉJªÉÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	80
3.	EÉªÉ {É®| ={ÉÎºlÉiÉ {ÉÊ®´ÉÉ®| ºÉJªÉÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	15.83
4.	EÒ±É ºÉÞÊVÉiÉ ¨ÉÉxÉ´É Ên´ÉºÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	436.32
5.	+xÉºÉÚÊSÉiÉ VÉÉÊiÉ ¨ÉÉxÉ´É Ên´ÉºÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	81.86
		19%
6.	+xÉºÉÚÊSÉiÉ VÉxÉVÉÉÊiÉ ¨ÉÉxÉ´É Ên´ÉºÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	124.25
		29%
7.	¨ÉÊ½±ÉÉB-¨ÉÉxÉ´É Ên´ÉºÉ (±ÉÉJÉ ¨É)	178.65
		41%
8.	100 Ên´ÉºÉ EÉ EÉªÉ {ÉhÉ EÉ®xÉ ´ÉÉ±É {ÉÊ®´ÉÉ®| ºÉJªÉÉ	25095
9.	EÒ±É ´ªÉªÉ (¯û. EÒ®Éc ¨É)	1069.43
10.	+EÒ¶É±É ¸É¨É ½iÉÖ ¨ÉVÉn®Ò (¯û. EÒ®Éc ¨É)	708.95
11.	{ÉhÉ EÉªÉ ºÉJªÉÉ	123930
12.	EÉªÉ ={É±É¤vÉ EÒ®´ÉÉªÉ MÉªÉ ÊxÉ:¶ÉHòVÉxÉÉ EÉä ºÉJªÉÉ	10306

VÉxÉºÉÆEò®ÉÉä ¨ÉÉvªÉ¨É B´É+É<BºÉ {ÉÊjÉEÉä EÉä +ÉvÉÉ®| {É®|

मीनाक्षी उपयोजना

OÉÉ ¨ÉÒhÉÉ EòÒ ÊxÉVÉÒ ¦ÉÚÊ¨É {É® ¤ÉxÉ ÊºÉSÉÉ< iÉÉ±ÉÉ¤É ªÉÉ {ÉÉJÉ® uÉ®É ÊºÉSÉÉ< EòÒ ºÉÉlÉ ½èÒ ¨Éi¨ªÉ {ÉÉ±ÉxÉ +É® ¨Éi¨ªÉ ¤ÉÒVÉ =i{ÉÉnxÉ EòÒ +ÊiÉÊ®HòiÉ MÉÉiÉÊ´ÉÊvÉ ºÉ +ÉªÉ ¤ÉgÉxÉÉ ¨ÉÒxÉÉIÉÒ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ¨ÉJªÉ =q¶ªÉ ½* +ÊvÉ ºÉ BEò ½C]ªÉ® Eò ±ÉPÉ iÉÉ±ÉÉ¤É ªÉÉ ¨Éi¨ªÉ ¤ÉÒVÉ =i{ÉÉnxÉ Eò Ê±ÉB 0.1 +É® 0.2 ½C]ªÉ® xÉºÉ®Ò iÉÉ±ÉÉ¤É ({ÉÉJÉ®) EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®ÉªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* EòiÉ±É, ®É½ B´É ¨ÉMÉ±É |ÉVÉÉÊiÉªÉÉ EòÒ ¨ÉUÊ±ÉªÉÉ EòÉ {ÉÉ±ÉxÉ Eò® OÉÉ¨ÉhÉ EòÉ +ÉªÉ Eò ºÉÉIÉ ½èÒ {ÉÉ¹ÉhÉ +É½É® EòÉ ±ÉÉ¦É ¦ÉÒ |ÉÉ{iÉ ½ÉiÉÉ ½* ¨ÉUÊ±ÉÒ {ÉÉ±ÉxÉ EòÉ OÉÉ¨ÉhÉ uÉ®É ºÉÉ< ´ªÉÉ{ÉÉ® Eò °üÉ ¨É ¦ÉÒ +{ÉxÉÉªÉÉ VÉÉ ®½É ½, VÉÉ =xÉEò +ÊlÉEò Ê´ÉEòÉºÉ ¨É ºÉ½ÉªÉEò ½É ®½É ½* ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ¨Éi¨ªÉ =i{ÉÉnxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ®ÉVªÉ ºÉ®EòÉ® xÉ ´ÉÉÌ¹É{ÉEò {ÉÚÉ 2018 ¨É xÉªÉ ±ÉIªÉ ÊxÉvÉÉÊ®iÉ ÊEòªÉ ½* ÊVÉºÉEò iÉ½iÉ ®ÉVªÉ ¨É ¨Éi¨ªÉ =i{ÉÉnxÉ ¨É 85,000 ¨ÉÉ]ÊxÉ]xÉ Eò ´ÉÊ¨ÉÉxÉ ºiÉ® ºÉ 1,45,000 ¨ÉÉ]ÊxÉ]xÉ iÉEò ´ÉÉfÃ EòÒ VÉÉªÉMÉÒ*

¨ÉÉVÉnÉ VÉ±É IÉäjÉ EòÉ 100% ¨Éi¨ªÉ =i{ÉÉnxÉ Eò iÉ½iÉ ±ÉÉxÉ EòÉ |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉBMÉÉ* ´ÉiÉÇ¨ÉÉxÉ ¨Éi¨ªÉ ¤ÉÒVÉ =i{ÉÉnxÉ 79.8 Eò®Éc ºÉ ¤ÉgÉEò® 100 Eò®Éc º]hbÇ £ÉÆ< ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ®ÉVªÉ EòÒ 890 ¨ÉÉ]ÊEò]xÉ ¨ÉUÊ±ÉÒ SÉÉ® EòÒ +´ÉÊ¶ªÉEòiÉÉ EòÉ ÊxÉVÉÒ IÉäjÉ EòÒ ºÉ½¦ÉÉÊMÉiÉÉ ºÉ {ÉÚ®É Eò®xÉ Eò |ÉªÉixÉ ÊEòªÉ VÉÉªÉMÉ* IÉÉÊ B´É ¡ò]ÊEò® ¨Éi¨ªÉ ¨ÉÉEòÉ]MÉ EòÒ +´ÉÊ¶ªÉEòiÉÉ+Ò EòÒ {ÉÚÌiÉ Eò Ê±ÉªÉ 20 ¤Éc ¤ÉÉVÉÉ®Ò Eò OÉÉIÉ-OÉÉIÉ 500 xÉªÉ UÉ]Ò OÉÉ¨ÉhÉ ºiÉ® Eò ¤ÉÉVÉÉ®Ò EòÒ ºlÉÉ{ÉxÉÉ EòÒ VÉÉBMÉÒ* ºÉ¦ÉÒ ´ÉÉ½n VÉ±ÉÉ¶ÉªÉÉ ¨É ¨Éi¨ªÉ =i{ÉÉnxÉ EòÉ ¤ÉgÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ +ÊvÉÉxÉEò {ÉrÊiÉªÉÉ {É® vªÉÉxÉ ÊnªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ*

®¶É¨É ={ÉªÉÉVÉxÉÉ

¨ÉÉ vªÉ|Énä¶É |ÉÉEòÊiÉEò ºÉÆºÉÉvÉxÉÉ ºÉ ºÉ¨Ér ½ ªÉ½É EòÒ VÉ±É´ÉÉªÉ ¨É ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ EòÒ ºÉ¦ÉÉ´ÉxÉÉB ½* <ºÉÒ EòÉ Eòxp ¨É ®JÉEò® ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ EòÒ ªÉÉVÉxÉÉ ¤ÉxÉÉªÉÒ MÉ< ½* <ºÉ¨É ®ÉVªÉ ºÉ®EòÉ® xÉ ¨É±É¤É®Ò ®¶É¨É +É®]ºÉ® ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ EòÉ ±ÉFªÉ ±ÉIªÉ ÊxÉvÉÉÊ®iÉ ÊEòªÉ ½* <xÉ ±ÉIªÉÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ½ -

¨É±É¤É®Ò ®¶É¨É - ¨É±É¤É®Ò ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ EòÉ 10 ±ÉÉJÉ ÊEò±ÉÉ ºÉ ¤ÉgÉEò® 20 ±ÉÉJÉ ÊEò±ÉÉ Eò®xÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½* ±ÉMÉ¦ÉMÉ 4000 ½C]ªÉ® xÉªÉ IÉäjÉ EòÉ ¨É±É¤É®Ò ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ ºÉ VÉÉcÉ VÉÉªÉMÉÉ* ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ IÉ¨ÉiÉÉ ´ÉÉ±É 5 xÉªÉ C±Éº]® ºÉ EòÉ Ê´ÉEòÊºÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ¨É±É¤É®Ò, +bÉ =i{ÉÉnxÉ ¨É ®ÉVªÉ EòÉ ´ÉiÉÇ¨ÉÉxÉ 33% ºÉ 75% +ÉiÉ¨ÉxÉ¦É® ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ®ÉVªÉ ¨É =i{ÉÉÊniÉ ¨É±É¤É®Ò ®¶É¨É EòÉ ¶ÉiÉ-|ÉÊiÉ¶ÉiÉ ÊVÉMÉÉEò®hÉ B´É ¨É±ªÉ ºÉ´ÉvÉxÉ Eò®iÉ ½B º´É®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ®Éå EÉå +´ÉºÉ® ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉªÉMÉ*

]ºÉ® ®¶É¨É -]ºÉ® =i{ÉÉnxÉ EòÉ 9 Eò®Éc EòEòxÉ ºÉ ¤ÉgÉEò® 20 Eò®Éc EòEòxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ*]ºÉ® EòÒ] {ÉÉ±ÉxÉ Eò ´ÉiÉÇ¨ÉÉxÉ ´ÉxÉ IÉäjÉ 25,000 ½C]ªÉ® EòÉ ¤ÉgÉEò® 40,000 ½C]ªÉ® ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* VÉÉMÉÉEò®hÉ IÉ¨ÉiÉÉ EòÉ ¤ÉgÉEò® 75% ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ÊxÉªÉÉÇiÉ VÉÉMÉ EòÉ ¨É±ªÉ ºÉ´ÉvÉxÉ ºÉÉxÉÊ¶SÉiÉ Eò®iÉ ½B º´É®ÉVÉMÉÉ® Eò +ÊvÉEòÉÊvÉEò +´ÉºÉ® ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉªÉMÉ* ªÉ½ ªÉÉVÉxÉÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò EòÒ ÊxÉVÉÒ ¦ÉÚÊ¨É {É® ¶É½iÉÚiÉ

|ÉVÉÉÊiÉ Eò ´ÉIÉ®ÉÉ{ÉhÉ EòÉ ¤É½=q¶ÉÒªÉ MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É Eò®iÉÒ ½* ®¶É¨É ºÉSÉÉ±ÉxÉÉ±ÉªÉ uÉ®É ®¶É¨É =i{ÉÉnxÉ Eò Ê±ÉB +xÉÉ¶ÉºÉiÉ ÊVÉ±ÉÉ ¨É ªÉ½ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ ½* ®¶É¨É ={ÉªÉÉVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ B´É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨É½ (MÉÉ® {ÉEòiÉ ¦ÉÚ¨É, UÉ]Ò-¤Éc ZÉÉc Eò VÉMÉ±É ½iÉ) ´É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ EòÒ ºÉ½Hò ´ÉxÉ |É¤ÉvÉxÉ ºÉÊ¨ÉÊiÉ (´ÉxÉ ¦ÉÚ¨É {É®) EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ BVÉºÉÒ ¤ÉxÉÉªÉÉ MÉªÉÉ ½*

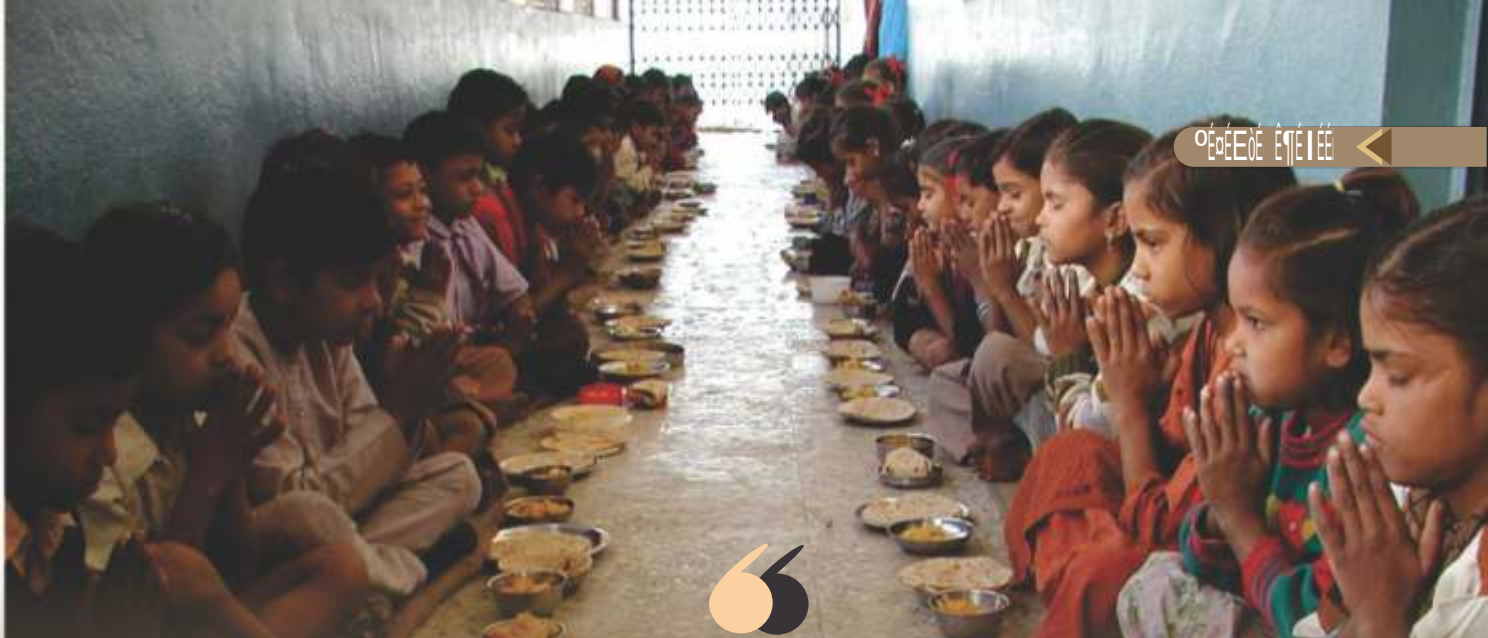

ºÉ¤ÉEòÉ Ê¶ÉIÉÉ ¨ÉÖ¾ÉÊ|Én¶É ºÉ®EòÉ® EòÉ ±ÉIªÉ ½* ºÉ®EòÉ® EòÒ |ÉÉIÉÊ¨ÉEòiÉÉ ½ ¤ÉSSÉÉ EòÉ 100 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ¶ÉÉ±ÉÉ ¨É |É´É¶É, ÊxÉ®xiÉ® ={ÉÎºlÉÊiÉ Eò ºÉÉlÉ Ê¶ÉIÉÉ ¨É MÉhÉ´ÉkÉÉ EòÒ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉiÉÉ* <ºÉEò Ê±ÉB |ÉiªÉEò ÊxÉ´ÉÉºÉ IÉjÉ ¨É ½É<ºEò±É iÉIÉÉ =SSÉiÉ® ¨ÉÉvªÉÊ¨ÉEò Ê´ÉtÉ±ÉªÉ EòÒ ºÉÉ´ÉvÉ EòÉ Ê´ÉºiÉÉ®, =iEòÞ¹]õ Ê´ÉtÉ±ÉªÉÉ EòÉ ºÉogÒEò®hÉ +É® º¨ÉÉ]õ C±ÉÉºÉ ºü{É Eò ´ªÉ´ÉºlÉÉ +É® |ÉÊiÉªÉÉÊMÉiÉ {É®ÒIÉÉ+É Eò {ÉÉ`öªÉGò¨É +xÉºü{É {ÉÉ`öªÉGò¨É ¨É ºÉvÉÉ® ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* |Én¶É ¨É BEò |É¦ÉÉ´ÉÒ +É® ºÉ¶ÉHò Ê¶ÉI¶É nJÉ¦ÉÉ±É iÉIÉÉ Ê¶ÉIÉÉ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* Ê¶ÉIÉÉ {É´É Eò¨É ºÉ Eò¨É 2000 PÉh]õÉ EòÒ Ê¶É¶É Ê¶ÉIÉÉ EòÒ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉiÉÉ Eò Ê±ÉB ±ÉMÉ¦ÉMÉ 10,000 +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ EòxpÉ ¨É ¨ÉÉxÉEò Ê´ÉEòÉºÉiÉ Eò®xÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½* <xÉ ºÉ¦ÉÒ ±ÉIªÉÉ EòÉ {ÉhÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ ¦É´ÉxÉÉ EòÉ ºÉogÒEò®hÉ, ºEò±É B´É +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ EòxpÉ ¨É ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ½ÉlÉ vÉ±ÉÉ< EòÉªÉGò¨É ºÉ º´ÉSUiÉÉ Eò |ÉÊiÉ VÉÉMÉÊiÉ +É® OÉÉ¨ÉhÉ GòÒcÉMÉxÉ ={ÉªÉÉMÉÉxÉÉ ºÉ SÉªÉÊxÉiÉ ºlÉÉxÉÉ {É® JÉ±É ¨ÉnÉxÉ Ê´ÉEòÉºÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* Ê¶ÉIÉÉ EòÉ ±ÉEò® ºÉ®EòÉ® uÉ®É ÊEòªÉ MÉªÉ |ÉªÉÉºÉÉ ¨É ´É¹É 2003 ¨É VÉ½É 78 ½VÉÉ® 434 ºEò±É lÉ +ÉVÉ 1 ±ÉÉJÉ 20 ½VÉÉ® 39 ºEò±É ½, iÉ¤É BEò ±ÉÉJÉ 70 ½VÉÉ® 690 ÊºÉIÉEò lÉ VÉÉ +ÉVÉ ¤ÉgEò® 3 ±ÉÉJÉ 77 ½VÉÉ® 540 ½É MÉªÉ ½* |ÉÉlÉÊ¨ÉEò iÉlÉÉ ¨ÉÉvªÉÊ¨ÉEò Ê´ÉtÉ±ÉªÉÉ ¨É ¤ÉSSÉÉ EòÉ nÉÊJÉ±ÉÉ Ênù±É´ÉÉxÉ EòÒ n® 99% iÉEò {É½SÉ MÉªÉÒ ½* <ºÉ ¨É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ EòÒ +½¨É ¦ÉÊ¨ÉEòÉ ½* ºEò±ÉÉ ¨É ¨ÉvªÉÉ½xÉ ¦ÉÉVÉxÉ EòÉªÉGò¨É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ OÉÉ¨ÉhÉ ºEò±ÉÉ ¨É ¤ÉSSÉÉ EòÉ {ÉÉ¹ÉhÉ +É½É® ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉEò® ºEò±ÉÉ ¨É ¤ÉSSÉÉ EòÒ ={ÉÎºlÉÊiÉ EòÉ ±ÉIªÉ |ÉÉ{iÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*

गाँव-गाँव शिक्षा की पहुँच

OÉÉ¨ÉÒhÉ ºEò±ÉÉ ¨É {ÉÉ¹ÉhÉ - ¨ÉvªÉÉ¼xÉ ¦ÉÉVÉxÉ EòÉªÉGò¨É

Ê¶ÉIÉÉ EòÉ ±ÉÉEò´ªÉÉ{ÉÒEò®hÉ, ºEò±ÉÉ ¨É {ÉgxÉ ´ÉÉ±É Ê´ÉtÉÌlÉªÉÉ EòÒ nVÉ ºÉJªÉÉ ¨É ´ÉÉr +É® ={ÉÎºlÉÊiÉ ¨É ÊxÉ®ÆiÉ®iÉÉ ¤ÉgxÉÉ ªÉÉÊVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ ½* Ê´ÉtÉÌlÉªÉÉ EòÉ {ÉÉ¹ÉhÉ +É½É® ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉÉ, =xEò {ÉÉ¹ÉhÉ ºiÉ® ¨É ºÉvÉÉ® Eò®xÉÉ +É® EòÉªÉGò¨É EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ºÉ VÉÖcÒ MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨É½É Eò Ê±ÉB º´É®ÉVÉMÉÉ® EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¦ÉÒ <ºÉEò =q¶ªÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ½* ¨ÉvªÉ|Én¶É +Eò±ÉÉ BºÉÉ ®ÉVªÉ ½ VÉ½É OÉÉ¨ÉhÉ IÉjÉÉ ¨É 79002 ¨ÉÉ½±ÉÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨É½É uÉ®É EòÉªÉGò¨É EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* ¶ÉÉºÉEòÒªÉ B´É ¶ÉÉºÉxÉ ºÉ +xÉnÉxÉ |ÉÉ{iÉ ºÉ¦ÉÒ ¶ÉÉ±ÉÉ+É, <VÉÒBºÉ ¶ÉÉ±ÉÉB, ¨Én®ºÉ B´É ®É¹]ÅõªÉ ¤ÉÉ±É¸É¨É ¶ÉÉ±ÉÉ+É B´É B.+É<. ºÉx]® ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ±ÉÉ¦ÉÉÎx´ÉiÉ ½*

ºEò±É B´É +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒ EòxpÉ ¨É º´ÉSU ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ- OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉÉ ¨É Îº¨ÉiÉ ºÉ¦ÉÒ |ÉÉlÉÊ¨ÉEò ¶ÉÉ±ÉÉ+É ¨É UÉjÉ´ÉÉ UÉjÉÉ+É Eò Ê±ÉB +±ÉMÉ-+±ÉMÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¯û{ÉªÉ 35000/- EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ {ÉhÉ Eò® Ê±ÉªÉÉ MÉªÉÉ ½* ¶ÉÉ±ÉÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ EòÉ º´ÉSU ®JÉxÉ Eò Ê±ÉB ½hb{É{É ºÉ ¡òÉºÉ Ê±É}]õ {É{É EòÉ VÉÉcÉ MÉªÉÉ ½* ¶ÉÉºÉEòÒªÉ ¦É´ÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ +ÉMÉxÉ´ÉÉcÒªÉÉ ¨É ¯û{ÉªÉ 8000/- EòÒ ±ÉÉMÉiÉ ºÉ ¶ÉÉèSÉÉ±ÉªÉ ¤ÉxÉÉªÉ VÉÉ ®½ ½*

½ÉlÉ vÉ±ÉÉ< EòÉªÉGò¨É - ºEò±É ¨É ¤ÉSSÉÉ EòÉ º´ÉSUiÉÉ Eò |ÉÊiÉ VÉÉMÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉªÉ ½ÉlÉ vÉ±ÉÉ< EòÉªÉGò¨É EòÉ +ÉªÉÉVÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½*

ºÉ|É¨É ½ÉiÉ ÖÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉ´ÉÉ

¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®EòÉ® EòÉ ºÉEò±{É ½è ÊEò +MÉ±É {ÉÉÆSÉ ´É¹ÉÉç ¨Éå {ÉÉÆSÉ ±ÉÉJÉ ºÉä +ÊvÉEò ªÉ÷ÉÉå ={É Ê¨ÉªÉÉå EòÉ º´É®ÉVÉMÉÉ® Eòä +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ EòùÉªÉä* <ºÉEò ÊãÉB |ÉÊ¶ÉIÉhÉ, ÊbVÉÉ<xÉ, ¨ÉÉEòËEÉMÉ iÉlÉÉ Ê´ÉkÉ EòÒ ºÉÖ´ÉvÉÉ ={É±É¤vÉ Eò®É< VÉÉªÉäMÉÒ ÊVÉºÉºÉä |Énä¶É Eò =i{ÉÉnä nä¶É-nÊxÉªÉÉ ¨É Ê´ÉºÉiÉÉÊ®iÉ ½ÉMÉÉ* ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ªÉ´ÉÉ+É Eò ¦ÉÊ´É¹ªÉ EòÒ ºÉÖÊxÉζSÉiÉiÉÉ Eò ÊãÉB |ÉÊiÉ¤Ér ½è* ªÉ´ÉÉ+É EòÒ lÉ¨ÉiÉÉ, ¨ÉvÉÉ +É® |ÉÊiÉ¦ÉÉ EòÉ ={ÉªÉÉMÉ Eò®xÉ +É® =tÉ¨ÉiÉÉ Eò <ºÉ nÉ® ¨É ºlÉÉÊ{ÉiÉ Eò®xÉ Eò ÊãÉB Ê´ÉÉ¦ÉzÉ º´É®ÉVÉMÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* <ºÉ¨É ªÉ´ÉÉ º´É®ÉVÉMÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ, ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ¤ÉÉVÉÉ®-½ÉÉ] ªÉÉVÉxÉÉ, ªÉ´ÉÉ EòÉ]Ç® ªÉÉVÉxÉÉ +ÉÊn ¶ÉÉÊ¨É±É ½è* ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ºÉn® ÖÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® Ên±ÉÉxÉ Eò ÊãÉB 250 ºÉä +ÊvÉEò ®ÉVÉMÉÉ® ¨É±ÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ bg ±ÉÉJÉ ºÉä +ÊvÉEò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® ÊnªÉÉ MÉªÉÉ* ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® ªÉÉMªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò ÊãÉB EòÉ¶É±É Ê´ÉEòÉºÉ Ê¨É¶ÉxÉ ¶É°ü ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* ºÉ®EòÉ® +ÉMÉÉ¨ÉÒ {ÉÉÆSÉ ´É¹ÉÉç ¨É ±ÉPÉ iÉlÉÉ Eò]Ò® =tÉMÉÉ Eò ºÉ´ÉvÉxÉ Eò ÊãÉB ÖÉÉ¨ÉÒhÉ =tÉMÉ, ÖÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ, ¶É½®Ò Ê´ÉEòÉºÉ iÉlÉÉ =tÉMÉ Ê´É¦ÉÉMÉ Eò BEòÒEÞòiÉ ºÉ¨ÉÉÒ |ÉªÉÉºÉÉ ºÉä ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ½®Eò EòÉ ºÉ¨ÉÉxÉ ¨ÉÉSÉ ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉ Eò ÊãÉB |ÉªÉÉºÉ®iÉ ½è* <ºÉ iÉ®½ ªÉ´ÉÉ+É Eò ÊãÉB º´É®ÉVÉMÉÉ® MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉ EòÉ |ÉÉiºÉÉ½iÉ Eò®iÉ ½B BEò ±ÉÉJÉ =t¨ÉÒ ÎºÉEò±É b´É±É{É¨É] EòÉ ±ÉIªÉ ½è*

SÉÒxÉ Eò =tÉMÉ{ÉÊiÉªÉÉ EòÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É ÊxÉ´É¶É Eò Ê±ÉB +É¨ÉÆÊjÉiÉ Eò®xÉ +É® |Én¶É Eò OÉÉ¨ÉÒhÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½Éå Eò =i{ÉÉnÉå EòÒ MÉÖhÉ´ÉkÉÉ EòÉ ¤É½iÉ® ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ¦ÉÉ{ÉÉ±É ¨É iÉÒxÉ Ên´ÉºÉÒªÉ ½ÉË]ı +Éì¡ò <ÆÊbªÉÉ EòÉ +ÉªÉÉVÉxÉ ½É+É EòÉªÉGò¨É ¨É ¦ÉÉ®iÉ ¨É SÉÒxÉ Eò ®ÉVÉnÚiÉ ¸ÉÒ ´Éä ´Éä ¦ÉÒ ¨ÉÉVÉnÚ lÉ*

+ÉtÉÊMÉEò ÊxÉ´É¶É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ

युवाओं को रोजगार देना सर्वोच्च प्राथमिकता

¨ÉÉ ÉJªÉ¨ÉÆjÉÒ ¸ÉÒ Ê¶É´É®ÉVÉ ÊºÉÆ½ SÉÉè½ÉxÉ xÉ Eò½É ½ ÊEò VªÉÉnÉ ºÉ VªÉÉnÉ +ÉtÉÊMÉEò ÊxÉ´É¶É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ªÉ´ÉÉ+Éå EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® nxÉÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É EòÉ ¡òÉEòºÉ ½* =x½ÉxÉ SÉÒxÉ Eò ¨ÉÊxÉªÉÉå +É® ÊxÉ´É¶ÉEòÉ EòÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É ÊxÉ´É¶É Eò®xÉ Eò Ê±ÉªÉ +É¨ÉÆjÉhÉ niÉ ½B Eò½É ÊEò |Én¶É ¨É ¤É½iÉ® ÊxÉ´É¶É Eò Ê±ÉªÉ VÉ¨ÉÒxÉ, ÊoÉVÉ±ÉÒ +É® {ÉÉxÉÒ VÉºÉÒ ºÉ¦ÉÒ VÉ°ü®Ò +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉB ¨ÉÉVÉÚn ½* MÉiÉ ÊnxÉÉ ½ÉË]ı +Éì¡ò <ÆÊbªÉÉ ÊxÉ´É¶É ºÉ¨¨ÉÉ±ÉxÉ Eò ºÉ¨ÉÉ{ÉxÉ ºÉjÉ EòÉ ºÉ¨¤ÉÉÊvÉiÉ Eò®iÉ ½B ¸ÉÒ SÉÉè½ÉxÉ xÉ Eò½É ÊEò ¨ÉvªÉ|Én¶É ¦ÉÉ®iÉ EòÉ ºÉ¤ÉºÉ iÉVÉ MÉÊiÉ ºÉ ¤ÉgiÉÉ |Én¶É ½* |Én¶É EòÒ +ÉÌlÉEò ´ÉÞÊr n® +É® EÞÊ¹É ´ÉÞÊr ¦ÉÒ +xªÉ |Én¶ÉÉ ºÉ VªÉÉnÉ ®½Ò ½* <ºÉ iÉÒxÉ ÊnºÉ¨ÉÒªÉ ºÉ¨¨Éä±ÉxÉ EòÉ +ÉªÉÉVÉxÉ ®ÉVªÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ¡òÉ®¨É, OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ B´ÉÆ =tÉMÉ Ê´É¦ÉÉMÉ +É® ¦ÉÉ®iÉÒªÉ SÉÒxÉ +ÉÌlÉEò +É® ºÉÉÆºEÞòÊiÉEò {ÉÊ®¹Én uÉ®É ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ lÉÉ*

¨ÉÖJªÉ¨ÉÆjÉÒ ¸ÉÒ SÉÉè½ÉxÉ xÉ Eò½É ÊEò SÉÒxÉ +É® ¦ÉÉ®iÉ nÉxÉÉå Eò nä¶É ½ nÉxÉÉ EòÒ ºÉ¦ªÉiÉÉB {ÉÖ®ÉxÉÒ ½ +É® nÉxÉÉ EòÉ ´ÉÉÊ¨ÉÉÊVÉEò <ÊiÉ½ÉºÉ ®½É ½* SÉÒxÉ +É® ¦ÉÉ®iÉ Eò ºÉÉºEÞòÊiÉEò ºÉ¤ÉvÉ ¤ÉÉÊvÉiÉ ®½ ½* nÉxÉÉ nä¶ÉÉ Eò ºÉÉlÉ-ºÉÉlÉ Ê¨É±ÉEò® +ÉMÉ ¤ÉgÉxÉ EòÉ iÉÉ nÉxÉÉå nä¶ÉÉ Eò ±ÉÉMÉÉ EòÉ VÉÒ´ÉxÉ ºiÉ® +É® >ðSÉÉ =`äMÉÉ ºÉÉlÉ ½Ò nÉxÉÉå EòÒ +lÉ´ªÉ´ÉºlÉÉ ¦ÉÒ ¨ÉWÉ¤ÉÚiÉ ½ÉMÉÒ* ¸ÉÒ SÉÉè½ÉxÉ xÉ Eò½É ÊEò ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É ±ÉPÉ +É® ¨ÉvªÉ¨É =tÉMÉ EòÉ VÉÉ±É Ê¤ÉUÉxÉ EòÒ iÉèªÉÉÉ®ÉÒ ¶É°ü ½ÉÒ MÉ<Ç ½* <ºÉ ÊnÉ ¨É SÉÒxÉÒ EÆò{ÉÊxÉªÉÉ Eò ÊxÉ´É¶É |ÉºiÉÉ´É º´ÉÉMÉiÉ ªÉÉMªÉ ½* =x½ÉxÉ ºÉÚÊSÉiÉ, +É`ı +É® xÉÉ +C]ı¤É® 2014 EòÉ <nÉ® ¨É +ÉªÉÉÉVÉiÉ ½ÉxÉ ´ÉÉ±É MÉ±ÉÉ¤É±É <x´ÉºÉ]®ºÉ ºÉ¨ÉÉ] ¨É ¦ÉÉMÉ ±ÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ SÉÒxÉ ÊxÉ´É¶ÉEòÉ EòÉ +É¨ÉÆÊjÉiÉ ÊEòªÉÉ*

+{É® ¨ÉÖJªÉ ºÉÊSÉ´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ ¸ÉÒ¨ÉiÉÒ +°ühÉÉ ¶É¨ÉÉ xÉ ¤ÉiÉÉªÉÉ ÊEò EòÉªÉ +É® MÉÉè® EÞÊ¹É IÉjÉ ¨É ±ÉPÉ =tÉMÉ EòÉ ¤ÉgÉ´ÉÉ näEò® BEò ±ÉÉJÉ ±ÉÉMÉ EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® nxÉ EòÉ ±ÉI ªÉ iÉªÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* <ºÉ

ºÉÉ¨É]Ò ¨É BÖÉÉ]ÒCxÉÉ±ÉÉVÉÒ {ÉÉEò SÉÉªÉxÉÒVÉ =i{ÉÉnÉ Eò Ê±ÉªÉ Ê´É¶É¹É +ÉÊ¦ÉEò |ÉÊ¦ÉjÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉªÉ SÉÉªÉxÉÒVÉ Eò{ÉÉxÉªÉÉ xÉ ¯ûÊSÉ ÊnJÉÉªÉÒ ½è* <ºÉ |ÉEòÉ®Ò Eò®Ò¤É 15 ½VÉÉ® Eò®Éc ¯û{ÉªÉ ÊxÉ´É¶É Eò +xÉ¨ÉÉxÉ ±ÉMÉÉªÉÉ MÉªÉ ½è* SÉÒxÉ EòÒ Eò{ÉÉxÉªÉÉ +É® =xÉEò Ê´É¶É¹ÉYÉ Eò ºÉÉlÉ |Énä¶É Eò BEò ½VÉÉ® ºÉ-ºÉÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½É EòÉ {É®º{É® ºÉ´ÉÉn Eò®ÉªÉÉ MÉªÉÉ ½ iÉÉÊEò ´É Eò¨É ±ÉÉMÉiÉ ¨É MÉhÉ´ÉkÉÉ{ÉhÉ =i{ÉÉnxÉ +É® ¤ÉÉVÉÉ® ¨É ¤ÉxÉ ®½xÉ Eò MÉÖ® ºÉÒJÉ ºÉEò*

¦ÉÉ®iÉ Ê¤ÉlÉiÉ SÉÉªÉxÉÉ Eò ®ÉVÉnÚiÉ ¸ÉÒ ´É< ´É< xÉ "½É]Ò +É¡Ò <ÊnbªÉÉ" Eò VÉÉ®ªÉ SÉÉªÉxÉÉ Eò =tÉMÉ EòÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ÊxÉ´É¶É Eò Ê±ÉªÉ BEò ¨É½i´É{ÉhÉ ¨ÉSÉ ={É±É¤vÉ Eò®É´ÉÉxÉ EòÒ ºÉ®É½xÉÉ EòÒ* =x½ÉxÉ EÉ½É ÊEò ¦ÉÉ®iÉ +É® SÉÉªÉxÉÉ Eò |ÉvÉÉxÉ¨ÉÉÊjÉªÉÉ xÉ nÉxÉÉ n¶ÉÉ Eò ªÉÉjÉÉB EòÒ ½ +É® <ºÉEò ´ÉVÉ½ ºÉ ¦ÉÉ®iÉ +É® SÉÉªÉxÉÉ Eò +É{ÉºÉÒ ®ÉVÉxÉÉÊªÉEò ºÉ¤ÉvÉ ÊxÉ®iÉ® ¨ÉVÉ¤ÉiÉ ½B ½è* =x½ÉxÉ EòÒ½É ÊEò ºÉÒ¨ÉÉ´ÉiÉÒ Ê´É´ÉÉnÉ EòÉ ºÉ±ÉZÉÉxÉ iÉ¦ÉÉ nxÉÉ n¶ÉÉ Eò ¨ÉvªÉ ¨ÉjÉÒ +É® +ÊÊ¦ÉEò ºÉ¤ÉvÉÉ ¨É ºÉvÉÉ® Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉ®iÉ® |ÉªÉºÉ VÉÉ®Ò ½è* =x½ÉxÉ EòÒ½É ÊEò nxÉÉ n¶ÉÉ Eò ¨ÉvªÉ +ÊÊ¦ÉEò ºÉ½ªÉÉMÉ ¤ÉgxÉ Eò Ê±ÉªÉ ®ÉSÉÉi¨ÉEò ´ÉÉiÉÉ´É®hÉ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ VÉ°ü®Ò ½è* ¦ÉÉMÉÉÊ±ÉEò °ü{É ºÉ BEò-nºÉ® Eò Eò®Ò¤É ½ÉxÉ ºÉ nÉxÉÉ n¶ÉÉ EòÉ +É{ÉºÉÒ Ê´ÉEòÉºÉ ¨É ºÉ½ªÉÉMÉ Eò |ÉªÉÉºÉ EòÉ ºÉn´É ¤ÉgÉ´ÉÉ nxÉÉ EòÒ VÉ°ü®iÉ ½è*

SÉÉªÉxÉÉ Eò ®ÉVÉnÚiÉ xÉ <ºÉ ¨ÉÉEò {É® SÉÉªÉxÉÉ +É® ¦ÉÉ®iÉ Eò ¤ÉÒSÉ ´ªÉÉ{ÉÉ® +ºÉiÉÖ±ÉxÉ EòÉ n® Eò®xÉ Eò ¨ÉÉºÉn ºÉ +ÊÊ¦ÉEò MÉÉiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉ Eò Ê´ÉºiÉÉ® EòÒ VÉ°ü®iÉ ¤ÉiÉÉªÉÒ* =x½ÉxÉ EòÉ½É ÊEò SÉÉªÉxÉÉ ¨É ¦ÉÉ®iÉÒªÉ =tÉMÉ EòÉ ´ªÉÉ{ÉÉ® Eò Ê±ÉªÉ |ÉÊiÉºÉÉÊ½iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½, ´ÉÉ½Ò SÉÉªÉxÉÉ Eò =tÉMÉ{ÉÊiÉªÉÉ EòÉ ¦ÉÒ <ºÉ ¤ÉÉiÉ Eò Ê±ÉªÉ |ÉÉ®iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½ ÊEò ´É +ÊvÉEòÉÊvÉEò ¦ÉÉ®iÉ ¨É ÊxÉ´É¶É Eò®*

हाट ऑफ इंडिया

- 21 ºÉ 23 ÊnºÉ¨¤É® iÉEò ½É]Ò +É¡Ò <ÊnbªÉÉ EòÉ +ÉªÉÉVÉxÉ*
- |Énä¶É Eò 32 ÊVÉ±ÉÉ Eò 48 ºÉ-ºÉÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½É xÉ EòÒ EòÉªÉGò¨É ¨É Ê¶ÉEò®iÉ*
- |Énä¶É ¨É EòÊ¹É +É® MÉè® EòÊ¹É nxÉÉ IÉjÉÉ ¨É Ê´ÉEòÉºÉ +É® ®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ®É ½ÉMÉ ={É±É¤vÉ*
- ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ®ÉVÉMÉÉ® Eò Ê¨É±ÉMÉ xÉªÉ +´ÉºÉ®*
- SÉÒxÉ Eò ®ÉVÉnÚiÉ ´É< ´É< ºÉÉÊ½iÉ SÉÒxÉ Eò 80 Ê´ÉÊ¦ÉzÉ =tÉMÉ Eò 150 |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉ xÉ Ê±ÉªÉÉ ¦ÉÉMÉ*
- 40 ºÉ +ÊvÉEò SÉÉªÉxÉÒVÉ Eò¨{ÉÊxÉªÉÉ xÉ |Énä¶É ¨É ÊxÉ´É¶É Eò Ê±ÉB ¯ûÊSÉ ÊnJÉÉªÉÒ*

ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ

GòÒc¸ÉMÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ

ºÉÉ¨ÉÉÒhÉ GòÒc¸ÉMÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊGòªÉÉxÉ´ÉªÉxÉ ¨É½i¨ÉÉ MÉÉÆvÉÒ ®É¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ®ÉäVÉMÉÉ® MÉÉ®Æ]Ò ªÉÉäVÉxÉÉ Eò ¦ÉÉ¨É Ê´ÉEòÉºÉ EòªÉ Eò +ÊiÉÊ®HòiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* JÉ±É ºÉÉ¨ÉOÉÒ Eò Ê±ÉªÉ ºÉÉ¨ÉÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ ºiÉ® {É® ¯û{ÉªÉ BEò ±ÉÉJÉ iÉlÉÉ VÉxÉ{Én {ÉÆSÉÉªÉiÉ ºiÉ® {É® ¯û{ÉªÉ {ÉÉSÉ ±ÉÉJÉ EòÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è* +É´É¶ªÉEòiÉÉ +xÉºÉÉ® ¨ÉÉ½±ÉÉ B´É {É¯ûÉ¹É ¶ÉÉÊSÉÉ±ÉªÉ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¦ÉÉ®iÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò uÉ®É EòÒ VÉÉ ®½Ò ½è* ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ºÉÉ¨ÉÒhÉ GòÒc¸ÉMÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ¨ÉxÉ®ÉMÉÉ, {ÉSÉÉªÉiÉ ªÉÖ´ÉÉ GòÒcÉ +É® JÉ±É +Ê¦ÉªÉÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ (PYKKA) iÉlÉÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¦ÉÉ®iÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò +Ê¦ÉºÉ®hÉ ºÉ ÊxÉ¨ÉxÉ EòÉªÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½è*

¨É½i¨ÉÉ MÉÉÆvÉÒ xÉ®ÉMÉÉ Eò +iÉMÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ ´ÉÉ±É EòÉªÉ -

JÉ±É ¨ÉènÉxÉ Ê´ÉEòÉºÉ iÉEòxÉÒEò Eò Ê±ÉB ºÉ¨ÉiÉ±ÉÒEò®hÉ, JÉ±É ¨ÉènÉxÉ Eò SÉÉ®Éå +É® ´ÉÞIÉÉ®Éä{ÉhÉ, JÉ±É ¨ÉènÉxÉ Eò SÉÉ®Éå +É® ºÉÒ¨ÉÉ Eò Ê±ÉB ºÉÒ.{ÉÒ.]Ò., bä< ¤ÉÉ±b® ´ÉÉ±É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, n¶ÉEòÉå Eò ¤Éè`xÉ Eò Ê±ÉB ®Éä{ÉxÉ ¤ÉxÉÉEò +lÉ´ÉÉ MÉè±É®Ò EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ÊGòEòä]Ò Ê{ÉSÉ ¤ÉÉ±ÉÒ¤ÉÉì±É, ¤ÉÉºEò]¤ÉÉì±É <iªÉÉÊn JÉ±ÉÉå EòÒ Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ EòÉªÉ ºÉÉÊ¨É±É ½ÉåMÉ* JÉ±É ¨ÉènÉxÉ ¨É {ÉÉxÉÒ Eò Ê´ÉEòÉºÉ EòÉ EòÉªÉ*

{ÉSÉÉªÉiÉ ªÉ´ÉÉ GòÒcÉ +É® JÉ±É +Ê¦ÉªÉÉxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ (PYKKA) Eò iÉ½iÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ ´ÉÉ±É EòÉªÉ -

|ÉiªÉ¦ÉÉMÉÒªÉ B´É |Ê¶ÉIÉ+É Eò Ê±ÉªÉ ¤Éè`xÉ Eò Ê±ÉªÉ ºÉÒÊgªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ¤É½=q¶ÉÒªÉ ºÉÒÊgªÉÉ <ºÉ iÉ®½ ¤ÉxÉÉ< VÉÉ ®½Ò ½ ÊEò ºÉÒÊgªÉÉ Eò xÉÒSÉ EòÉ ºlÉÉxÉ ¦ÉhbÉ® EòIÉ ªÉÉ +xªÉ ={ÉªÉÉMÉ ¨É ±ÉÉªÉÉ VÉÉ ºÉEò* ÊGòEòä]Ò, ¡Ò]¤ÉÉì±É, ½ÉEòÒ, ¤ÉÉºEò]¤ÉÉì±É, ¤ÉÉì±ÉÒ¤ÉÉì±É, ¤Éè½¤ÉÉì±É, ºÉÉªÉEò±ÉÉMÉ, EòbbÒ, BlÉ±ÉäÊ]Cºº]ÅèEò <iªÉÉÊn JÉ±ÉÉå EòÒ Ê´ÉEòÉºÉ iÉlÉÉ ºlÉÉä< ¨ÉÉèEò® uÉ®É ºÉÉ¨ÉOÉÒ EòÉªÉ EòÉªÉ* JÉ±É ¨ÉènÉxÉ ¨É {ÉÉxÉÒ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ* JÉ±ÉÉå Eò |É¶ÉIÉhÉ Eò Ê±ÉB ºlÉÉ< ={ÉEò®hÉÉå EòÒ |ÉnÉªÉ iÉlÉÉ ±ÉMÉÉxÉ EòÉ EòÉªÉ*

मुख्यमंत्री युवा स्व-रोजगार योजना

राष्ट्रीय ग्रामीण

आजीविका मिशन

मध्यप्रदेश राज्य आजीविका फोरम

रोजगारोन्मुखी कार्यक्रम

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨Éå +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ Eò ÊµÉB Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ®ÉVÉMÉÉ® B´É º´É-®ÉVÉMÉÉ® ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ ºÉSÉÉ±ÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* ®ÉVªÉ ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®É ¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ÖÉÉ¨ÉÒhÉ B´É ¶É½®Ò IÉäjÉÉå ¨Éå +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ºÉ¤ÉVÉÒ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ ºÉÊ¨¨ÉÉ±ÉiÉ Eò® ºÉ¨ÉÎx´ÉiÉ °ü{É ºÉ BEò UiÉ Eò xÉÒSÉ ÊGòªÉÉÉx´ÉªÉxÉ Eò =qä¶ªÉ ºÉ ¨ÉvªÉ|Énä¶É ®ÉVªÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ¡òÉä®¨É EòÒ ¶ÉÖ¯û+ÉiÉ EòÒ MÉ<ÇÒ*

¨ÉvªÉ|Énä¶É ®ÉVªÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ¡òÉä®¨É Eò MÉÉ`xÉ EòÉ ¨ÉÖJªÉ =qä¶ªÉ |Énä¶É ¨Éå +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ºÉ ºÉ¤ÉÆÉÊvÉiÉ IÉäjÉÉå ¨Éå ¤É½iÉä ±ÉÉ¦É Eò +´ÉºÉ®Éå ºÉÊ´ÉvÉÉ Eò®xÉÉ B´É |Énä¶É Eò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ |ÊÊ¶ÉIÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉEò® º´É-®ÉVÉMÉÉ® B´É ºÉÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ®ÉVÉMÉÉ® Eò +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉÉ ½*

¡òÉä®¨É Eò +iÉMÉiÉ ÖÉÉ¨ÉÒhÉ B´É ¶É½®Ò IÉäjÉ ¨Éå +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ºÉ¤ÉvÉÒ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ EòÉªÉGò¨É |ÉÉ®¦É ÊEòªÉ MÉªÉ ½* <ºÉEò +iÉMÉiÉ ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨Éå ®É¹]ÅõÒªÉ ÖÉÉ¨ÉÒhÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ Ê¨É¶ÉxÉ (BxÉ.+É®.B±É.B¨É.), ¨ÉÉ½±ÉÉ ÊEòºÉxÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ {ÉÊ®ªÉÉäVÉxÉÉ (B¨É.EòÉ.BºÉ.{ÉÒ.), BºÉ.VÉÒ.BºÉ.´ÉÉ<Ç. Ê´É¶Éä¹É {ÉÊ®ªÉÉäVÉxÉÉ, ®ÉVªÉ BºÉ.VÉÒ.BºÉ.´ÉÉ<Ç., ºÉ¨ÉÎx´ÉiÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ EòÉªÉGò¨É, ®ÉVÉMÉÉ®Éx¨ÉÖJÉÒ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ EòÉªÉGò¨É +ÉÊn ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½*

®ÉVÉMÉÉ®Éx¨ÉÖJÉÒ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ xÉÒÊiÉ-2007

- ¨É.|É. ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®É Ê¶ÉIÉhÉ B´É |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÉ +ÊvÉEò IÉäjÉ ºÉ VÉÉäcxÉ ½iÉ ®ÉVÉMÉÉ®Éx¨ÉÖJÉÒ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ xÉÒÊiÉ-2007 VÉÉ®Ò*
- ¤ÉäVÉÉ®, =tÉMÉ, {ÉªÉ]xÉ EòÒ ¨ÉÉMÉ Eò +xÉ°ü{É |Énä¶É Eò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ |ÉÊ¶ÉÉÊIÉiÉ Eò® EòÉ¶É±É Ê´ÉEòÉºÉ Eò® =xÉEò ®ÉVÉMÉÉ® {ÉÉxÉ Eò +´ÉºÉ®Éå ¨Éå ´ÉÞÉr Eò®xÉÉ*
- ®ÉVÉMÉÉ® Eò <SUÒEò EòÉ¶É±É, +EòÉ¶É±É Ê¶ÉÊÉIÉiÉ, +Ê¶ÉÉIÉiÉ ´ªÉÊHòªÉÉå EòÉ {ÉVÉÒªÉxÉ ®ÉVÉMÉÉ® EòÉªÉÉ±ÉªÉ +IÉ´ÉÉ ÖÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ*
- |Énä¶É Eò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ºÉÉxÉÎ¶SÉiÉ ®ÉVÉMÉÉ® +IÉ´ÉÉ º´É®ÉVÉMÉÉ® ºÉ VÉÉäcxÉÉ*
- |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ½iÉ ={É±É¤vÉ ºÉºÉÉvÉxÉÉå ¨Éå ´ÉÞÉr Eò® =xÉEò |É¦ÉÉ´ÉÒ ={ÉªÉÉäMÉ EòÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉÉ*
- EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ, |ÉÊ¶ÉIÉhÉ, |É¨ÉÉhÉÒEò®hÉ B´É ÊxÉªÉÉäVÉxÉ ½iÉ ¶ÉÉºÉEòÒªÉ, ÊxÉVÉÒ Ê¶ÉIÉhÉ ºÉºlÉÉ+É, =tÉMÉÉå ºÉ ÊxÉ®xiÉ® ºÉ½ªÉÉäMÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉÉ*
- ¶ÉÉºÉxÉ uÉ®É ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. ºÉnºªÉÉå Eò |ÉÊ¶ÉIÉhÉ EòÉªÉGò¨ÉÉå {É® ½ÉxÉ ´ÉÉ±ÉÉ ´ªÉªÉ ¶ÉiÉ-|ÉÊiÉ¶ÉiÉ ´É½xÉ*

EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ÊxÉªÉÉäVÉxÉ

- ¤ÉäVÉÉ® B´É =tÉMÉÉå EòÒ ¨ÉÉMÉ Eò +xÉ°ü{É ®ÉVÉMÉÉ® Eò <SUÒEò ªÉ´ÉEò, ªÉ´ÉÊiÉªÉÉå EòÉ EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ +ÉªÉÉÉäÊVÉiÉ Eò® =xÉEòÒ IÉ¨ÉiÉÉ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò®xÉÉ*
- |ÉÊ¶ÉÉIÉiÉ ªÉ´ÉÉ+É EòÉ ¨ÉÉxªÉiÉÉ |ÉÉ{iÉ ºÉºlÉÉ+É ºÉ EòÉ¶É±É |É¨ÉÉhÉÒEò®hÉ Eò®xÉÉ*
- |ÉÊ¶ÉIÉhÉ Eò ¤ÉÉn ªÉ´ÉEò, ªÉ´ÉÊiÉªÉÉå EòÉ xÉªÉÉäÊVÉxÉ Eò ¤É½iÉ® +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ Eò®xÉÉ*
- EòÉªÉºlÉ±É {É® ®ÉVÉMÉÉ® |ÉÉ{iÉ ªÉ´ÉEò, ªÉ´ÉÊiÉªÉÉå EòÉ =ÊSÉiÉ ´ÉiÉÉ¨ÉÉxÉ |ÉnÉªÉ Eò®xÉÉ ¨Éå ºÉ½ªÉÉäMÉ*

EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ º´É-®ÉVÉMÉÉ®

- ¤ÉäVÉÉ® B´É =tÉMÉÉå EòÒ ¨ÉÉMÉ Eò +xÉ°ü{É |Énä¶É Eò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ º´É-®ÉVÉMÉÉ® ºÉ VÉÉäcÉ VÉÉxÉÉ*
- º´É-®ÉVÉMÉÉ® Eò <SUÒEò ªÉ´ÉEò, ªÉ´ÉÊiÉªÉÉå EòÉ EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ +ÉªÉÉÉäÊVÉiÉ Eò® =xÉEòÒ IÉ¨ÉiÉÉ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò®xÉÉ*
- º´É-®ÉVÉMÉÉ® ½iÉ <SUÒEò ªÉ´ÉEò, ªÉ´ÉÊiÉªÉÉå EòÉ +É®ºÉÊ]Ò B´É +xªÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ºÉºlÉÉ+É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ |ÉÊ¶ÉÉIÉiÉ Eò® º´É-®ÉVÉMÉÉ® ºÉ VÉÉäcxÉ ¨Éå ºÉ½ªÉÉäMÉ*
- º´É-®ÉVÉMÉÉ® ½iÉ <SUÒEò ªÉ´ÉÉ+É EòÉ +É®ºÉÊ]Ò, °ü]ºÉÊ]Ò B´É +xªÉ |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ºÉºlÉÉ+É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ EòÉ¶É±É =zÉªÉxÉ Eò® º´É-®ÉVÉMÉÉ® ºÉ VÉÉäcxÉ ¨Éå ºÉ½ªÉÉäMÉ*

EòÉ¶É±É =zÉªExÉ -º´É -®EWÉMÉ®

मुख्यमंत्री ग्राम हाट बाजार योजना

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ±ÉMÉ¦ÉMÉ 52,000 OÉÉ¨ÉÉ ¨É ºÉ ±ÉMÉ¦ÉMÉ 2 ½VÉÉ® ªÉÉxÉÒ 3.85 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ OÉÉ¨ÉÉ ¨É {É®{É®ÉMÉiÉ °ü{É ºÉ ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ±ÉMÉ ®½ ½* ªÉ½ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ºÉÉ¨ÉÉxªÉiÉ: +ÉºÉ{ÉÉºÉ EÒ 8-10 OÉÉ¨ÉÉ EÉ VÉÉcxÉ ´ÉÉ±É ¨ÉJªÉ ¨ÉÉMÉÉ EÒ ¨ÉJªÉÉ±ÉªÉ OÉÉ¨ÉÉ ¨É ±ÉMÉiÉ ½* |Én¶É EÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ ÌEjÉÉ ¨É ±ÉMÉxÉ ´ÉÉ±É <xÉ ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É ±ÉMÉ¦ÉMÉ {ÉSÉÉºÉ ±ÉÉJÉ OÉÉ¨ÉÒhÉVÉxÉ ºÉÎ¨¨ÉÊ±ÉiÉ ½ÉEÒ®ú ´ªÉÉ{ÉÉ®EÒ MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉ ¨É ¶ÉÉÊ¨É±É ½ÉiÉ ½* ºÉÉ¨ÉÉxªÉiÉ: ªÉ½ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® JÉ±É ¨É ±ÉMÉiÉ ½* <ºÉºÉ ¨ÉÉºÉ¨É EÒ Ê´É{É®ÒiÉ {ÉÊ®Î°lÉÊiÉ ¨É +CºÉ® +ºÉÉ´ÉvÉÉ EÒ Î°lÉÊiÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ ½ÉiÉÒ ½* ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® EÉ ±ÉÉEÒ® ´ªÉÉ{iÉ <xÉ ºÉ¨ÉºªÉÉ+É EÒ n® EÒ®xÉ EÒ ÊuÉB ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É +É´É¶ªÉEÒ +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ ={É±É¤vÉ EÒ®ÉxÉ EÒ +É´É¶ªÉEÒiÉÉ EÉ ¨É½ºÉºÉ ÊEÒªÉÉ MÉªÉÉ* <ºÉEÒ ÊuÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®EÉ® xÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ EÒ ºÉEÒ±{ÉxÉÉ EÒ +É® +|É±É 2013 ºÉ <ºÉ ±ÉÉMÉ ÊEÒªÉÉ MÉªÉÉ*

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¶ÉÉºÉxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ÌEjÉÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉVÉxÉ EÉ +ÉÊvÉEÒ´ÉEÉ EÒ +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ EÒ®ÉxÉ EÒ ÊuÉB ÊxÉ®iÉ® |ÉªÉÉºÉ®iÉ ½* +ÉÊvÉEÒ´ÉEÉ EÒ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ +´ÉºÉ®É ¨É {É®¨{É®ÉMÉiÉ +´ÉºÉ® ½ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®* ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® EÒ {É®¨{É®É +ÊiÉ {É®ÉiÉxÉ ½* ªÉ½ ¦ÉÉ®iÉÒªÉ VÉÒ´ÉxÉ ¶Éè±ÉÒ EÉ BEÒ +MÉ ½* <ºÉ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉVÉxÉ +{ÉxÉÒ ®ÉVÉ¨É®É EÒ VÉ°ü®iÉ =xÉEÒ ÌEjÉ ¨É ±ÉMÉxÉ ´ÉÉ±É ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ºÉ {É®Ò EÒ®iÉ ½* <xÉ ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É ¶ÉÉ¨É±É ±ÉÉMÉ EÉ xÉ ÊºÉ¡ò ®ÉVÉMÉÉ® EÒ +´ÉºÉ® ={É±É¤vÉ ½ÉiÉ ½ ¤ÉÎ±EÒ PÉ® ºÉ ¤ÉÉ½® ÊxÉEÒ±ÉxÉ EÒ®, ¦ÉÉVÉÉ® EÒ ¨ÉvªÉ¨É ºÉ ¨ÉxÉÉ®ÆVÉxÉ ´ÉÉ +xªÉ {ÉcºÉÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉÉ ºÉ ÊuÉxÉ ±ÉxÉ-¤ÉxÉ ¶ÉÉÊ¨ÉÉ Ê´ÉSÉÉ®-Ê´É¨É¶É EÒ®xÉ EÉ +´ÉºÉ® ¦ÉÒ |ÉÉ{iÉ ½ÉiÉÉ ½*

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ±ÉMÉ¦ÉMÉ 52,000 OÉÉ¨ÉÉ ¨É ºÉ ±ÉMÉ¦ÉMÉ 2 ½VÉÉ® ªÉÉxÉÒ 3.85 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ OÉÉ¨ÉÉ ¨É {É®{É®ÉMÉiÉ °ü{É ºÉ ºÉÉ{iÉÉÊ½EÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ±ÉMÉ ®½ ½* ªÉ½ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ºÉÉ¨ÉÉxªÉiÉ: +ÉºÉ{ÉÉºÉ EÒ 8-10 OÉÉ¨ÉÉ EÉ VÉÉcxÉ ´ÉÉ±É ¨ÉJªÉ ¨ÉÉMÉÉ EÒ ¨ÉJªÉÉ±ÉªÉ OÉÉ¨ÉÉ ¨É ±ÉMÉiÉ ½* <xÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É Ê´ÉGòiÉÉ +{ÉxÉÒ ºÉÉ¨ÉOÉÒ ªÉÉ iÉÉ VÉ¨ÉÒxÉ {É® JÉ±É ¨É ¤É`öEÒ® Ê´ÉGòªÉ EÒ®iÉ ½ +lÉ´ÉÉ ½ÉlÉ `äö±É {É® ¨ÉÉ±É ¤ÉSÉiÉ ½*

<xÉ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É ´ªÉÉ{iÉ ºÉ¨ÉºªÉÉ+É EÒ n® EÒ®xÉ EÒ ÊuÉB ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É +É´É¶ªÉEÒ +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ ={É±É¤vÉ EÒ®ÉxÉ EÒ ÊuÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®EÉ® xÉ +|É±É 2013 ºÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EÒ* |Én¶É ¨É ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ SÉ®hÉ¤Ér °ü{É ºÉ |ÉÉ®¦É EÒ VÉÉ ®½Ò ½* <xÉ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É EÒ |ÉºiÉÉ´ÉiÉ ªÉÉVÉxÉÉ+É ¨É xÉ´ÉÒxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EÒªÉ EÒ +ÊiÉÊ®HÒ {ÉÚ´É ¨É ÊxÉÌ¨ÉiÉ +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ+É EÉ ¦ÉÒ =zÉªÉxÉ ÊEÒªÉÉ VÉÉBÉÒ® +É´É¶ªÉEÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉB EÒ VÉÉ ®½Ò ½* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É ¨ÉxÉÉ´ÉiÉÉ ´ªÉÉ{ÉÉ® ¦ÉÒ ®½ ½ÉiÉ {É® ¦ÉÒ ¨É½iÉ ¨ÉÉ ÊEÒ¶ÉÉ ¦ÉÒ ¨ÉÉ ®½Ò ½* ºÉ±ÉÉÉ ÊEÒªÉÉ MÉªÉÉ ÊE |É°iÉÉÊ´ÉiÉ +´ÉºÉ® {É® {É´ÉÉ ±ÉxÉ ´ÉÉ±É OÉÉ¨ÉÒhÉ ½ÉiÉ ½ ={É±É¤vÉ ½É* <xÉ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É EÉ |ÉºiÉÉ´ÉiÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ EÉ<Ç ¦ÉÒ ´ªÉÉ{ÉÉ®Ò ´ÉÆÊSÉiÉ xÉ ®½ ºÉEÒ, =ºÉEÒ ÊuÉB ÊxÉ¨ÉÉhÉ EÒ ºÉÉlÉ |ÉiªÉEÒ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ¨É EÒ¨É ºÉ EÒ¨É ÊxÉ¨xÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EÒªÉ ÊEÒªÉ VÉÉxÉ ½ÉMÉ-

½É]õ ¦ÉÉVÉÉ® ¨É ºÉÉ<Ç ÊxÉ¨ÉÉhÉ EÒªÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ EÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ -

´ÉÊ¦ÉzÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ ÌEjÉ ¨É ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¦ÉÉVÉÉ®É ¨É ´ªÉ´ÉºlÉÉ+É ÊiÉÉ JÉ®ÒnnÉ® EÒ ÊuÉB +ªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉVÉxÉ EÒ ÊuÉªÉ VÉÉ EÒªÉ EÒ®ÉªÉ VÉÉxÉÉ ½, =ºÉEÒ Ê´É´É®hÉ ÊxÉ¨xÉÉxÉÖºÉÉ® ½ -

1. |ÉiªÉEÒ ¦ÉÉVÉÉ® ¨É ´ªÉÉ{ÉÉÊ®ªÉÉ EÒ ÊuÉªÉ 2.4 ¨ÉÒ. x 1.8 ¨ÉÒ]® (8 x 6) EÒ 50 {ÉCEÒ {±ÉÉ]õ¡òÉ¨ÉÇ (SÉ¤ÉiÉ®É), ÊVÉxÉ¨É nÒ´ÉÉ® xÉ½Ò ½ÉMÉÒ,

{É®xiÉ]ÅªÉ¤É±É® º]ÅCSÉ® {É® {Éò.{Éò.VÉò.+É<. Eò UÊiÉ ½ÉMÉÒ, ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½É ½è* <xÉ {ÉCEò SÉ¤ÉiÉ®Éå {É® ºÉ¤VÉÒ Ê´ÉGòiÉÉ B´É +xªÉ nÊxÉEò ={É¦ÉÉMÉ EòÒ ´ÉºiÉ+É Eò Ê´ÉGòiÉÉ ´ªÉ´ÉºÉÉªÉ Eò® ºÉEòMÉ* <ºÉEò ºÉÉlÉ ½Ò ¤ÉÉVÉÉ® {ÉÊ®ºÉ® ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê¶ÉÎ±{ÉªÉÉ Eò Ê±ÉªÉ 2.8 x2.4 ¨ÉÒ. EòÒ {ÉCEòÒ ¡ò¶É B´É UÊiÉ ´ÉÉ±ÉÒ 08 nEòÉxÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ EòÒ VÉÉ ®½Ò ½è*

2. OÉÉ¨ÉÒhÉ ¤ÉÉVÉÉ®Éå ¨É ¤Éc ´ªÉÉ{ÉÉÊ®ªÉÉå Eò Ê±ÉB 3.60 ¨ÉÒ]® x 4.40 ¨ÉÒ]® Eò 5 SÉ¤ÉiÉ®É iÉlÉÉ EòUä ¤Éc Ê´ÉGòiÉÉ+É Eò Ê±ÉB 6.30 ¨ÉÒ]® x 3.60 ¨ÉÒ]® Eò 5 SÉ¤ÉiÉ®É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è*

3. |ÉiªÉEò ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ¨É 05 ¨ÉÒ]® x 4 ¨ÉÒ]® EòÉ BEò UÉ]É ºÉ EòÉªÉÉ±ÉªÉ iÉlÉÉ 05 ¨ÉÒ]® x 4 ¨ÉÒ]® EòÉ BEò UÉ]É ¤ÉÉVÉÉ® EòÉªÉÉ±ÉªÉ ÊVÉºÉ¨É ºÉ¤ÉÊvÉiÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ºÉÊSÉ´É B´É ºÉ®{ÉSÉ ¤Éè`ö ºÉEòä iÉlÉÉ ¦ÉhbÉ® MÉ½ (MÉÉbÉ=xÉ) OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ¨É ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è, iÉÉÊEò ¤ÉÉVÉÉ® ½É]õ Eò ¤Éni ½xÉ Eò ={É®ÉiÉ +É´É¶ªÉEòiÉÉ +xÉºÉÉ® ´ªÉ´ÉºÉÉªÉÉªÉÉ EòÉ +{ÉxÉÒ ºÉÉ¨ÉOÉÒ ®JÉxÉ EòÒ ºÉÊ´ÉvÉÉ |ÉÉ{iÉ ½É*

4. º¡ÉÒ UÉ]õ ¤Éc Ê´ÉGòiÉÉ, ´ªÉÉ{ÉÉÊ®ªÉÉå Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ ´ÉÉ±É SÉ¤ÉiÉ®É EòÉ Eò±É IÉjÉ¡ò±É 413 ´ÉMÉ ¨ÉÒ. ½, ÊVÉºÉ¨É nÒ´ÉÉ® xÉ½Ò ½, {É®xiÉ]ÅªÉ¤É±É® º]ÅCSÉ® {É® {Éò.{Éò.VÉò.+É<. EòÒ UiÉ ½, ÊVÉºÉEòÒ +xÉ¨ÉÉÊxÉiÉ ±ÉÉMÉiÉ ¯û. 8000/- |ÉÊiÉ ´ÉMÉ ¨ÉÒ. EòÒ n® ºÉ Eò±É ¯û{ÉªÉ 33.04 ±ÉÉJÉ ½è* ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ ´ÉÉ±É SÉ¤ÉiÉ®É Eò ¨ÉvªÉ 6 ¡òÒ]õ SÉÉcÉ< EòÉ {ÉCEòÉ {ÉºÉÉVÉ ½ÉMÉÉ*

5. {É ûªÉÉ iÉlÉÉ ¨ÉÉ½±ÉÉ+É Eò Ê±ÉªÉ |ÉºÉÉvÉxÉ ½iÉ {ÉlÉEò-{ÉlÉEò ºÉlÉÉ< º´ÉSU{É EòÉ {ÉCEòÉ º]õCSÉ® ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è*

6. OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ¨É {ÉªÉÉVÉ±É EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò Ê±ÉB ªÉÉn {É´É ºÉ ½hb{É{É xÉ½Ò ½ iÉÉ xÉ´ÉÒxÉ ½hb{É¨{É EòÒ ºlÉÉ{ÉxÉÉ, ÊVÉºÉEò ºÉÉlÉ {ÉÉxÉÒ EòÒ ÊxÉEòÉºÉÒ Eò Ê±ÉªÉ xÉÉ±ÉÒ B´É ½ÉnÒ ÊxÉ¨ÉÉhÉ +É´É¶ªÉEò ½è*

7. ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨É ÊVÉxÉ ºlÉÉxÉÉ {É® OÉÉ{ÉiÉÉÊ½Eò ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ±ÉMÉÉªÉ VÉÉiÉ ½ =xÉ ¤ÉÉVÉÉ®É ¨É ¨ÉxÉÉ®VÉxÉ B´É OÉÉ´ÉÉxÉÉEò EòÉªÉGò¨É Eò Ê±ÉªÉ {ÉlÉEò ºÉ EòÉ< ºlÉÉxÉ +®ÊIÉiÉ xÉ½Ó ½è* ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ ¨É |ÉiªÉEò ªÉÉVÉxÉÉ Eò +iÉMÉiÉ BEò B¨É¡òÒÊlÉªÉ]® ÊVÉºÉEòÉ EòºÉÒ IÉjÉ¡ò±É 194 ´ÉMÉ ¨ÉÒ. ½, ÊxÉÌ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½, ÊVÉºÉEò +iÉMÉiÉ BEò ¨ÉÆSÉ B´É ºÉÒÊgªÉÉ {É® ¤É`öxÉ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ½è* BºÉÒ B¨É¡òÒÊlÉªÉ]® EòÒ IÉ¨ÉiÉÉ ±ÉMÉ¦ÉMÉ 200 ºÉ 250 ´ªÉÊHò ½, VÉ½É ºÉÉlÉ ¤É`öEò® ¨ÉxÉÉ®VÉxÉ +Éni EòÉªÉGò¨É Eò®ÉªÉ VÉÉ ºÉEòiÉ ½è* ºlÉÉxÉÒªÉ ÎºlÉÊiÉ ¨É VÉ¨ÉÒxÉ EòÒ ={É±É¤vÉiÉÉ {É® <ºÉEò EòºÉÒ IÉjÉ¡ò±É EòÉ Eò¨É, VªÉÉnÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòiÉÉ ½è*

8. OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®É ¨É +xÉ ´É±É ´ªÉÉ{ÉÉÊ®ªÉÉ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉVÉxÉÉ Eò +É´ÉÉMÉ¨ÉxÉ Eò ºÉÉvÉxÉÉ ªÉlÉÉ nÉ{ÉÊ½ªÉÉ ´ÉÉ½xÉ, ºÉÉ<ÊEò±É, ¤É±ÉMÉÉcÒ +Éni EòÒ {ÉÉÍEòMÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò Ê±ÉB ¦ÉÒ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ½è*

ºlÉÉ< nEòÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ

|Én¶É EòÒ BºÉÒ ¤ÉcÒ {ÉSÉÉªÉiÉ ÊVÉxÉ¨É ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨É ºÉÉ{ÉiÉÉÊ½Eò OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® xÉ½Ó ±ÉMÉiÉ ½, ÊEòxiÉ =xÉ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò OÉÉ¨ÉÉ ¨É

OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉ
¦ÉÉÊiÉEò ±ÉIªÉ - 2000 (iÉÒxÉ ´É¹É Eò Ê±ÉB)
´É¹É 2013-14 EòÉ ±ÉIªÉ - 600
(31 ¨ÉÉSÉ 2014 iÉEò)
Ê´ÉkÉÒªÉ ±ÉIªÉ - 221.50 Eò®Éc

|ÉMÉÊiÉ
Ê´ÉkÉÒªÉ ´É¹É 2013-14 ¨É 655 ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®É EòÉ ±ÉIªÉ |ÉÉ{iÉ* 142.00 Eò®Éc ¯û{ÉªÉ EòÒ Ê´ÉkÉÒªÉ ®ÉÊ¶É º´ÉÒEòiÉ*

´ªÉ´ÉºÉÉªÉEò MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉ ºÉSÉÉÊ±ÉiÉ ½ÉiÉÒ ®½Ò ½, BºÉÒ OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ ¨ÉJªÉÉ±ÉªÉÉ {É® OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê¶ÉÎ±{ÉªÉÉ B´É ¨ÉÉ½±ÉÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨É½ Eò Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉ Eò ={ÉªÉÉMÉ Eò Ê±ÉB {ÉCEòÒ nEòÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòiÉÉ ½è* nEòÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB +É´É¶ªÉEò -

I. ÊxÉÌ¨ÉiÉ EòÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ nEòÉxÉÉ EòÒ ¦ÉÉ¨É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò +ÊvÉEòÉ® EòÒ ½É +lÉ´ÉÉ ¶ÉÉºÉEòÒªÉ ¦ÉÊ¨É ÊVÉºÉEò ={ÉªÉÉMÉ EòÒ +xÉ¨ÉÊiÉ |ÉÉ{iÉ EòÒ MÉ< ½É*

II. nEòÉxÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò |ÉºiÉÉ´É {É® ºÉ¤ÉÊvÉiÉ VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ ºÉ ºÉ½¨ÉÊiÉ |ÉÉ{iÉ ½É*

III. OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê¶É±{ÉÒ, EòÉ®ÒMÉ® B´É ¨ÉÉ½±ÉÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨É½ Eò ºÉnºªÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉÌ¨ÉiÉ EòÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ nEòÉxÉÉ EòÒ ±ÉMÉiÉ +É´É¶ªÉEòiÉÉxÉºÉÉ® ®ÉÊ¶É ¯û{ÉªÉ 10.00 ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ºÉÒ¨ÉÉ ¨É 08 {ÉCEòÒ nEòÉxÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ*

IV. ÊxÉÌ¨ÉiÉ EòÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ |ÉiªÉEò nEòÉxÉ 4 ¨ÉÒ. x 3 ¨ÉÒ. (13.4'x 10') ´ÉMÉÊ¡òÒ]õ EòÒ*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ OÉÉ¨É ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ® ªÉÉVÉxÉÉiÉMÉiÉ <xÉ ½É]õ-¤ÉÉVÉÉ®É Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ +xÉ¨ÉÉÊxÉiÉ ±ÉÉMÉiÉ +ÊvÉEòiÉ¨É ®ÉÊ¶É ¯û{ÉªÉ 50 ±ÉÉJÉ ½è* ºlÉÉxÉÒªÉ {ÉÊ®ÎºlÉÊiÉªÉÉ ¨É VÉ¨ÉÒxÉ EòÒ ={É±É¤vÉiÉÉ B´É ºlÉÉxÉÒªÉ +É´É¶ªÉEòiÉÉ EòÉ vªÉÉxÉ ¨É ®JÉiÉ ½B ±ÉÉMÉiÉ ¨É +iÉ® ½É ºÉEòiÉÉ ½è*

OÉÉ¨É ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®É, ºlÉÉ< nEòÉxÉÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ ÊGòªÉÉ

OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå B´É ºlÉÉ< nÖEòÉxÉÉå EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ {ÉÆSÉÉªÉiÉ, OÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉÉÆÊjÉEòÒ ºÉ´ÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ Ê´ÉEòÉºÉ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ +xÉºÉÉ®Éå ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉªÉ {ÉhÉ ½ÉxÉ Eò ={É®ÉiÉ ºÉ¤ÉÆvÉiÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉ ÊxÉÊ¨ÉiÉ +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ EòÉ +ÉÊvÉ{ÉiªÉ ºÉÉå{ÉÉ VÉÉ ®½É ½è iÉlÉÉ ´É ½Ò <ºÉEòÉ ®JÉ-®JÉÉ´É Eò®åMÉÒ*

ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉªÉÉÉ EòÒ BVÉäºÉÒ, ®ÉÊ¶É ¯û{ÉªÉ 15.00 ±ÉÉJÉ iÉEò EòÒ ±ÉÉMÉiÉ Eò EòÉªÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ B´É =ºÉºÉ >ð{É®Éå EòÒ ±ÉÉMÉiÉ Eò ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÉªÉÉÉ EòÉ ºÉ{ÉÉnxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ ªÉÉÆÊjÉEòÒ ºÉ´ÉÉ uÉ®É ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB iÉEòxÉÒEòÒ ¨ÉÉMÉn¶ÉxÉ, {ÉªÉ´ÉIÉhÉ B´É ¨É±ªÉÉÆEòxÉ EòÉ EòÉªÉ ºÉ¤ÉÆvÉiÉ VÉxÉ{Én {ÉÆSÉÉªÉiÉ ¨É {ÉnºlÉ ={ÉªÉÆjÉÒ uÉ®É ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è* ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò Ê±ÉB ÊbVÉÉ<xÉ ºlÉ±É Eò +xÉºÉÉ® +É´É¶ªÉEòiÉÉ EòÉ o¹]ÆMÉiÉ ®JÉiÉ ½B iÉªÉÉ®Éå ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ºÉÉ´ÉVÉÊxÉEò ¤ÉÉVÉÉ®É ¨É ÊxÉÊ¨ÉiÉ ºlÉÉ< ºÉ®SÉxÉÉ ({ÉCEò SÉ¤ÉiÉ®É) iÉlÉÉ ÊxÉÊ¨ÉiÉ {ÉCEòÒ nÖEòÉxÉÉå EòÉ +´É]xÉ +É® ®JÉ-®JÉÉ´É -

- ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ºÉÉ´ÉVÉÊxÉEò ¤ÉÉVÉÉ®É ¨É ÊxÉÊ¨ÉiÉ ºlÉÉ< ºÉ®SÉxÉÉ ({ÉCEò SÉ¤ÉiÉ®É) Eò ={ÉªÉÉMÉ iÉlÉÉ ÊxÉÊ¨ÉiÉ {ÉCEòÒ nÖEòÉxÉÉå EòÉ +´É]xÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É {ÉÆSÉÉªÉiÉ ®ÉVÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É 1994 Eò +iÉMÉiÉ ¤ÉxÉÉªÉ MÉªÉ ¨É.|É. {ÉÆSÉÉªÉiÉ (ºlÉÉ´É® ºÉ{ÉÊkÉ EòÉ +iÉ®hÉ) ÊxÉªÉ¨É 1994 Eò |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ +xÉºÉÉ® EòÉªÉ´ÉÉ½Ò ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉÉ*
- ¨É.|É. {ÉÆSÉÉªÉiÉ (ºlÉÉ´É® ºÉ{ÉÊkÉ EòÉ +iÉ®hÉ) ÊxÉªÉ¨É 1994 Eò ÊxÉªÉ¨É 5 Eò +xÉºÉÉ® ±ÉÉEò xÉÒ±ÉÉ¨ÉÒ uÉ®É ºlÉÉ´É® ºÉ{ÉÊkÉ ÊVÉxÉ¨É nÖEòÉxÉ B´É {ÉCEò SÉ¤ÉiÉ®É EòÉ +iÉ®hÉ ±ÉÉEò xÉÒ±ÉÉ¨ÉÒ uÉ®É ÊEòªÉÉ VÉÉ´ÉMÉÉ B´É |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ +xÉºÉÉ® n¶ÉÉªÉ MÉªÉ +É®ÊIÉhÉ +xÉºÉÉ®, +É®ÊIÉhÉ EòÉ ±ÉÉ¦É ÊnªÉÉ VÉÉxÉÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ ½è*
- ¨ÉÉ½±ÉÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê¶ÉÎ±{ÉªÉÉ Ê´É¶É¹ÉEò®Éå ¤ÉºÉÉc, xÉÉ<, nVÉÒ, ¨ÉÉSÉÒ, ±ÉÉ½É®, ºÉiÉÉ® EòÉ nÖEòÉxÉ +´É]ÆxÉ ¨É |ÉÉlÉÊ¨ÉEòiÉÉ*
- ºlÉÉ< ºÉ¨{ÉÊkÉ ¨É ÊxÉÊ¨ÉiÉ EòÒ MÉ< nÖEòÉxÉÉå EòÒ xÉÒ±ÉÉ¨ÉÒ +ÊvÉEòiÉ¨É iÉÒxÉ ´É¹É Eò Ê±ÉªÉ ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ uÉ®É ºÉÉ´ÉÊVÉxÉEò xÉÒ±ÉÉ¨ÉÒ ¨É +ÊvÉEòiÉ¨É ¤ÉÉ±ÉÒ Eò +ÉvÉÉ® {É® EòÒ VÉÉ´ÉMÉÒ, iÉÒxÉ ´É¹É ºÉ +ÊvÉEò Eò Ê±ÉªÉ ªÉÊn nÖEòÉxÉ EòÉ +iÉ®hÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½ iÉÉ =ºÉEò Ê±ÉªÉ Ê´ÉÊ½iÉ |ÉÉÊvÉEòÉ®Ò Eò °ü{É ¨É ºÉ¤ÉÆvÉiÉ Eò±ÉC]®Éå ºÉ +xÉ¨ÉÊiÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉÉ +É´É¶ªÉEò*
- OÉÉ¨ÉÒhÉ ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®É ¨É Ê´ÉGòiÉÉ+É ºÉ ÊVÉxÉEò uÉ®É ÊxÉÊ¨ÉiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ SÉ¤ÉiÉ®É EòÉ +ºlÉÉ< °ü{É ºÉ ={ÉªÉÉMÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è, =xÉºÉ ¨ÉvªÉ|Én¶É OÉÉ¨É ºÉ¦ÉÉ +ÊxÉ´ÉÉªÉ Eò®(¶ÉiÉ iÉlÉÉ +{É´ÉÉn) ÊxÉªÉ¨É 2001 Eò +xÉºÉÉ® ÊxÉªÉ¨É 11 Eò +xÉ°ü{É ÊuiÉÒªÉ +xÉºÉSÉÒ ¨É n¶ÉÉ< MÉ< n®É Eò Ê½ºÉÉ¤É ºÉ Eò®É EòÒ ´ÉºÉ±ÉÒ Eò®Ò ºÉEòÒMÉÒ*
- ÊxÉ¨ÉÉhÉ ={É®ÉiÉ <xÉ +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ+É, nÖEòÉxÉÉå EòÉ ®JÉ-®JÉÉ´É B´É ºÉÉ¡ò-ºÉ¡òÉ< Eò EòÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¹{ÉÉnxÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉÉå uÉ®É nÖEòÉxÉÉå ºÉ |ÉÉ{iÉ ½ÉxÉ ´ÉÉ±É ÊEò®ÉªÉ EòÒ ®ÉÊ¶É B´É ¤ÉÉVÉÉ®Éå Eò®É ºÉ ´ÉºÉ±É EòÒ MÉ< ®ÉÊ¶É ºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ´ÉMÉÉ*
- OÉÉ¨É ½É]õ ¤ÉÉVÉÉ®Éå B´É ºlÉÉ< {ÉCEòÒ nÖEòÉxÉ {É®É ºÉ¨{ÉhÉ º´ÉÉÉ¨ÉiÉ´É ºÉ¤ÉÆvÉiÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉ ®½MÉÉ* OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ Eò ºlÉÉ< ºÉ{ÉÊkÉ {ÉÆVÉÒ ¨É <xÉEòÒ |ÉÉ´ÉÎ¹]õ EòÒ VÉÉ´ÉMÉÒ B´É ÊxÉÊ¨ÉiÉ EòÒ MÉ< +vÉÉºÉÆ®SÉxÉÉ ¨É +´É¶ªÉEòiÉÉ {ÉcxÉ {É® ºÉ¨ªÉ-ºÉ¨ªÉ {É® ¨É®¨¨ÉiÉ, ºÉvÉÉ®hÉ Eò EòÉªÉ EòÉ =kÉ®nÉÊªÉi´É ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ EòÉ ®½MÉÉ, ´É½ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ +{ÉxÉ º´ÉªÉ EòÒ ÊxÉÊvÉ ºÉ <xÉ ºlÉÉ< ºÉ{ÉÊkÉªÉÉå EòÒ nJÉ-®JÉ B´É ®JÉ-®JÉÉ´É Eò®É ºÉEòÒMÉÒ*

सशक्त महिला, सशक्त समाज

¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®EòÉ® EòÉ ±ÉIªÉ ½è ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ Eò®Éä |Énä¶É Eò ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò, +ÉÌlÉEò Ê´ÉEòÉºÉ ¨É =xÉEòÒ ºÉ¨ÉÉxÉ ºÉÉZÉnÉ®Ò ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉÉ* ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÒ ¤É½iÉ®Ò, +ÉÌlÉEò-ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò =zÉªÉxÉ +É® ºlÉÉ< {ÉxÉ´ÉÉºÉ Eò Ê±ÉªÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ¨ÉÊ½±ÉÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ ªÉÉVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉ\ªÉÒ ½è* ºlÉÉxÉÒªÉ ÊxÉEòÉªÉÉ ¨É 50 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +É®IÉhÉ ºÉ {ÉSÉÉªÉiÉÒ ®ÉVÉ ´ªÉ´ÉºlÉÉ ¨É ºÉ¶ÉHò ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò, Ê¶ÉIÉÉ Eò IÉjÉ ¨É 50 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ, ={É ÊxÉ®ÒIÉEò EòÒ ¦ÉiÉÔ ¨É 30 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +xªÉ IÉjÉÉ ¨É 30 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +É®IÉhÉ ºÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉi´É ¤ÉgÉ ½è* +ÉMÉÉ¨ÉÒ {ÉÉSÉ ´É¹ÉÉ ¨É ¨ÉÊ½±ÉÉ+É Eò +ÉÌlÉEò ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ Eò Ê±ÉB +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ +É® º´É®ÉVÉMÉÉ® EòÉ ¤ÉgÉ´ÉÉ niÉ ½B º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ iÉjÉÉ EòÉ Ê´ÉºiÉÉ® Eò®xÉÉ +É® <xÉ ´ªÉÉ´ÉºÉÉÊªÉEò iÉjÉÉ Eò Ê±ÉB ¤ÉÉVÉÉ® ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½è* ºÉ®EòÉ® xÉ ¤ÉEò ¨É ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÒ VÉ¨ÉÉ {ÉVÉÒ {É® +ÊvÉEò ¤ªÉÉVÉ iÉIÉÉ Ê±ÉªÉ MÉªÉ @ñhÉ {É® Ê®ªÉÉªÉiÉÒ ¤ªÉÉVÉ EòÒ ºÉÊ´ÉvÉÉ nEò® ¨ÉÊ½±ÉÉ+É EòÉ ºÉ¤É±É Ênª\ÉÉ ½è* ÊMÉ®iÉ Ë±ÉMÉÉxÉ{ÉÉiÉ EòÉ n® Eò®xÉ +É® ¤ÉÊ]ªÉÉ EòÉ ´É®nÉxÉ ¨ÉÉxÉ VÉÉxÉ EòÒ ¨ÉÉxÉÊºÉEòiÉÉ Ê´ÉEòÊºÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB |Énä¶É ºÉ®EòÉ® xÉ ¤É]Ò ¤ÉSÉÉ+É +Ê¦ÉªÉÉxÉ ¶É°ü ÊEòªÉÉ, ¨ÉÉjÉ Eòxª\ÉÉ Eò ¨ÉÉiÉÉ-Ê{ÉiÉÉ EòÉ ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ EòxªÉÉ +Ê¦É¦ÉÉ´ÉEò ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ {É¶ÉxÉ nÒ VÉÉ ®½Ò ½è* ¨ÉÊ½±ÉÉ ºÉ¶ÉHòÒEò®hÉ Eò Ê±ÉB EòxªÉÉnÉxÉ ´É ÊxÉEòÉ½ ªÉÉVÉxÉÉ +É® ±ÉÉc±ÉÒ ±ÉI¨ÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ºÉºlÉÉMÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*

¨ÉÊ½±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉå Eò ºÉ¶ÉHò EòÉªÉ

¨ÉvªÉ|Én¶É {ÉSÉÉªÉiÉÉå ®ÉVÉ ºÉºlÉÉ+É ¨É 50 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ {Én ¨ÉÊ½±ÉÉ+É Eò Ê±ÉªÉ +É®ÊIÉiÉ Eò®xÉ ´ÉÉ±ÉÉ |ÉlÉ¨É ®ÉVªÉ ½* |Én¶É Eò 50 ÊVÉ±ÉÉ {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É 437, 313 VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É 3527 +É® 23012 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉÉ ¨É 11606 OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ºÉ®{ÉSÉ iÉlÉÉ 188541 {ÉSÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉ ½* ´É¹É 2010-11 ¨É <xÉ ºÉ¦Éò Eò |ÉÊ¶ÉIÉhÉ ºÉºlÉÉ+É, ÊVÉ±ÉÉ ¨É +ÉªÉÉÊVÉiÉ ÊEòªÉ MÉªÉ* ´É¹É 2011-12 ¨É Eò´É±É ¨ÉÊ½±ÉÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉ EòÉ |ÉÊ¶ÉÊIÉiÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ÊxÉ´ÉÉÊSÉiÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ {ÉSÉ Eò {ÉSÉÉªÉiÉ ®ÉVÉ ´ªÉ´ºlÉÉ ¨É ºÉÊGòªÉ ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB {ÉSÉÉªÉiÉ IÉjÉ Eò EòÉªÉÉ ¨É =xÉEò ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò EòÉ ¨É½i´É{ÉhÉ ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉ ®½É ½*

=xÉEò uÉ®É ºÉÒ±É ¨É ¨ÉvªÉÉ¼xÉ ¦ÉÉVÉxÉ EòÉ ºÉ¨ÉªÉ {É® Ê´ÉiÉ®hÉ, ®Éº]Å® +xÉºÉÉ® ®ÉVÉ BEò ¨ÉÉiÉÉ EòÉ ¦ÉÉVÉxÉ Eò®xÉÉ, ºÉÒ±É ¨É ±ÉcEò iÉlÉÉ ±ÉcÊEòªÉÉ Eò Ê±ÉªÉ {ÉlÉEò ¶ÉÉSÉÉ±ÉªÉ EòÒ ´ªÉ´ºlÉÉ +É® ¤ÉSSÉÉ EòÉ ºÉÒ±É ¨É ÊxÉªÉ¨ÉÊ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ, OÉÉ¨É ¨É ºÉ¡ò-ºÉ¡òÉ< EòÒ ´ªÉ´ºlÉÉ, OÉÉ¨É ºÉ¦ÉÉ ¨É ¨ÉÊ½±ÉÉ+É Eò ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò, |ÉiªÉEò ¤ÉSSÉ EòÉ {ÉhÉ]ÒEòÉEò®hÉ VÉºÉ EòÉªÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò® Ê´ÉEòÊºÉ EòÉªÉ Eò |ÉÉlÉÊ¨ÉEòiÉÉ iÉªÉ Eò®xÉ ¨É =x½ ºÉ½ªÉÉMÉ ¤ÉxÉÉªÉÉ VÉÉ ®½É ½*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ Eòxª ÉÉ +Ê¦ÉÊ¦ÉÉ´ÉEò {É¶ÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ

BEò +|Éè±É 2013 ºÉ |ÉÉ®¦É <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ¨É BºÉ nÆ{ÉÊiÉ ÊVÉºÉ¨É {ÊiÉ {ÊixÉ ¨É ºÉ ÊEòºÉÒ BEò Eò ¦ÉÒ +ÉªÉ 60 ´É¹É ªÉÉ <ºÉºÉ +ÊvÉEò ½É B´É ÊVÉxÉEòÒ Eò´É±É EòxªÉÉB ½, VÉÒ´ÉiÉ {ÉjÉ xÉ½Ó ½ ªÉÉVÉxÉÉ Eò {ÉÉjÉ ½* Ê½iÉOÉÉ½Ò ¨ÉvªÉ|Én¶É Eò ÊxÉ´ÉÉºÉÒ ½É, +ÉªÉEò®nÉiÉÉ xÉ ½É iÉlÉÉ ºÉ¨ÉÉxÉ {ÉÉ]±É {É® xÉÉ¨É ¨É +ÊEòiÉ ½É* ªÉÉVÉxÉÉ ¨É ¯û. 500/- |ÉÊiÉ¨ÉÉ½ ºÉ½ÉªÉiÉÉ |ÉnÉxÉ EòÒ VÉÉiÉÒ ½* +É´ÉnxÉ ÊxÉEòÉªÉ Eò®hÉ EòÒ ºÉ¨ÉªÉ ºÉÒ¨ÉÉ 30 Ênxj´ÉºÉ* ºÉ½ÉªÉiÉÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ +É´ÉnxÉ {ÉjÉ ¨É +É´ÉnxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ ¨É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ, ¶É½®Ò IÉjÉ ¨É xÉMÉ® ÊxÉMÉ¨É, xÉMÉ® {ÉÉÊ±ÉEòÉ xÉMÉ® {ÉÊ®¹Én Eò EòÉªÉÉ±ÉªÉ ¨É +É´ÉnxÉ Eò®*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ EòxªÉÉnÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ

MÉ®Ò¤É B´É VÉ°ü®iÉ¨Én, ÊxÉ®ÉÊ¸ÉiÉ, ÊxÉvÉxÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EòÒ Ê´É´ÉÉ½ ªÉÉÉMªÉ Eòxª ÉÉ, Ê´ÉvÉ´ÉÉ ªÉÉ {ÉÊ®iªÉHòÉ Eò Ê´É´ÉÉ½ Eò Ê±ÉB 01 +|Éè±É 2006 ºÉ "¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ EòxªÉÉnÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ" ¶ÉÖ°ü EòÒ MÉ< ½* +¤É iÉEò 2.5 ±ÉÉJÉ ºÉ +ÊvÉEò EòxªÉÉB ±ÉÉ¦ÉÉÎx´ÉiÉ*

{ÉÉjÉiÉÉ Eò ¨ÉÉ{ÉnhbÆ –

- MÉ®Ò¤É VÉ°ü®iÉ¨Én ÊxÉ®ÉÊ¸ÉiÉ ÊxÉvÉxÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EòÒ Ê´É´ÉÉ½ ªÉÉMªÉ EòxªÉÉ, Ê´ÉvÉ´ÉÉ, {ÉÊ®iªÉHò ¨ÉÊ½±ÉÉB*
- EòxªÉÉ, EòxªÉÉ Eò +Ê¦ÉÊ¦ÉÉ´ÉEò ¨ÉvªÉ|Én¶É Eò ¨É±É ÊxÉ´ÉÉºÉÒ ½É*
- EòxªÉÉ EòÒ =©É 18 ´É¹É B´É ±ÉcEò EòÒ =©É 21 ´É¹É ºÉ Eò¨É xÉ ½É*
- ºÉ¨ÉÚ½ {ÉÉ]±É {É® xÉÉ¨É +ÊEòiÉ ½É*

ºÉ½ÉªÉiÉÉ – EòxªÉÉ EòÒ MÉÞ½ºlÉÒ EòÒ ºÉÉ¨ÉOÉÒ ½iÉ ¯û. 16,000/- EòÒ EòÒ¨ÉiÉ EòÉ ºÉÉ¨ÉÉxÉ, ¯û. 6000 EòÒ ®É¶É |ÉiªÉEò VÉÉc Eò xÉÉ¨É ¤ÉèEò ¨É Ê¡òCºÉ Êb{ÉÉÊVÉ]Æ, ºÉÉ¨ÉÚÊ½Eò Ê´É´ÉÉ½ EòÉªÉGò¨É Eò +ÉªÉÉVÉxÉ Eò JÉSÉÉ EòÒ |ÉÊiÉ{ÉÚÊiÉ ½iÉ |ÉÉªÉÉVÉEò ÊxÉEòÉªÉ EòÉ ®É¶É ¯û. 3000/- nÒ VÉÉiÉÒ ½* <ºÉ iÉ®½ {É´É ¨É ªÉÉVÉxÉÉiÉMÉiÉ nÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ®É¶É 15000/- ºÉ ¤ÉgÉEò® ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨É 25 ½VÉÉ® EòÉ® nÒ MÉªÉÒ ½* ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ +É´ÉnxÉ {ÉjÉ ¨É +É´ÉnxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ ¨É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ, ¶É½®Ò IÉjÉ ¨É xÉMÉ® ÊxÉMÉ¨É/xÉMÉ® {ÉÉÊ±ÉEòÉ/xÉMÉ® {ÉÊ®¹Én Eò EòÉªÉÉ±ÉªÉ ¨É +É´ÉªÉEò +Ê¦É±ÉJÉ Eò ºÉÉlÉ VÉ¨ÉÉ EòÉ®ÉªÉ*

¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ÊxÉEòÉ½ ªÉÉVÉxÉÉ

{ÉÉjÉiÉÉ Eò ¨ÉÉ{ÉnhbÆ :

- MÉ®Ò¤É VÉ°ü®iÉ¨Én ÊxÉ®ÉÊ¸ÉiÉ ÊxÉvÉxÉ {ÉÊ®´ÉÉ®É EòÒ ¨ÉÖºÉ±É¨ÉÉxÉ Ê´É´ÉÉ½ ªÉÉMªÉ EòxªÉÉ, Ê´ÉvÉ´ÉÉ, {ÉÊ®iªÉHòÉ ¨ÉÊ½±ÉÉB*
- EòxªÉÉ, EòxªÉÉ Eò +Ê¦ÉÊ¦ÉÉ´ÉEò ¨ÉvªÉ|Én¶É Eò ¨É±É ÊxÉ´ÉÉºÉÒ ½É*
- EòxªÉÉ EòÒ =©É 18 ´É¹É B´É ±ÉcEòÒEòÒ =©É 21 ´É¹É ºÉ Eò¨É xÉ ½É*
- ºÉ¨ÉÚ½ {ÉÉ]±É {É® xÉÉ¨É +ÊEòiÉ ½É*

ºÉ½ÉªÉiÉÉ : ¯û. 6000 EòÒ ®É¶É |ÉiªÉEò VÉÉc Eò xÉÉ¨É ¤ÉEò ¨É Ê¡òCºÉ Êb{ÉÉÊVÉ]Æ, ºÉÉ¨ÉÚÊ½Eò Ê´É´ÉÉ½ EòÉªÉGò¨É Eò +ÉªÉÉVÉxÉ Eò JÉSÉÉ EòÒ |ÉÊiÉ{ÉÚÊiÉ ½iÉ |ÉÉªÉÉVÉEò ÊxÉEòÉªÉ EòÉ ®É¶É ¯û. 3000/- nÒ VÉÉiÉÒ ½* <ºÉ iÉ®½ {É´É ¨É ªÉÉVÉxÉÉiÉMÉiÉ nÒ VÉÉxÉ ´ÉÉ±ÉÒ ®É¶É 15000/- ºÉ ¤ÉgÉEò® ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ ¨É 25 ½VÉÉ® EòÉ® nÒ MÉªÉÒ ½*

ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ±ÉÉ¦É |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ EòÒ |ÉÊGòªÉÉ – ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ +É´ÉnxÉ {ÉjÉ ¨É +É´ÉnxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ ¨É OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ VÉxÉ{Én {ÉSÉÉªÉiÉ, ¶É½®Ò IÉjÉ ¨É xÉMÉ® ÊxÉMÉ¨É, xÉMÉ® {ÉÉÊ±ÉEòÉ, xÉMÉ® {ÉÊ®¹Én Eò EòÉªÉÉ±ÉªÉ ¨É +É´É¶ªÉEò +Ê¦É±ÉJÉ Eò ºÉÉlÉ VÉ¨ÉÉ EòÉªÉ*

ªÉ.BxÉ. ´ÉÒ¨ÉxÉ EòÉªÉGò¨É

ªÉ.BxÉ. ´ÉÒ¨ÉxÉ ºÉÉ=lÉ BÊ¶ÉªÉÉ ®ÒVÉxÉ Eò iÉ½iÉ ¦ÉÉ®iÉ ºÉ®EòÉ® uÉ®É SÉªÉÊxÉiÉ 8 ®ÉVªÉ ¨É ¨ÉvªÉ|Én¶É ¦ÉÒ ¶ÉÉÊ¨É±É ½* <ºÉEò iÉ½iÉ |Én¶É Eò ºÉÒvÉÒ® B´É ZÉÉ¤ÉÖ+É ÊVÉ±É ¨É |ÉÊ¶ÉIÉhÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ÊxÉ´ÉÉÇÊSÉiÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ |ÉÊiÉÊxÉÊvÉªÉÉ EòÉ {ÉSÉÉªÉiÉ nÉÊªÉi´ÉÉ Eò |ÉÊiÉ ºÉ¶ÉHò ¤ÉxÉÉEò® =x½ +ÊMÉ ¤ÉgxÉ Eò +´ÉºÉ® |ÉnÉxÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½*

बेटी बचाओ अभियान

±ÉÉc±ÉÒ ±ÉI¨ÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ

®ÉÉ Vªɺ ¶ÉɺÉxÉ uÉ®É ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ+É Eò ¶ÉIÉÊhÉEò ºiÉ® iÉlÉÉ +ÉÌlÉEò ºiÉ® ¨É ºÉvÉÉ® iÉlÉÉ =xÉEò +SUä ¦ÉÉ´É¹ªÉ EòÒ +ÉvÉÉ®ÉʶÉ±ÉÉ ®JÉxÉ Eò =qɶªÉ ºÉ ±ÉÉc±ÉÒ ±ÉI¨ÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉSÉÉʱÉiÉ EòÒ VÉÉ ®½Ò ½*

´É¹É 2006 ºÉ ±ÉÉMÉ EòÒ M< <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ =qɶªÉ ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ+É Eò ¶ÉÊIÉEò +É® +ÉÊlÉEò ºiÉ® ¨É ºÉvÉÉ® ±ÉÉEò® =xÉEò +SUä ¦ÉÉ´É¹ªÉ EòÒ +ÉvÉÉ®ÉʶÉ±ÉÉ ®JÉxÉ Eò ºÉÉlÉ-ºÉÉlÉ Eòxªɪ VÉx¨É Eò |ÉÊiÉ ºÉ¨ÉÉVÉ Eò oÉʹ]Eòähɨ ºÉEòÉ®ÉiàEò {ÉÊ®´ÉiÉxÉ ±ÉÉxÉÉ ½* ªÉÉVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ Eò VÉx¨É Eò ¤ÉÉn =ºÉEò {ÉɱÉ ¨É |ÉÊiÉ ´É¹É Uù: ½VÉÉ® ¯û{ɪÉ Eò ®É¹]ÅÒªÉ ¤ÉSÉiÉ-{ÉjÉ {ÉÉSÉ ´É¹É iÉEò ¶ÉɺÉxÉ uÉ®É JÉ®ÒnÉ VÉÉiÉ ½* <ºÉ |ÉEòÉ® ªÉ½ ®ÉʶÉ iÉÒºÉ ½VÉÉ® ¯û{ɪÉ ½ÉiÉÒ ½* ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ Eò EòIÉÉ Uù`ö´ÉÓ ¨É |É´É¶É {É® =ºÉ nÉ ½VÉÉ® ¯û{ɪÉ, xÉÉ´ÉÓ ¨É |É´É¶É {É® SÉÉ® ½VÉÉ® ¯û{ɪÉ, MªÉÉ®½´ÉÓ ¨É |É´É¶É {É® 7500 ¯û{ɪÉ iÉlÉÉ MªÉÉ®½´ÉÓ +É® ¤ÉÉ®½´ÉÓ EòÒ {ÉgÉ< Eò ºÉ¨ÉªÉ nÉ ´É¹É iÉEò nÉ ºÉÉ ¯û{ɪÉ |ÉÊiÉ¨ÉÉ½ ÊnªÉ VÉÉiÉ ½* ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ Eò 21 ´É¹É EòÒ +ɪÉ {ÉÚhÉ ½ÉxÉ {É® B´É 18 ´É¹É Eò {ÉÚ´É Ê´É´Éɽ xÉ EòÒxÉ iÉlÉÉ ¤ÉÉ®½´ÉÓ EòIÉÉ EòÒ {É®ÒIÉÉ ¨É ¤ÉèPÉxÉ {É® BEò¨ÉÖ¶iÉ ®ÉʶÉ EòÉ ¦ÉÖMÉiÉÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* ªÉ½ ®ÉʶÉ BEò ±ÉÉJÉ ¯û{ɪÉ ½ÉiÉÒ ½* <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ Eòxªɪ VÉx¨É EòÉ +ʦɶÉÉ{É ¨ÉÉxÉxÉ EòÒ |É´ÉÞÊkÉ ¨É EòÊ¨ÉÒ +É ®½Ò ½ +É® =ºÉ ¤ÉÉZÉ ¨ÉÉxÉxÉ EòÒ ¨ÉÉxÉʺÉEòiÉÉ ¦ÉÒ ¤ÉnʱÉ ®½Ò ½* ºÉÉlÉ ½Ò ¤ÉÉÊ±ÉEòÉ Ê¶ÉIÉÉ Eò |ÉÊiÉ ¯ûZÉÉxÉ ¤ÉgÉ ½* ¨ÉvªÉ|Énʶɨ ¨É +¤É iÉEò 16 ±ÉÉJÉ ¤ÉÉʹ]ªÉÉ ±ÉÉc±ÉÒ ±ÉI¨ÉÒ ¤ÉxÉ SÉÖEòÒ ½*

ºÉ´ÉÉMÉiÉ ±ÉI¨ÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ

नारी शक्ति की प्रगति और कल्याण के लिए

¨É ख्यमंत्री श्री शिवराज सिंह चौहान ने 24 जनवरी को भोपाल में स्वागतम् लक्ष्मी योजना का शुभारंभ किया। इसके अंतर्गत जीवन भर नारी के स्वागत और सम्मान के अवसर निर्मित किये जाएंगे। शुभारंभ समारोह को संबोधित करते हुए श्री चौहान ने कहा कि महिलाओं ने सृष्टि की सुरक्षा का दायित्व निभाया है। लाड़ली लक्ष्मी, मुख्यमंत्री कन्यादान जैसी योजनाओं ने समाज की मानसिकता बदली है।

योजना का उद्देश्य - समाज में बच्चियों को जन्म के पूर्व एवं जन्म के पश्चात समान रूप से स्वीकार करना। बालिकाओं के जन्म से संबंधित भ्रांतियों एवं कुप्रथाओं को समाप्त करना। महिलाओं के प्रति सम्मानजनक, सकारात्मक सोच तथा समानता हेतु वातावरण का निर्माण करना।

योजना में : जिले के सोनोग्राफी सेन्टर संचालित करने वाले चिकित्सकों, न्यायाधीश, वकील, स्वैच्छिक संगठनों, धर्मगुरुओं की सहभागिता से गर्भाधान से पहले और जन्म से पहले निदान तकनीक अधिनियम का प्रभावी क्रियान्वयन। चिकित्सालयों में बेटियों के जन्म पर जच्चा-बच्चा का स्वागत, ग्राम एवं वार्ड में जन्म लेने वाली बेटियों का स्वागत तथा उनकी माताओं का सम्मान करना। समस्त शालाओं में स्वागत लक्ष्मी कार्यक्रम आयोजित करते हुए महिला शिक्षिकाओं तथा छात्राओं का सम्मान। ग्राम पंचायतों की बैठकों का प्रारंभ महिला सरपंच, पंच के स्वागत से किया जायेगा। ग्राम सभा का प्रारंभ ग्राम की सबसे वृद्ध महिला, उसी माह जन्मी बालिका तथा ग्राम की मेधावी बालिका के स्वागत के साथ किया जायेगा।

40 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ®ú ËºÉÊSÉiÉ ¦ÉÊ¨É EòÉ ½ÉMÉÉ Ê´ÉºiÉÉ®ú

उन्नत खेती, समृद्ध ग्राम

¨ÉvªÉ|Én¶É ºÉ®úEòÉ®ú EòÉ ±ÉIªÉ ½ù EòÊ¹É iÉEòxÉÒEòÒ +É®ú ËºÉSÉÉ< EòÒ {É½SÉ EòÉ nù®úºiÉ JÉiÉÉ iÉEò Ê´ÉºiÉÉ®ú Eò®ú Ê´ÉÊ´ÉvÉ JÉiÉÒ Eò ºÉÉlÉ ¨É±ªÉ ºÉ´ÉvÉxÉ EòÉ |ÉÉiºÉÉÊ½iÉ Eò®ú JÉiÉÒ EòÉ ±ÉÉ¦É EòÉ ´ªÉ´ÉºÉÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ* {É´É ¨É |Én¶É ¨É EòÊ¹É EòÉ ±ÉÉ¦É EòÉ ´ªÉ´ÉºÉÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ºÉ®úEòÉ®ú uÉ®úÉ ÊxÉ®ÆúiÉ®ú ÊEòªÉ MÉªÉ |ÉªÉÉºÉÉ Eò {ÉÊ®úhÉÉ¨Éº´É°ü{É |Én¶É EòÒ EòÊ¹É Ê´ÉEòÉºÉ nù®ú ´É¹É 2011-12 ¨É 18.92 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ +É®ú ´É¹É 2012-13 ¨É 13.35 |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ®ú½Ò* ªÉ½ ºÉ¨ÉSÉ nù¶É Eò Ê±ÉB EòÒÌiÉ¨ÉÉxÉ ½* <ºÉÒ Eò ºÉÉlÉ |Én¶É EòÉ ±ÉMÉÉiÉÉ®ú ´É¹É 2013 +É®ú ´É¹É 2014 ¨É ®úÉ¹]ÅõÒªÉ EòÊ¹É Eò¨ÉhÉ +´ÉÉbÇ, ¤ÉºÉ] ±ÉÒbÇ®úÊ¶É{É +´ÉÉbÇ 2012 ºÉ xÉ´ÉÉVÉÉ MÉªÉÉ* EòÊ¹É IÉjÉ EòÒ ªÉ½ ={É±ÉÎ¤vÉ EòÊ¹É EòÊ¤ÉxÉÉ] EòÒ ºÉIÉÉ{ÉxÉÉ, EòÊ¹É Eò Ê±ÉB Ê´É¶É¹É ¤ÉVÉ]Õ, VÉÒ®úÉ |ÉÊiÉ¶ÉiÉ ¤ªÉÉVÉ {É®ú 10345 Eò®úÉc EòÊ¹É @ñhÉ, ¤ÉÒVÉ =i{ÉÉnùxÉ, =´É®úEò, ¦ÉhbÉ®úhÉ, ½±ÉvÉ®ú ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ ÊEòºÉÉxÉÉ Eò JÉiÉÉ EòÒ MÉ½®úÒ VÉiÉÉ<, <-={ÉÉVÉxÉ VÉºÉÒ +Ê¦ÉxÉ´É {É½±É ®ú½Ò ½* ¨ÉvªÉ|Én¶É ¨É ËºÉSÉÉ< IÉjÉÉ EòÉ iÉVÉÒ ºÉ Ê´ÉºiÉÉ®ú ½+É ½* VÉ½É 2003 ¨É Eò´É±É 7 ±ÉÉJÉ 50 ½VÉÉ®ú ½C]ªÉ®ú ¨É ËºÉSÉÉ< ½ÉiÉÒ lÉÒ* MÉiÉ ´É¹É iÉEò <ºÉ ¤ÉgÉEò®ú 25 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ®ú ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* <ºÉºÉ +ÉMÉ VÉxÉºÉÊEòÒ±É{É 2013 ¨É ´ÉÉºiÉÊ´ÉEò ËºÉSÉÉ< 40 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ®ú ºÉ +ÊvÉEò ±É VÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ®úJÉÉ ½* ½É±É ½Ò ¨É ¨ÉxÉ®úMÉÉ EòÒ´ÉÉºÉ ºÉ "¨É®úÉ JÉiÉ-¨É®úÒ ¨ÉÉ]Ò" ={ÉªÉÉVÉxÉÉ |ÉÉ®ú¦É EòÒ ½* ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ JÉiÉ iÉÒlÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉ |É®úhÉÉ nùxÉ Eò ºÉÉlÉ ÒÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ +xÉÉVÉ ¦ÉhbÉ®úhÉ Eò Ê±ÉB 10 ½VÉÉ®ú 280 MÉÉnùÉ¨É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉ VÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½* +ÉMÉÉ¨ÉÒ {ÉÉSÉ ´É¹ÉÉ ¨É GòÊbÇ] EòÉbÇ EòÉ °ü{ÉÒ EòÉbÇ ¨É {ÉÊ®ú´ÉÌiÉiÉ Eò®úxÉ Eò +±ÉÉ´ÉÉ, ¨ÉgÂ-¤ÉvÉÉxÉ, VÉ±É ÊxÉEòÉºÉÒ, xÉÉÊ±ÉªÉÉ Eò ®úJÉ-®úJÉÉ´É, |ÉÊiÉ´É¹É 15 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ®ú ¦ÉÊ¨É EòÉ JÉiÉÒ ªÉÉMªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB `ÉºÉ ®úhÉxÉÒÊiÉ EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®ú½É ½*

¨ÉxÉ®MÉÉ
Eòx´ÉVÉºÉ

मेरा खेत-मेरी माटी

={É-ªÉÉVÉxÉÉ

¨É vªÉ|Énä¶É ¨Éå EòÉ¹É EòÉ ±ÉÉ¦É EòÉ ´ªÉ´ÉºÉÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉä Eò =qä¶ªÉ ºÉä ÊEòªÉä VÉÉ ®½ä ºÉÉ¡ÉxÉ |ÉªÉÉºÉÉå Eò +iÉMÉiÉ +¤É ¨ÉxÉ®MÉÉ Eòx´ÉVÉºÉ ºÉä "¨Éä®É JÉäiÉ-¨Éä®Ò ¨ÉÉ]Ò" ={É-ªÉÉVÉxÉÉ EòÒ ¶ÉÖ+ùÉiÉ EòÒ VÉÉ ®½Ò ½è* <ºÉ ={É-ªÉÉVÉxÉÉ ºÉä 52 ±ÉÉJÉ ºÉä +ÊvÉEò ±ÉPÉÖ B´É ºÉÒ¨ÉÉÆiÉ Eò¹ÉEò, VÉÉ ¨ÉÉ½Éä¨ÉÉ MÉÉÊvÉÒ xÉ®MÉÉ Eò +iÉMÉiÉ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ¸ÉähÉÒ ¨Éå {ÉÉjÉiÉÉ ®JÉiÉä ½é, =xÉEòÒ EòÊ¹É ªÉÉäMªÉ iÉlÉÉ MÉè®-EòÊ¹É ªÉÉäMªÉ ¦ÉÚ¨ÉÉ {É® Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉå±ÉEò EòÉªÉ ÊEòªÉä VÉÉ ºÉEòäMÉä* ¨ÉJªÉ¨ÉjÉÒ ¸ÉÒ ÊÊ¶É´É®ÉVÉ ÊºÉÆ½ SÉÉè½ÉxÉ EòÒ ¨É¶ÉÉ Eò +xÉ°üÉ{É <ºÉ ¨É½iÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉä ¡òºÉ±ÉÉå EòÒ =i{ÉÉnEòiÉÉ iÉlÉÉ Eò±É =i{ÉÉnxÉ ¨Éå ¤ÉgÉäkÉ®Ò Eò ºÉÉlÉ-ºÉÉlÉ Eò¹ÉEòÉ EòÒ ´ÉÉÊ¹ÉEò +É¨ÉnxÉÒ ¨Éå ¦ÉÒ ´ÉÉÊ{ÉEò <VÉÉ¡òÉ ½ÉMÉÉ* {ÉSÉÉªÉiÉ B´É OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ Ê´É¦ÉÉMÉ uÉ®É ¶ÉÖ°ü EòÒ VÉÉ ®½Ò <ºÉ +xÉ`Ò ={É-ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ ÊEòºÉÉxÉ-Eò±ªÉÉhÉ iÉlÉÉ EòÊ¹É Ê´ÉEòÉºÉ B´É =tÉÉxÉEòÒ Ê´É¦ÉÉMÉ uÉ®É ¨ÉxÉ®MÉÉ +Ê¦ÉºÉÆ®hÉ ºÉä ÊEòªÉÉ VÉÉªÉäMÉÉ* EòÉªÉ ºÉ¨{ÉÉnxÉ <-¨ÉÉº]® ®É±É {É r ÊiÉ ºÉä VÉÉ¤É-EòÉbvÉÉ®Ò ¸ÉÊ¨ÉEòÉ uÉ®É ÊEòªÉÉ VÉÉªÉäMÉÉ*

{ÉÉjÉiÉÉ - <ºÉ ={É-ªÉÉVÉxÉÉ ¨Éå +xÉºÉÚÊSÉiÉ-VÉÉÊiÉ, +xÉºÉÚÊSÉiÉ-VÉxÉVÉÉÊiÉ, +ÊÉn¨É-VÉxÉVÉÉÊiÉ, +ÊvÉºÉÚÊSÉiÉ-VÉxÉVÉÉÊiÉ +É® +xªÉ MÉ®ÒoÉÒ ®JÉÉ ´ÉÉ±É {ÉÊ®´ÉÉ® +É® BºÉ {ÉÊ®´ÉÉ®, ÊVÉxÉEòÒ ¨ÉÊJÉªÉÉ ¨ÉÊ½±ÉÉ ½è +lÉ´ÉÉ ÊVÉxÉEòÒ ¨ÉÊJÉªÉÉ ÊxÉ:¶ÉHò ½è ªÉÉ VÉÉ {ÉÊ®´ÉÉ® ¦ÉÊ¨É ºÉvÉÉ® Eò ±ÉÉ¦ÉÉlÉÒ ½è, =x½ ¦ÉÒ ={É-ªÉÉVÉxÉÉ ºÉä ±ÉÉ¦ÉÉÉx´ÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòäMÉÉ* <ºÉÒ iÉ®½ <Ên®É +É´ÉÉºÉ ªÉÉVÉxÉÉ Eò Ê½iÉOÉÉÊ½Ò, ´ÉxÉ +ÊvÉEòÉ® +ÊvÉÊxÉªÉ¨É Eò +iÉMÉiÉ ½Eò |É¨ÉÉhÉ-{ÉjÉ vÉÉ®Eò ±ÉÉ¦ÉÉÊx´ÉiÉ Ê½iÉOÉÉÊ½Ò iÉlÉÉ BºÉ ±ÉPÉÖ +É® ºÉÒ¨ÉÉÆiÉ Eò¹ÉEò, VÉÉ EòÊ¹É @ñhÉ ¨ÉÉ¡òÒ B´É ®ÉÆ½iÉ ªÉÉVÉxÉÉ-2008 ¨Éå ªÉlÉÉ {ÉÊ®¦ÉÉÊ¹ÉiÉ ½é, BºÉ {ÉÊ®´ÉÉ® ¦ÉÒ <ºÉ ={É-ªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ±ÉÉ¦É ±É ºÉEòäMÉä* <ºÉ ¸ÉähÉÒ Eò {ÉÊ®´ÉÉ® Eò JÉiÉ-JÉÉ±ÉÉ½xÉ ¨Éå ´ªÉÊHòMÉiÉ EòÉªÉ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ ¶ÉiÉÉå Eò +ÊvÉÉ® {É® ½É ºÉEòäMÉä* <xÉ ¶ÉiÉÉå Eò +xÉºÉÉ® BºÉ {ÉÊ®´ÉÉ® EòÉ VÉÉ¤É-EòÉbvÉÉ®Ò ½ÉxÉÉ +É´É¶ªÉEò ½ÉMÉÉ* ±ÉÉ¦ÉÉlÉÒ +{ÉxÉÒ JÉiÉ-JÉÉ±ÉÉ½xÉ EòÒ ¦ÉÚ¨É +lÉ´ÉÉ Eò¹ÉEò Eò ÊxÉ´ÉÉºÉ EòÒ ¦ÉÊ¨É {É® ¶É°ü EòÒ MÉ< {ÉÊ®ªÉÉVÉxÉÉ {É® EòÉªÉ Eò®äMÉä* ±ÉÉ¦ÉÉlÉÒ EòÒ ¦ÉÊ¨É ªÉÉ Eò¹ÉEò Eò ÊxÉ´ÉÉºÉ EòÒ ¦ÉÊ¨É {É® Ê±ÉªÉä VÉÉxÉä ´ÉÉ±É EòÉªÉ ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ Eò ¶É±Éä¡ò +É¡ò |ÉÉVÉäC]ÂÂ EòÉ +ÊxÉ´ÉÉªÉ Ê½ººÉÉ ½ÉMÉä*

±ÉÉ¦É - <ºÉ ={É-ªÉÉVÉxÉÉ ¨Éå EòÊ¹É ªÉÉäMªÉ ¦ÉÊ¨É {É® ¦ÉÊ¨É ºÉ¨ÉiÉ±ÉÒEò®hÉ iÉlÉÉ ¦ÉÊ¨É ºÉvÉÉ®, ¨ÉäR ¤ÉvÉÉxÉ, EòÊ{É±ÉvÉÉ®É ={É-ªÉÉVÉxÉÉ ¨Éå Eò+É ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ¡òÉ¨É {ÉÉb ÊxÉ¨ÉÉhÉ, xÉÉ±ÉÉ-¤ÉÆvÉÉxÉ ªÉÉ ±ÉPÉÖ ºÉ]Ã{É bè¨É, xÉºÉ®Ò ÊxÉ¨ÉÉhÉ, EòÉ¹É =tÉÉxÉEòÒ iÉlÉÉ EòÊ¹É ´ÉÉÊxÉEòÒ Eò EòÉªÉ ÊEòªÉä VÉÉ ºÉEòäMÉä* <ºÉÒ iÉ®½ MÉè®-EòÊ¹É ªÉÉäMªÉ ¦ÉÊ¨É {É® xÉÉb{É ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ´ÉÉ¨ÉÒEòÆ{ÉÉäº]õ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ¤ÉÉMÉ´ÉÉxÉÒ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, ºÉä+®, ¨ÉÖMÉÒ{ÉÉ±ÉxÉ Eò Ê±ÉªÉä ¶Éèb ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò EòÉªÉ ÊEòªÉä VÉÉ ºÉEòäMÉä* <ºÉÒ |ÉEòÉ® ®É¹]ÅÒªÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ ¨ÉÊ¶ÉxÉ ºÉä ºÉ¨¤ÉÊvÉiÉ º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½ Eò ÊºÉªÉ ¤ÉèÆEòÉ ¨ÉÉ¡ò Ê±ÉªÉä VÉÉxÉä ´ÉÉ±É @ñhÉ B´É =xÉEòÒ ®ÉÊ¶É Eò =ÊSÉiÉ ={ÉªÉÉäMÉ Eò Ê±ÉB º´É-ºÉ½ÉªÉiÉÉ ºÉ¨ÉÚ½ uÉ®É ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ +ÉVÉÒÊ´ÉEòÉ MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉªÉÉÆ Eò Ê±ÉªÉä ºÉ¨ÉÊnªÉEò ¶Éb EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ EòÒ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòäMÉÉ*

EòÉªÉ SÉªÉxÉ - BºÉä EòÉªÉÉå EòÉ SÉªÉxÉ OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ Eò ºÉ®{ÉSÉ, ºÉÊSÉ´É, ={É ªÉjÉÒ, OÉÉ¨É ®ÉäVÉMÉÉ® ºÉ½ÉªÉEò, OÉÉ¨ÉÒhÉ EòÊ¹É Ê´ÉºiÉÉ® +ÊvÉEòÉ®Ò iÉlÉÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉå Eò ºÉªÉHò n±É uÉ®É]ÅÉxºÉ´ÉBÉ ´ÉÉBÉ Eò® ÊEòªÉÉ VÉÉªÉäMÉÉ*

|ÉÊiÉ´ÉnxÉ - ºÉ±É SÉªÉxÉ Eò ¤ÉÉn ={É ªÉjÉÒ iÉlÉÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ EòÊ¹É Ê´ÉEòÉºÉ Ê´ÉºiÉÉ® +ÊvÉEòÉ®Ò uÉ®É ¨ÉÉEò {É® ºÉ¦ÉÒ ¨ÉÉ{É ±ÉEò® ½Ò ºÉªÉHò °ü{É ºÉä |ÉÊiÉ´ÉnxÉ iÉèªÉÉ® ÊEòªÉÉ VÉÉªÉäMÉÉ*

+xÉ¨ÉÉnxÉ - ÊEòºÉÉxÉ-Eò±ªÉÉhÉ iÉlÉÉ EòÊ¹É Ê´ÉEòÉºÉ Eò ºÉ¨ÉºiÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ EòÊ¹É Ê´ÉºiÉÉ® +ÊvÉEòÉ®Ò OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉÉå EòÒ ´É¹É 2014-15 EòÒ ´ÉÉÌ¹ÉEò EòÉªÉ-ªÉÉVÉxÉÉ ¨Éå BºÉ EòÉªÉÉå EòÉ ºÉÊ¨¨ÉÉÊ±ÉiÉ Eò®ÉMÉä* <ºÉEò ¤ÉÉn =x½ ¶É±ÉÉ +É¡ò |ÉÉVÉäC]ÂÂ ¨Éå ¶ÉÉÉÊ¨É±É Eò® OÉÉ¨É ºÉ¦ÉÉ ¨Éå +xÉÉnxÉ Ê±ÉªÉÉ VÉÉªÉäMÉÉ* EòÉªÉ {ÉhÉ ½xÉ Eò ¤ÉÉn OÉÉ¨É-{ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É ºÉ¤ÉÆÊvÉiÉ {ÉÊ]´ÉÉ®Ò Eò xÉC¶É-JÉºÉ®É ¨Éå VÉÉxÉEòÉ®Ò +É´É¶ªÉEò °ü{É ºÉä nVÉ EòÒ VÉÉªÉäMÉÒ*

EòÊ¹É

EòÊ{É±ÉvÉÉ®É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ

JÉiÉÉå Eòä {ÉªÉÉÇ{iÉ ¦ÉÚ¨É ½ÉxÉ Eò ¤ÉÉn ¦ÉÒ ÒÉÉ¨ÉÒhÉ =ÊSÉiÉ ¨ÉÉjÉÉ ¨É ¡ÉºÉ±É |ÉÉ{iÉ xÉÉ½Ò Eò® {ÉÉiÉ CªÉÉåÊEò =x½ EòÊ¹É =i{ÉÉnxÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB ´É¹ÉÉ VÉ±É {É® ÊxÉ¦ÉÇ® ½ÉxÉÉ {ÉcìiÉÉ ½* ´É¹ÉÉ Eòä +ÊxÉªÉÊ¨ÉiÉiÉÉ ªÉÉ Eò¨É ´É¹ÉÉ ºÉ EòÊ¹É =i{ÉÉnxÉ ¦ÉÒ |É¦ÉÉÊ´ÉiÉ ½ÉiÉÉ ½* JÉiÉÉ Eò Ê±ÉB ÊºÉSÉÉ< Eòä ºÉÉÊ´ÉvÉÉ xÉ ½ÉxÉÉ, <ºÉEòÉ ¤ÉcÉ EòÉ®hÉ ½* ÒÉÉ¨ÉÒhÉÉ Eòä +É´É¶ªÉEòiÉÉ EòÉ ºÉ¨ÉZÉiÉ ½B =xÉEòä ÊxÉVÉÒ ¦ÉÊ¨É {É® ÊºÉSÉÉ< ºÉÉÊ´ÉvÉÉ+É Eò Ê´ÉEòÉºÉ Eò Ê±ÉB EòÊ{É±ÉvÉÉ®É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½*

ÒÉÉ¨ÉÒhÉÉ Eòä ÊxÉVÉÒ ¦ÉÊ¨É {É® xÉ´ÉÒxÉ EòÚB, ¦É-VÉ±É {ÉxÉ¦ÉÉ®hÉ ºÉÉÊ´ÉvÉÉ ºÉÊ½iÉ, JÉiÉ iÉÉ±ÉÉ¤É, ¨ÉºÉÉxÉÉ®Ò SÉEò-b¨É, º]ÉÊ{É-b¨É, ®xÉ +É¡ò ¨ÉÉxÉVÉ¨É]Ö º]ÅCSÉ® (+É®B¨ÉBºÉ), UÉ]Ò iÉÉ±ÉÉ¤É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®ÉªÉÉ VÉÉiÉÉ ½* ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ nºÉ® Ê´É¦ÉÉMÉ ªÉÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ºÉ +Ê¦ÉºÉ®hÉ Eò® EòÊ{É±ÉvÉÉ®É EòÚ{É Ê½iÉOÉÉÊ½ªÉÉ EòÉ ÊºÉSÉÉ< {É¨É{É ={É±É¤vÉ Eò®ÉxÉ Eò |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ¦ÉÒ ÊEòB MÉB ½*

¦ÉÊ¨É-Ê¶É±{É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É JÉiÉÒ EòÉ ±ÉÉ¦É EòÉ ´ªÉÉ{ÉEòÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ Eò Ê±ÉB ÊxÉ®xiÉ® |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* EòÊ¹É ¦ÉÊ¨É Ê´Éº¡iÉÉ® Eò =q¶ªÉ ºÉ ¦ÉÊ¨É-Ê¶É±{É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ ±ÉÉMÉ EòÒ MÉªÉÒ ½* ªÉ½ ªÉÉäVÉxÉÉ EòÊ¹É =i{ÉÉnxÉ ¨É ´ÉÞÊr Eò Ê±ÉB ¦ÉÊ¨É ºÉvÉÉ® ºÉ ºÉ¤ÉÊvÉiÉ ½* <ºÉEò iÉ½iÉ =ºÉ®-Uä] ¦ÉÊ¨É ºÉ VªÉÉnÉ ºÉ VªÉÉnÉ =i{ÉÉnxÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ +É® {ÉcìiÉ ¦ÉÊ¨É EòÉ JÉiÉÒ ªÉÉMªÉ ¤ÉxÉÉxÉ ¨É ºÉ½ªÉiÉÉ nÒ VÉÉiÉÒ ½* ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É ¦ÉÊ¨É Ê´ÉEòÉºÉ Eò +iÉMÉiÉ |ÉiÉªÉÉäMªÉ ¨ÉÉg ¤ÉvÉÉxÉ Eò EòÉªÉ Eò®É£B VÉÉiÉ ½* EòÊ¹É ¦ÉÊ¨É {É® ¨ÉÉg ¤ÉvÉÉxÉ ½ÉxÉ ºÉ Ê¨É^ÉÒ Eò EòÉ]É´É {É® ÊxÉªÉjÉhÉ ½ÉiÉÉ ½ ÊVÉºÉºÉ +É´É¶ªÉEò iÉi´É EòÉ ¤ÉÉ½Eò® ¤ÉÉ½® xÉ½Ò VÉÉ {ÉÉiÉ ½* ¨ÉÉg ¤ÉvÉÉxÉ ½É VÉÉxÉ ºÉ {ÉªÉÉÇ{iÉ {ÉÉ¹ÉhÉ iÉi´É Ê¨É±ÉxÉ ºÉ +ÊvÉEò EòÊ¹É ={ÉVÉ |ÉÉ{iÉ EòÒ VÉÉ ºÉEòiÉÒ ½* ¦ÉÊ¨É Ê¶É±{É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ ¨ÉÉg ¤ÉvÉÉxÉ Eò EòÉ¨É ºÉ EòÊ¹É Eòä ±ÉÉMÉiÉ ¤ÉgÉB ÊxÉªÉÉ EòÊ¹É ºÉ +ÊiÉÊ®Hò ±ÉÉ¦É |ÉÉ{iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòiÉÉ ½*

ºÉ½ºÉjÉ VÉÉ®É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ

<ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É |ÉÊiÉ ´É¹É 2 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ® +ÊiÉÊ®Hò IÉjÉ ¨É ÊºÉSÉÉ< ºÉÉÊ´ÉvÉÉ+É EòÉ Ê´ÉºiÉÉ® Eò ±ÉIªÉ ÊxÉvÉÉÇÊ®iÉ ÊEòªÉ MÉªÉ ½*

12´ÉÓ ªÉÉäVÉxÉÉ ¨É {ÉÉ®Ò±ÉÊIÉiÉ ºÉ¦ÉÒ ÊºÉSÉÉ< {ÉÉÊ®ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ {ÉÚÉ Eò®xÉ Eò ¨É ºÉ Eò¨É ºÉ Eò¨É 33 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ® iÉEò ±É VÉÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ´É¹É 2018 iÉEò ÊºÉSÉÉ< ¨É Eò®Ò¤É 700 ±ÉPÉ {ÉÉ®ªÉÉäVÉxÉÉ+É EòÉ {É®É Eò®xÉ EòÉ ±ÉIªÉ |ÉÉ{iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* ´ÉiÉ¨ÉÉxÉ Eòä ºÉ¦ÉÒ ¤ÉcÒ +É® ¨ÉvªÉ¨É ÊºÉSÉÉ< {ÉÉ®ªÉÉäVÉxÉÉ+É ¨É xÉ½®Ò ºiÉ®Éä®hÉ Eòä {É½±É Eòä VÉÉªÉMÉÒ* ºÉ¦ÉÒ ÊVÉ±ÉÉ ¨É ÊºÉSÉÉ< Eò Ê±Éªº |ÉÊiÉ Ênxx 10 PÉ]Ö Ê¤ÉVÉ±ÉÒ Eòä +É{ÉÊiÉ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eòä VÉÉBMÉÒ* ÊSÉÎx½iÉ IÉjÉÉ ¨É Eò¨ÉÉb IÉjÉ Ê´ÉEòÉºÉ ÊºÉr ÉiÉ +ÉvÉÉÊ®iÉ ¨ÉÉ<GòÉ <®ÉMÉ¶ÉxÉ IÉjÉÉSUÉnxÉ ¨É {ÉÉSÉ MÉxÉÉ ºÉ +ÊvÉEò Eòä ¤ÉgÉkÉ®Ò* ®xÉ ´ÉÉ]® ½É´ÉÏº]MÉ +É® ¦É-VÉ±É {ÉxÉ¦ÉÉ®hÉ EòÉ VÉ±É ºÉÆOÉ½hÉ Ê´ÉEòÉºÉ EòÉªÉGò¨É Eò +iÉMÉiÉ |ÉÉiºÉÉ½xÉ* Eò±É 5 ±ÉÉJÉ ½C]ªÉ® IÉjÉ ¨É ¡ò´´É±b SÉxÉ±ºÉ +É® ´ÉÉ]® EòÉºÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ* VÉ±É |ÉªÉÉMÉ Eòä nIÉiÉÉ ¨É ´ÉÊr ½iÉ +ÊlÉEò ¨É±ªÉÉÆEòxÉ EòÉ ¤ÉgÉ´ÉÉ +É® Ê´É¶ÉÉ±ÉEÉ ºÉ±ÉÉ½ ºÉÊxÉÎ¶SÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB BEò VÉ±É Ê´ÉÊxÉªÉÉ¨ÉxÉ |ÉÉÊvÉEò®hÉ Eòä MÉÉ{ÉxÉ Eòä VÉÉªÉMÉÒ*

ºÉÉ½ºÉjÉ VÉÉ®É ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ ±ÉIªÉ EòÉ±ÉÉ¤É ºÉ JÉiÉ iÉEò {ÉÉxÉÒ {É½SÉÉEò® ÊºÉSÉÉ< Eò EòÉªÉ EòÉ ºÉ®±É ¤ÉxÉÉxÉÉ ½* VÉ±É ºÉºÉÉvÉxÉ, EòÊ¹É +É® {ÉSÉÉªÉiÉ B´É ÒÉÉ¨ÉÒhÉ Ê´ÉEòÉºÉ Ê´É¦ÉÉMÉ Eòä ºÉ¨ÉºiÉ ÊºÉSÉÉ< {ÉÉ®ªÉÉäVÉxÉÉ+É {É® <ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ EòÉªÉ ÊEòB VÉÉ ºÉEòiÉ ½*

±ÉPÉ ÊºÉSÉÉ< iÉÉ±ÉÉ¤É B´É ¨ÉÉ<xÉ® xÉ½®É Eò ®JÉ®JÉÉ´É

¶ÉÉºÉEòªÉ B´É ÒÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É {É´É ¨É ÊxÉÌ¨ÉiÉ ´É ®JÉ®JÉÉ´É Eò +¦ÉÉ´É ¨É +xÉ{ÉªÉÉäMÉÒ +Ê´ÉÉ ¤ÉÉ½iÉ Eò¨É ={ÉªÉÉäMÉ ½ÉxÉ ´ÉÉ±É iÉÉ±ÉÉ¤ÉÉ B´É xÉ½®É Eò ®JÉ®JÉÉ´É Eò EòÉªÉ <ºÉ ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ ÊEòB VÉÉiÉ ½* ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ ¨É iÉÉ±ÉÉ¤É B´É xÉ½®É Eò ºÉC¶ÉxÉ, Ê{ÉSÉÊMÉ, º±ÉºÉ, ´ÉºÉ]Ö Ê´ÉªÉ®, ºÉcEò Eò °ü{É ¨É ={ÉªÉÉäMÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ xÉ½®É Eò ÊEòxÉÉ®É +ÉÊn EòÉ ºÉvÉÉ® ´É xÉ½®É Eòä iÉ±É½]ò ºÉ MÉÉn ÊxÉEòÉ±ÉxÉ Eò EòÉªÉ ÊEòªÉ VÉÉiÉ ½*

EòÊ¨ÉvÉxÉ ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ

¦ÉÉ®iÉÒªÉ {ÉÉ®¨{ÉÉ®Eò EòÊ¹É {ÉrÊiÉ ¨É {É¶É+É EòÉ ºÉ½ +ÎºiÉi´É ºÉ¨ÉÉÊ½iÉ ½, +iÉ: EòÊ¨ÉvÉxÉ ={ÉªÉÉäVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ ÒÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉ Eòä MÉÉ-¶ÉÉ±ÉÉ+É EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò®xÉÉ ½* MÉÉ´É ºÉ MÉÉ¶ÉÉ±ÉÉ+É iÉEò VÉÒ.BºÉ.¤ÉÒ. °iÉ® Eò {É½SÉ ¨ÉÉMÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, {É¶É +´É®ÉvÉEò ¤ÉÉ±b® nÒ´ÉÉ® EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ, {ÉªÉVÉ±É Eò{É, ±ÉPÉ iÉÉ±ÉÉ¤É ÊxÉ¨ÉÉhÉ, MÉÉ¶ÉÉ±ÉÉ+É Eòä ¦ÉÊ¨É {É® ´ÉIÉÉ®É{ÉhÉ, SÉÉ®ÉMÉÉ½ Ê´ÉEòÉºÉ +ÉÊn EòÉ¨É ÊEòB VÉÉiÉ ½*

VÉxÉ´ÉºÉEò±{É 2013 Eò +xÉºÉÉ® {É¶ÉvÉxÉ Eòä º´ÉÉºlªÉ ºÉ®IÉÉ Eò Ê±ÉB 109 SÉÉ±ÉiÉ =ºÉÉ® ºÉ´ÉÉ ¶ÉÉ°ü Eòä MÉªÉÒ* ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É Eò½Ò ¦ÉÒ Eò¦ÉÒ ¦ÉÒ {É¶É+É Eò +º´ÉºlÉ ½ÉxÉ {É® ªÉ½ 109 B¨¤ÉÖ±ÉºÉ º´ÉÉºlªÉ ºÉ®IÉÉ Eò Ê±ÉB {É½SÉ VÉÉªÉMÉÒ* <ºÉºÉ ÒÉÉ¨ÉÒhÉÉ +É® ÊEòºÉÉxÉÉ EòÉ +{ÉxÉ {É¶ÉvÉxÉ º´ÉÉºlªÉ ºÉÖ®ÊIÉiÉ ®JÉxÉ ¨ÉÊ±ÉÉ®Ò ºÉÚ ÊSÉÉEÉÊ±ÉÒ +É® EòÊ¹É ¨É {É¶É ºÉ½-+ÎºiÉi´É Eòä {É®¨{É®É ºÉ¨ÉÞr ½ÉMÉÒ*

ग्रामीण क्षेत्रों में अनाज भण्डारण के लिये

मनरेगा कन्वर्जेंस से बनेंगे 10 हजार 280 गोदाम

स्वच्छ पर्यावरण समृद्ध जीवन

¨ÉvªÉ|Énä¶É Eò ºÉ¨ÉÉzÉiÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò Ê±ÉB {ÉªÉÉ´É®hÉ ºÉvÉÉ®Ú EòÉ ±ÉEò® VÉ±É ºÉ®IÉhÉ, ´ÉIÉÉ®É{ÉhÉ, =tÉÉxÉEòÒ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ {ÉSÉÉªÉiÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* +ÉMÉÉ¨ÉÒ {ÉÉSÉ ´É¹ÉÉ ¨É =i{ÉÉnxÉ iÉIÉÉ =i{ÉÉnEò ´ÉÊr Eò Ê±ÉB MÉhÉ´ÉkÉÉªÉHò {ÉÉvÉ ºÉÉ¨ÉOÉÒ ºÉ±É¦É ÊEòªÉ VÉÉxÉ EòÉ ±ÉIªÉ ½* <ºÉEò iÉ½iÉ ÊEòºÉÉxÉ ºÉ¨É¼ +É® Eò¹ÉEò =i{ÉÉnEò ºÉMÉ`xÉÉ EòÒ ºÉIÉÉ{ÉxÉÉ Eò® =tÉÉxÉEòÒ ºÉ¨É½É ¨É ÊEòºÉÉxÉÉ EòÉ =SSÉ ºÉiÉ®ÒªÉ VÉÉxÉEòÉ®Ò |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ +É® ¨ÉÉEòÉË]MÉ Eò Ê±ÉB |ÉÊ¶ÉÊIÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* {ÉªÉÉ´ÉMÉhÉ ºÉ®IÉhÉ Eò ºÉÉIÉ =tÉÉxÉEòÒ ºÉ JÉiÉÒ EòÉ ±ÉÉ¦É EòÉ ´ÉªÉ´ÉºÉÉªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ÊxÉÊVÉ ¦ÉÉMÉÒnÉ®Ò Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ |ÉªÉÉºÉ ÊEòªÉ VÉÉ ®½ ½* ÊEòºÉÉxÉ EòÉ =ÊSÉiÉ ¨É±ªÉ Ên±ÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ºÉMÉÉ`iÉ Eò¹ÉEò =i{ÉÉnEò Eò{ÉÊxÉªÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®ÉªÉÉ VÉÉªÉMÉÉ* VÉ±É ºÉ®IÉhÉ Eò IÉjÉÒªÉ ={ÉÉªÉÉ Eò +ÊiÉÊ®Hò xÉ¨ÉÒ VÉ±É EòÉ ÊIÉ|ÉÉ ¨É |É´ÉÉ½ Eò {ÉÊ®ªÉÉVÉxÉÉ {ÉhÉ ½É MÉªÉÒ ½, <ºÉ¨É ÊIÉ|ÉÉ +SÉ±É Eò Eòº¤ÉÉ, MÉÉ´ÉÉ +É® =tÉMÉÉ EòÒ VÉ±É +É{ÉÊiÉ ½ÉMÉÒ*

xÉnxÉ ¡òÉÉtÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ

¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É =tÉÉxÉEòÒ ¡òºÉ±É +xÉÉ®, Eò±ÉÉ, +MÉ®, ºÉiÉ®É +ÉÊn iÉIÉÉ ºÉÎ¤VÉªÉÉ - {ªÉÉVÉ,]¨ÉÉ]®, +ÉÊn +É® ¨ÉºÉÉ±É ±É½ºÉxÉ, Ê¨ÉSÉ +ÉÊn Eò {ÉnÉ´ÉÉ® {É® Ê´É¶Éä¹É VÉÉ® Ênª VÉÉ ®½É ½* =tÉÉxÉEòÒ EòÉ ºÉ¡òÒ±É =tÉMÉ Eò ºÉü{É ¨É ºIÉÉÉ{ÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB ¨ÉvªÉ|Énä¶É ¨É ÊEòºÉÉxÉÉ EòÉ |ÉÉºÉÉºÉÉ +É® =SSÉ ¨É±ªÉ Eò =tÉÉxÉÒ iÉIÉÉ EòÊ¹É =i{ÉÉnÉ Eò JÉ®ÒnnÉ®É ºÉ ºÉ¨{ÉEò ºIÉÉÊ{ÉiÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB <±ÉC]ÉÉxÉEò BCºÉSÉÉVÉ EòÒ ºIÉÉ{ÉxÉÉ EòÒ VÉÉªÉMÉÒ* EòÊ¹É ¨ÉÉEòÉË]MÉ ¤ÉÉb ÊEòºÉÉxÉÉ EòÉ ºÉÒvÉ +É® Eò¹ÉEò =i{ÉÉnEò ºÉMÉ`xÉÉ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ Ê±ÉÉEòVÉ |ÉnÉxÉ Eò®xÉ ¨É ºÉ½ªÉÉMÉ |ÉnÉxÉ Eò®MÉÉ*

+iÉ: OÉÉ¨ÉÒhÉÉ EòÉ +ÉªÉ Eò ºIÉÉ< ºjÉÉiÉ ={É±É¤vÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉB xÉnxÉ ¡òÉÉtÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ* xÉnxÉ ¡òÉÉtÉxÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ºÉ ±ÉÉ¦É |ÉÉ{iÉ Eò® OÉÉ¨ÉÒhÉ +{ÉxÉÒ ÊxÉVÉÒ ¦ÉÉ¨É {É® =tÉÉxÉEòÒ Eò {ÉÉvÉ ±ÉMÉÉ ºÉEòiÉ ½* |ÉÉ{iÉ ¡òÉÉ EòÉ Ê´ÉGòªÉ Eò® +{ÉxÉÒ +ÉªÉ Eò xÉªÉ ºÉÉvÉxÉ ¤ÉxÉÉ ºÉEòiÉ ½* ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉÉ EòÉ =tÉÉxÉEòÒ Eò ¡òÉtÉxÉ ¤ÉxÉÉxÉÉ Eò ÊÉB =Eò¨É MÉhÉ´ÉkÉÉ Eò {ÉÉvÉ ={É±É¤vÉ Eò®ÉªÉ VÉÉiÉ ½* <ºÉºÉ Ê¤ÉMÉc ´ÉxÉ IÉjÉÉ ¨É ´ÉÊIÉ ºÉPÉxÉiÉÉ ¨É ´ÉÊr ½ÉMÉÒ* MÉÉ ´ÉxÉ IÉjÉÉ Eò ºÉÉIÉ ¤ÉVÉ®É ¦ÉÉ¨É, ¤ÉÒ½c, xÉ½®É Eò ÊEòxÉÉ®É B´É {ÉÊ®iÉªÉHò JÉxÉxÉ IÉjÉÉ {É® ´ÉIÉ +ÉSUÉnxÉ ¨É ´ÉÊr ½ÉMÉÒ*

ÊxÉ¨É±É-´ÉÉÊ]EòÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ

OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉjÉÉ ¨É {ÉªÉÉ´ÉÉ®hÉ ¶ÉÊr iÉÉ EòÉ ¤ÉgÉ´ÉÉ nxÉ +É® {ÉªÉÉ´ÉÉ®hÉ |Én¹ÉhÉ ºÉ ¤ÉSÉÉxÉ Eò ÊÉB ÊxÉ¨É±É-´ÉÉÊ]EòÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½* <ºÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ºÉSÉÉ±ÉxÉ ºÉ¨ÉÉÊ ºÉ´ÉSUiÉÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ EòÉ +ÊiÉÊ®Hò ºÉºÉÉvÉxÉ ={É±É¤vÉ Eò®ÉiÉ ½B ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½* <ºÉ¨É OÉÉ¨ÉÒhÉ

Eò ÊxÉVÉò ¦ÉÊ¨É {É® ºÉ¨ÉÖnÉ ºÉ´ÉSUiÉÉ +Ê¦ÉªÉÉxÉ Eò ¨ÉnnÉ ºÉ ¶ÉÉSÉÉ±ÉªÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* ¶ÉÉSÉÉ±ÉªÉ ¨É BEò VÉÉcÒ ±ÉÒSÉ Ê{É]Ê ¤ÉxÉÉ< VÉÉiÉÒ ½è ºÉÉlÉ ½Ò {ÉªÉÉ´É®hÉ ºÉVÉÉ®É Eò Ê±ÉB {ÉÉSÉ ¤É½=q¶ªÉÒªÉ ´ÉIÉÉ (xÉÒ¨É, +É´É±ÉÉ, +¨É°ünÉ, +É¨É, Eò±ÉÉ, {É{ÉÒiÉÉ +ÉÊn) EòÉ {ÉÉvÉ®É{ÉhÉ ÊxÉ¨É±É-´ÉÉÊ]iÉEòÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è*

¶É±É-{ÉhÉ ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ

¶É±É-{ÉhÉ ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ ´ÉxÉº{ÉÊiÉ Ê´É½ÒxÉ {É½ÉÊcªÉÉ +É®]Ò±ÉÉ EòÉ ={ÉSÉÉ® Eò®iÉÒ ½è* <ºÉEò iÉ½iÉ ´ÉxÉº{ÉÊiÉ Ê´É½ÒxÉ {É½ÉÊcªÉÉ +É®]Ò±ÉÉ {É® ´É¹ÉÉ VÉ±É +É® Ê¨É^Ò Eò EòÉ]É´É EòÉ ®ÉEòxÉ, {É½ÉÊcªÉÉ {É® UÉ]Ò xÉÉ±ÉÒ ¤ÉxÉÉxÉ, SÉÉ®ÉMÉÉ½ EòÉ Ê´ÉEòÉºÉ Eò®xÉ +É® VÉ±ÉÉ>ð ±ÉEòcÒ Eò {ÉÉvÉ®É{ÉhÉ Eò EòÉªÉ ÊEòB VÉÉiÉ ½è* <ºÉEò ºÉÉlÉ ½Ò {É¶É +´É®ÉvÉEò JÉiÉÒ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ¦ÉÒ Eò®ÉªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* {É½ÉcÒ +É®]Ò±ÉÉ {É® ´ÉIÉÉ®É{ÉhÉ ½ÉxÉ ºÉ Ê¨É^Ò Eò EòÉ]É´É ¯ûEòxÉ Eò ºÉÉlÉ ½Ò OÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉ ¨É ¶ÉÉr {ÉªÉÉ´É®hÉ ¦ÉÒ Ê´ÉEòÊºÉiÉ ½ÉiÉÉ ½è* <ºÉEò +ÊiÉÊ®Hò ¦ÉVÉ±É ºÉ´ÉvÉxÉ iÉlÉÉ Ê¨É^Ò ¨É xÉ¨ÉÒ ºÉ®IÉhÉ, Ê¨É^Ò Eò EòÉ]É´É ¨É ÊxÉªÉjÉhÉ ´É ÊxÉÉSÉ±É lÉjÉ ¨É ¤ÉÉg Eò Ê´ÉÊ¦ÉÒÊ®Ò ºÉ®IÉÉ ¨É ¤ÉÉgÉEÉ®Ò Eò EòÉªÉ ¨É ¦ÉÒ ºÉ½ÉªÉiÉÉ ÊÉ{ÉiÉ ½ÉiÉÒ ½è*

ÊxÉ¨ÉÉ±É xÉÒ® ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ

OÉÉ¨ÉÒhÉÉ {É® PÉ®É±É ¨É´ÉÊ¶ÉªÉÉ Eò Ê±ÉB ¦ÉÒ {ÉÒxÉ Eò {ÉÉxÉÒ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ EòÒ ÊVÉ¨¨ÉnÉ®Ò ½ÉiÉÒ ½è* OÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉ EòÒ VÉ±É +É´É¶ªÉEòiÉÉ+É Eò {ÉÊiÉ ¨ÉºÉ½ÉªÉiÉÉ Eò Ê±ÉB ÊxÉ¨ÉÉ±É xÉÒ® ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è* <ºÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ ¨É {ÉªÉ VÉ±É, ÊxÉºiÉÉ®, {É¶É {ÉªÉVÉ±É ºÉÉ´ÉVÉÉ+É Eò Ê´ÉEòÉºÉ, VÉ±É ºjÉÉiÉ +É® ºÉ®SÉxÉÉ+É Eò {ÉxÉ¯ûrÉ® Eò EòÉªÉ Eò®ÉB VÉÉiÉ ½è*

xÉnÒ-xÉÉ±ÉÉ {É® ¸ÉÆJÉ±ÉÉ¤Ér VÉ±É ºÉ®SÉxÉÉ+É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ

´É¹ÉÉ@ñiÉ ¨É ¤É½Eò® VÉÉxÉ ´ÉÉ±É VÉ±É EòÉ ºÉÆOÉ½hÉ +É® ºÉ´ÉrxÉ Eò®xÉ Eò =q¶ªÉ ºÉ <ºÉ ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ ½è*

Ê´ÉMÉiÉ 10 ´É¹ÉÉ ¨É ¨ÉvªÉ|Énà ¶É ¨É JÉiÉ EòÉ {ÉÉxÉÒ JÉiÉ ¨É +É® MÉÉ´É EòÉ {ÉÉxÉÒ MÉÉ´É ¨É {ÉÉ®Eò±{ÉxÉÉ EòÉ +ÉEòÉ® ÊnªÉÉ MÉªÉÉ* <ºÉºÉ ´É¹ÉÉ@ñiÉ ¨É ¤É½Eò® ´ªÉlÉ VÉÉxÉ ´ÉÉ±É {ÉÉxÉÒ EòÉ xÉnÒ-xÉÉ±ÉÉ {É® ¸ÉÆJÉ±ÉÉ¤Ér VÉ±É ºÉ®SÉxÉÉ+É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®Eò ®ÉEòÉ VÉÉ ®½É ½è* <ºÉºÉ VÉ½É {ÉÉxÉÒ Eò ´ªÉlÉ ¤É½É´É {É® ®ÉEò ±ÉMÉÒ* Eò¹ÉEòÉ EòÉ nÉxÉÉ Eò¹É Eò +É´É¶ªÉEòiÉÉ Eò Ê±ÉB {ÉÉxÉÒ ={É±É¤ÉvÉ ½+É ´É½Ò ¦ÉÊ¨ÉMÉiÉ {ÉÉxÉÒ EòÉ VÉ±ÉºiÉ® ¤ÉgÉ ½è* <ºÉºÉ EòÉ¡òÒ ½nÉ iÉEò ºÉÉ¨ÉÉhÉ lÉjÉÉ ¨É ´ªÉÉ{iÉ {ÉªÉVÉ±É ºÉEò]Ê nÉ ½+É ½è*

´ÉxªÉÉ ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ

´ÉxªÉÉ ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ ¨É ´ÉIÉÉ®É{ÉhÉ EòÒ MÉÊiÉÊ´ÉÊvÉ EòÉ ¤É½=q¶ÉÒªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò EòÉªÉ +É®]ºÉ® {ÉÉvÉ VÉºÉ - +VÉxÉ +É® ºÉÉvÉ Eò {ÉÉvÉ®É{ÉhÉ EòÉ |ÉÉiºÉÉ½iÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* OÉÉ¨É {ÉSÉÉªÉiÉ uÉ®É +VÉxÉ iÉlÉÉ ºÉÉvÉ Eò {ÉÉvÉ EòÉ ®É{ÉhÉ ®ÉVÉºÉ´É ¦ÉÊ¨É, ´ÉxÉ ¦ÉÊ¨É B´É {ÉSÉÉªÉiÉ/OÉÉ¨ÉnÉÊªÉEò ¦ÉÊ¨É {É® ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½è* <ºÉ ¤ÉÉVÉ® ¦ÉÊ¨É iÉlÉÉ J±É ¨ÉnÉxÉ EòÉ EòÉ¹É ªÉÉMªÉ ¤ÉxÉÉxÉ Eò Ê±ÉB ´ÉÉxÉEòÒ EòÉ ºÉ£ògÒ Eò®hÉ ÊEòªÉÉ VÉÉ ®½É ½è*

¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É ={ÉªÉÉÉVÉxÉÉ

={ÉªÉÉVÉxÉÉiÉMÉiÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉÉ ¨É ¶¨É¶ÉÉxÉ-EòÊ¥ÉºiÉÉxÉ ¨É ¦ÉÊ¨É ºÉ¨ÉiÉ±ÉÒEò®hÉ, ¦ÉÊ¨É Eò SÉÉ®É +É® UÉªÉÉnÉ® ´ÉIÉ Eò ´ªÉ´ÉºlÉÉ, +xÉ® ªÉÉ ºÉ¨ÉÒ{É {ÉÒxÉ Eò {ÉÉxÉÒ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ +ÉÊn EòÉªÉ Eò®ÉB VÉÉiÉ ½è*

¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É ={ÉªÉÉVÉxÉÉ EòÉ =q¶ªÉ ¶¨É¶ÉÉxÉ ¦ÉÊ¨É, EòÊ¥ÉºiÉÉxÉ ¨É ¨É±É¦ÉiÉ ºÉÉ´ÉvÉÉ+É VÉºÉ- {ÉÉxÉÒ, UÉªÉÉ, ºÉJÉÒ ±ÉEòcÒ, {É±É]¡òÉ¨É, º´ÉSU ´É {ÉÊ´ÉjÉ ´ÉÉiÉÉ´É®hÉ +ÉÊn EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ Eò®xÉÉ ½è* ¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É ={ÉªÉÉVÉxÉÉ +iÉMÉiÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ lÉjÉ ¨É ¦ÉÊ¨É ºÉ¨ÉiÉ±ÉÒEò®hÉ Eò EòÉªÉ, ¶¨É¶ÉÉxÉ ¦ÉÊ¨É, EòÊ¥ÉºiÉÉxÉ Eò SÉÉ®É +É® UÉªÉÉnÉ® ´ÉIÉ VÉºÉ - xÉÒ¨É, ¤É®MÉnÉ, {ÉÒ{É±É, MÉ±É¨ÉÉ½®, MÉ±É®, {ÉÉEòc +ÉÊn iÉlÉÉ ¡Ò±É ´ÉÉ±É VÉºÉ- ¤ÉÉMÉxÉÊ¤É±É´ÉÉ, EòxÉ½® +ÉÊn iÉlÉÉ ¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É ºlÉ±É Eò SÉÉ®É EòÉxÉ {É® ¤ÉÉºÉ EòÉ ´ÉIÉÉ®É{ÉhÉ +ÉÊn Eò EòÉªÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ½è* <ºÉEò +±ÉÉ´ÉÉ ¶ÉÉÊiÉvÉÉ¨É Eò |ÉºiÉÉ´ÉiÉ ºlÉ±É Eò +n® ªÉÉ ºÉ¨ÉÒ{É {ÉÉxÉÒ EòÒ ´ªÉ´ÉºlÉÉ xÉ½ÉxÉ {É® Eò+É +lÉ´ÉÉ ºlÉ±É Eò ºÉ¨ÉÒ{É xÉnÒ-xÉÉ±ÉÉ ½ÉxÉ {É® º]É{ÉbÉ¨É, SÉÉèbÉ¨É EòÉ ÊxÉ¨ÉÉhÉ Eò®xÉÉ ¶ÉÉÊ¨É±É ½è*

ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ

समाज के कमजोर वर्गों की सुरक्षा

¨ÉvªÉ|Énä¶É ºÉ®EòÉ® xÉä ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®ÉEòÉ® Eò iÉ½iÉ ºÉ´ÉÇnxÉ¶ÉÒ±É {É½±É EòÒ +É® +ÊiÉ¨É ´ªÉÊHò iÉEò ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ ºÉÖÊxÉÎ¶SÉiÉ EòÒ ½è ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ Eò Ê±ÉB ºÉ¨ÉOÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ EòÉªÉGò¨É EòÉ {ÉÉ]±É ÊxÉÊ¨ÉiÉ ÊEòªÉÉ MɪÉÉ* <ºÉ {ÉÉ]±É Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ ºÉ ºÉ¤ÉÊvÉiÉ {É¶ÉxÉ, UÉjÉ´ÉÊkÉ EòÒ ªÉÉVÉxÉÉB, ÊSÉÊEòiºÉÉ ºÉ½ÉªÉiÉÉ, JÉÉtÉzÉ Ê´ÉiÉ®hÉ ÊEòªÉÉ VÉÉxÉÉ ºÉÖÊxÉÊ¶SÉiÉ ½è* <ºÉºÉ ºÉ®EòÉ® EòÒ VÉxÉÊ½iÉèÉÒ ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÉ ±ÉÉ¦É +Ê´É±É¨¤É ºÉÒvÉ Ê½iÉOÉÉ½ªÉÉ EòÉ {ÉÉ]±É ºÉ UÉjÉÉ +É®IÉÉ ºÉ¨É¤ÉvÉ Eò ¨ÉÉnn ºÉ ¨ÉÉlÉ Eò ¨ÉÒºÉ...*

ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ Ê¶ÉÉxÉ

ºÉ¨ÉOÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ EòÉªÉGò¨É +ÆiÉMÉiÉ Ê´ÉÊ¦ÉzÉ Ê´É¦ÉÉMÉÉ uÉ®É ºÉÆSÉÉÊ±ÉiÉ Ê½iÉOÉÉ½Ò ªÉÉVÉxÉÉ+É EòÉ ªÉÊHòªÉÊHòEò®hÉ Eò® BEò±É ÊJÉcEòÒ Eò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉ Ê½iÉOÉÉ½ªÉÉ EòÉ ±ÉÉ¦É´ÉiÉ Eò®xÉ EòÒ EòɪÉÇ´ÉÉ½Ò EòÒ VÉÉ ®½Ò ½è*

+ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ {É¶ÉxÉ, Ê´É´ÉÊ½iÉ ºÉ½ÉªÉiÉÉ, ¤ÉÉ±ÉEò ... EòÒ Ê´ÉEòÉºÉ ... ºÉ¨ÉOÉ ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ Ê¨É¶ÉxÉ ... www.sssm.nic.in B´É www.socialsecurity.mp.gov.in

ºÉÉ¨ÉÉÊVÉEò ºÉ®IÉÉ {É¶ÉxÉ ªÉÉVÉxÉÉ

´É¹É 1981 ºÉ ¶ÉÖ° <ºÉ ªÉÉVÉxÉÉ Eò iÉ½iÉ 60 ´É¹É ºÉ +ÊvÉEò +ÉªÉ Eò ÊxÉ®É¸ÉiÉ ´ÉÞr, 18 ´É¹É ºÉ +ÊvÉEò EòÒ ÊxÉ®É¸ÉiÉ Ê´ÉvÉ´ÉÉ, {ÉÊ®iªÉHòÉ ¨ÉʽɱÉÉ (14 ´É¹É ºÉ >ð{É® +ÉªÉ EòÒ ÊxÉ:¶ÉHò, ÊxÉ®É¸ÉiÉ) ¤ÉSSÉÉ (6 ºÉ 14 ´É¹É +ÉªÉ Eò ÊxÉ:¶ÉHò, ÊxÉ®É¸ÉiÉ ºÉEòÉ±É VÉÉxÉ ´ÉÉ±É ¤ÉSSÉ EòÉ) ¯û{ÉªÉ 150/- |ÉÊiÉ ¨ÉÉ½ {É¶ÉxÉ ®ÉÊ¶É nÒ VÉÉiÉÒ ½è* ºÉ½ÉªÉiÉÉ |ÉÉ{iÉ Eò®xÉ Eò Ê±ÉªÉ ÊxÉvÉÉÊ®iÉ +É´ÉnxÉ {ÉjÉ ¨É +É´ÉnxÉ ºÉÉ¨ÉÉxªÉ ... Eò ºÉ¨ÉIÉ +É´ÉnxÉ Eò®*

मुख्यमंत्री मजदूर सुरक्षा योजना

अक्टूबर 2007 से प्रारंभ इस योजना के तहत प्रदेश के भूमिहीन खेतिहर श्रमिकों को सीधे लाभ पहुँचाने के लिए ग्राम पंचायत द्वारा उनका पंजीयन किया जाता है।

सहायता : प्रसूति सहायता : पंजीकृत मजदूर की पत्नी अथवा पंजीकृत महिला मजदूर को अधिकतम दो प्रसूतियों के लिए 6 सप्ताह की मजदूरी के समतुल्य राशि, पितृत्व अवकाश के रूप में शिशु के पिता द्वारा अर्जित हो रही 15 दिन की मजदूरी के समतुल्य राशि तथा प्रसूति व्यय के लिये रु. 1000/- नगद राशि प्रदान की जाती है।

छात्रवृत्ति मेधावी छात्र पुरस्कार : पंजीबद्ध मजदूरों के बच्चों को छात्रवृत्ति मेधावी छात्र पुरस्कार का लाभ आदिम जाति एवं अनुसूचित जाति कल्याण विभाग द्वारा उनकी योजना में निर्धारित मापदण्डों अनुसार सहायता प्रदान की जाती है।

- बीमा सहायता :- आम आदमी बीमा योजना के अन्तर्गत पंजीकृत हितग्राहियों को भारतीय जीवन बीमा निगम द्वारा बीमा कराया जाता है।
- दुर्घटना में मृत्यु की स्थिति में अन्त्येष्टि सहायता :- पंजीबद्ध मजदूर या उसके परिवार के सदस्य की मृत्यु होने की दशा में अन्त्येष्टि के लिये रुपये 2000/- की सहायता प्रदान की जाती है।

स्पर्श अभियान

निःशक्त व्यक्तियों के समग्र पुनर्वास के लिये वर्ष 2011 से स्पर्श अभियान शुरू किया गया है। इसके अंतर्गत पूरे प्रदेश में निःशक्त लोगों की पहचान और उनका सामाजिक आर्थिक सर्वेक्षण किया गया।

ऐसे आठ लाख से अधिक निःशक्त व्यक्तियों का डाटा बैंक तैयार किया गया है। 57 हजार से ज्यादा को कृत्रिम अंग दिये गये और करीब चार हजार से अधिक निःशक्तजनों की शल्य चिकित्सा की गई। स्पर्श पोर्टल को भारत सरकार के सूचना एवं प्रौद्योगिकी विभाग ने वर्ष 2012-13 के राष्ट्रीय पुरस्कार से प्रदेश को सम्मानित किया। स्पर्श पोर्टल को भारत सरकार के सूचना एवं प्रौद्योगिकी विभाग ने वर्ष 2012-13 के राष्ट्रीय पुरस्कार से प्रदेश को सम्मानित किया।

BEò ºÉ´ÉnùxÉ¶ÉÒ±É {É½þ±É

´ÉÞrùVÉxÉÉå Eäò Ê½þiÉ ¨ÉÉ

´ÉÞ rùVÉxÉÉå Eäò Ê±ÉB ºÉÆ´ÉÉ¤É : ´ÉÞrù` xÉÉMÉÊ®úEòÉå Eäò ºÉ¨ÉÉxÉ Eò±ªÉÉhÉ Eäò Ê±ÉB ´ÉÞrù`ò xÉÉMÉÊ®úEò Eò±ªÉÉhÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É uùÉ®úÉ +Énù¶ÉÇ {ÉÊ®ú´ÉÉ®ú xÉÒÊiÉ EòÒ ÊxÉªÉÊ¨ÉiÉ +xÉÖ¶ÉÆºÉÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ±ÉÉMÉÚ Eò®úÉ< |Énù¶ÉÉ ¨Éå 41 ÊVÉ±ÉÉå ¨Éå 53 ´ÉÞrùÉ·É¨É B´ÉÆ 6 b-Eäò+® ºÉå]õ® ºÉÆSÉÉÊ±ÉiÉ ÊEòªÉä VÉÉ ®ú½äþ ½þé* <ºÉ¨Éå 1426 ´ÉÞrù ±ÉÉ¦ÉÉÊx´ÉiÉ ½þÉä ®ú½äþ ½þé ÊVÉx½þå ¦ÉÉäVÉxÉ, ´ÉºjÉ +ÉÊnù ºÉÖÊ´ÉvÉÉ B´ÉÆ ºÉ½þªÉÉäMÉ nùÒ VÉÉ ®ú½þÒ ½þè* |ÉÊiÉ ´ÉÞrù Eäò ¨ÉÉxÉ ºÉä ¯û{ÉªÉä 500/- EòÒ ®úÉÊ¶É <ºÉ ºÉÆ´ÉÉ Eäò Ê±ÉB ÊxÉvÉÉÇÊ®úiÉ ½þè* ´ÉÞrùÉ·É¨É Eäò +ÊvÉEòÉÆ ´ÉÞrùÉå EòÉä ÊSÉÊEòiºÉÉ ±ÉÉ¦É ºÉÖÊ´ÉvÉÉ |ÉÉ{iÉ ½þÉä ®ú½þÒ ½þè* ºÉ¦ÉÒ ¶ÉÉºÉEòÒªÉ ÊSÉÊEòiºÉÉ±ÉªÉÉå ¨Éå ´ÉÞrù`ò xÉÉMÉÊ®úEòÉå Eäò Ê±ÉB ¤ÉÉÿ¶ÉÉä® ={ÉSÉÉ® ½þ ÊSÉÊEòiºÉÉ±ÉªÉÉå ¨Éå ÊSÉÊEòiºÉÉ ºÉ¨ÉªÉ ¨Éå Eò<Ç xÉ<Ç ºÉÖÊ´ÉvÉÉ ¨ÉÖ½þèªÉÉ ½þè* ¦ÉÉäVÉxÉ {ÉèEäòMÉ Eäò Ê±ÉB ¶ÉÉºÉEòÒªÉ +ºÉÉä¶É ¨Éå ´ÉÞrùVÉxÉÉå EòÉä BEò +ÊiÉÊ®úCiÉ ºÉÖÊ´ÉvÉÉ {ÉEòb÷+ ºÉå ¦ÉÒ ºÉ{ÉÉÇ

½þ iÉ®ú½þ ÊSÉÊEòiºÉÉ±ÉªÉ ¨Éå ´ÉÞ¶Éä¹É {ÉÊ®úSÉªÉÉÇ Eäò |É¤ÉÆvÉ ÊEòªÉä MÉªÉä* ¨ÉÉäªÉÉå iÉÒ±É-nù¶ÉÇxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ ºÉä |Énäù¶É Eäò ´ÉÞrùVÉxÉ iÉÒ±É-nù¶ÉÇxÉ Eäò ±ÉÉ¦É ±Éä ®ú½äþ ½þé*

¶ÉiÉÉªÉÖ ºÉ¨¨ÉÉxÉ : 100 ´É¹ÉÇ ºÉä +ÊvÉEò =©É Eäò ´ÉÞrùVÉxÉÉå EòÉä BEò ½þVÉÉ®ú ¯û{ÉªÉä EòÒ xÉMÉnù ®úÉÊ¶É B´ÉÆ ¶ÉÉ±É, ¸ÉÒ¡ò±É ºÉä BEò +Cº]õÉä¤É®ú EòÉä +iÉ®úÉ¹]ÅõÒªÉ ´ÉÞrùVÉxÉ Ênù´ÉºÉ Eäò +´ÉºÉ®ú {É®ú ºÉ¨¨ÉÉÊxÉiÉ ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½þè*

¨ÉÉiÉÉ-Ê{ÉiÉÉ +Éè®ú ´ÉÞrù`ò xÉÉMÉÊ®úEòÉå EòÉ ¦É®úhÉ {ÉÉä¹ÉhÉ iÉlÉÉ Eò±ªÉÉhÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É, 2007 EòÉ ÊGòªÉÉx´ÉªÉxÉ +ÊvÉÊxÉªÉ¨É Eäò ¨ÉÖJªÉ =qä¶ªÉ

- ´É +Ê¦ÉÊ¦ÉÉ´ÉEò +Éè®ú ´ÉÞrù`ò xÉÉMÉÊ®úEò VÉÉä ÊEò +{ÉxÉÒ +ÉªÉ +lÉ´ÉÉ +{ÉxÉÒ ºÉÆ{ÉÊkÉ Eäò uùÉ®úÉ ½þÉäxÉä ´ÉÉ±ÉÒ +ÉªÉ ºÉä +{ÉxÉÉ ¦É®úhÉ {ÉÉä¹ÉhÉ Eò®úxÉä ¨Éå +ºÉ¨ÉlÉÇ ½éþ, ´Éä +{ÉxÉä ´ÉªÉºEò ¤ÉSSÉÉå +lÉ´ÉÉ ºÉ¨¤ÉÆÊvÉªÉÉå ºÉä ¦É®úhÉ {ÉÉä¹ÉhÉ |ÉÉ{iÉ Eò®úxÉä Eäò ½þEònùÉ®ú ½þé*
- +Ê¦ÉÊ¦ÉÉ´ÉEò ¨Éå ºÉMÉä +Éè®ú nùkÉEò ¨ÉÉiÉÉ Ê{ÉiÉÉ +Éè®ú ºÉÉèiÉä±Éä ¨ÉÉiÉÉ +Éè®ú Ê{ÉiÉÉ ºÉÎ¨¨ÉÊ±ÉiÉ ½þé*
- ´ÉÞrù`ò xÉÉMÉÊ®úEòÉå =¨ÉÉ B´ÉÆ {ÉÉè®úiÉªÉÉÉÇ BEò ºÉÉ`ö +lÉ´ÉÉ ½éþ, ÊVÉºÉEäò Ê±ÉªÉä ¯û{ÉªÉä 5000/- EòÉ VÉÖ¨ÉÉÇxÉÉ ªÉÉ iÉÒxÉ ¨ÉÉ½þ EòÒ ºÉVÉÉ ªÉÉ nùÉäxÉÉå ½þÉä ºÉEòiÉä ½þé* ¨ÉÉÊºÉEò ¦É®úhÉ {ÉÉä¹ÉhÉ ½þäiÉÖ +ÊvÉEòiÉ¨É ®úÉÊ¶É ¯û{ÉªÉä 10,000/- |ÉÊiÉ¨ÉÉ½þ iÉEò EòÉ, +Énù¶É ÊEòªÉÉ VÉÉ ºÉEòiÉÉ ½þè* +ÊvÉÊxÉªÉ¨É Eäò +iÉMÉÇiÉ EòÉä ¨ÉÉ< Eò¤ÉÉ´ÉÉ½þÒ
- +{ÉÒ±ÉÒªÉ +Ê¦ÉEò®úhÉ - 50
- ¦É®úhÉ {ÉÉä¹ÉhÉ +Ê¦ÉEò®úhÉ - 352
- +{ÉÒ±ÉÒªÉ +Ê¦ÉEò®úhÉÉå ¨Éå +¦ÉÒ iÉEò 247 |ÉEò®úhÉ nùVÉÇ ½þB ÊVÉxÉ¨Éå ºÉä 113 |ÉEò®úhÉÉå EòÉ ÊxÉ®úÉEò®úhÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*
- ªÉÉäVÉxÉÉÆiÉMÉÇiÉ ´É¹ÉÇ 2012-13 Eäò Ê±ÉB |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ¤ÉÉÊ®ú 6.25 ±ÉÉJÉ EòÉ ¤ÉVÉ]õ |ÉÉ´ÉvÉÉxÉ ÊEòªÉÉ MÉªÉÉ*

- <ÊxnùÉ MÉÉÆvÉÒ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ ´ÉÞrùÉ´ÉºlÉÉ {Éå¶ÉxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ : MÉ®úÒ¤ÉÒ ®äúJÉÉ ºÉä xÉÒSÉä VÉÒ´ÉxÉ ªÉÉ{ÉxÉ Eò®úxÉä ´ÉÉ±Éä {ÉÊ®ú´ÉÉ®ú Eäò 60 ´É¹ÉÇ ºÉä 64 ´É¹ÉÇ +ÉªÉÖ Eäò ´ÉÞrùVÉxÉÉå EòÉä 200 ¯û{ÉªÉä, 65 ´É¹ÉÇ ºÉä 79 ´É¹ÉÇ iÉEò Eäò ´ÉÞrùVÉxÉÉå EòÉä 275 ¯û{ÉªÉä B´ÉÆ 80 ´É¹ÉÇ ºÉä +ÊvÉEò +ÉªÉÖ Eäò Ê½þiÉOÉÉÊ½þªÉÉå EòÉä 500 ¯û{ÉªÉä ¨ÉÉÊºÉEò {Éå¶ÉxÉ nùÒ VÉÉiÉÒ ½þè* OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨Éå {Éå¶ÉxÉ EòÉ Ê´ÉiÉ®úhÉ OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ, VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉ iÉlÉÉ xÉMÉ®úÒªÉ IÉäjÉ ¨Éå xÉMÉ®ú {ÉÉÊ±ÉEòÉ, xÉMÉ®ú ÊxÉMÉ¨É uùÉ®úÉ ¤ÉéEò JÉÉiÉä Eäò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉä ÊEòªÉÉ VÉÉiÉÉ ½þè* 60 Ênù´ÉºÉ ¨Éå +´ÉÊvÉ EòÉ ÊxÉ®úÉEò®úhÉ ½þÉäiÉÉ ½þè*
- <ÊnùÉ MÉÉÆvÉÒ ®úÉ¹]ÅõÒªÉ Ê´ÉvÉ´ÉÉ {Éå¶ÉxÉ ªÉÉäVÉxÉÉ : MÉ®úÒ¤ÉÒ ®äúJÉÉ Eäò xÉÒSÉä VÉÒ´ÉxÉ ªÉÉ{ÉxÉ Eò®úxÉä ´ÉÉ±ÉÒ 40 ºÉä 79 ´É¹ÉÇ +ÉªÉÖ EòÒ Ê´ÉvÉ´ÉÉ ¨ÉÊ½þ±ÉÉ+É EòÉä ¯û{ÉªÉä 300 |ÉÊiÉ¨ÉÉ½þ {Éå¶ÉxÉ <ºÉ ªÉÉäVÉxÉÉ Eäò iÉ½þiÉ nùÒ VÉÉiÉÒ ½þè* +É´ÉänùxÉ ÊxÉ®úÉEò®úhÉ 60 Ênù´ÉºÉ ¨Éå* ºÉ¨{ÉEÇòiÉÉ EòÉä |ÉÉ{iÉ Eò®ú : ÊxÉ´ÉÉÇÊ®úiÉ +É´ÉänùxÉ {ÉjÉ ¨Éå +É´ÉänùxÉ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨Éå OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ, VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉ, ¶É½þ®úÒ IÉäjÉ ¨Éå xÉMÉ®ú ÊxÉMÉ¨É, xÉMÉ®ú {ÉÉÊ±ÉEòÉ, xÉMÉ®ú {ÉÆSÉÉªÉiÉ Eäò EòÉªÉÉÇ±ÉªÉ ¨Éå iÉ½þºÉÒ±ÉnùÉ®ú Eäò ¡òÉä]õÉä, {ÉÊiÉ EòÉ ¨ÉÞiªÉÖ |É¨ÉÉhÉ {ÉjÉ, +ÉªÉ EòÉ {ÉÊ®ú¶ÉÒ±É |É¨ÉÉhÉ {ÉjÉ, ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. EòÉbÇ÷ Eäò ºÉÉlÉ +É´ÉänùxÉ Eò®åú*
- ®úÉ¹]ÅõÒªÉ {ÉÊ®ú´ÉÉ®ú ºÉ½þÉªÉiÉÉ ªÉÉäVÉxÉÉ : MÉ®úÒ¤ÉÒ ®äúJÉÉ Eäò xÉÒSÉä VÉÒ´ÉxÉ ªÉÉ{ÉxÉ Eò®úxÉä ´ÉÉ±Éä {ÉÊ®ú´ÉÉ®ú Eäò BºÉä Eò¨ÉÉxÉä´ÉÉ±Éä ºÉnùºªÉ EòÒ ¨ÉÞiªÉÖ ½þÉäxÉä {É®ú ÊVÉºÉEòÒ ¨ÉÉè< ºÉä ½þÉä +ÊvÉEòÉÆ¶ÉiÉ: {ÉÊ®ú´ÉÉ®ú EòÉ MÉÖVÉÉ®úÉ SÉ±ÉiÉÉ ½þÉä, =ºÉEäò =kÉ®úÉÊvÉEòÉ®úÒ EòÉä +É´ÉänùxÉ |ÉÉ{iÉ ½þÉäxÉä Eäò 30 ÊnùxÉ Eäò +nù®ú VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉ, xÉMÉ®úÒªÉ ÊxÉEòÉªÉ uùÉ®úÉ ºÉ½þÉªÉiÉÉ ®úÉÊ¶É 20,000/- BEò¨ÉÖ¶iÉ SÉäEò, ¤ÉéEò bÅ÷É}]õ Eäò ¨ÉÉvªÉ¨É ºÉä nùÒ VÉÉiÉÒ ½þè* ºÉ½þÉªÉiÉÉ |ÉÉ{iÉ Eò®úxÉä Eòä |ÉÊGòªÉÉ : ÊxÉvÉÉÇÊ®úiÉ +É´ÉänùxÉ {ÉjÉ ¨Éå +É´ÉänùxÉ ¨ÉÞiÉ ÊxÉ´ÉÉºÉ Eäò +xÉÖ¨ÉÊiÉ +xÉ´ÉÉ±ÉÒ OÉÉ¨ÉÒhÉ IÉäjÉ ¨Éå OÉÉ¨É {ÉÆSÉÉªÉiÉ, VÉxÉ{Énù {ÉÆSÉÉªÉiÉ, ¶É½þ®úÒ IÉäjÉ ¨Éå xÉMÉ®ú ÊxÉMÉ¨É xÉMÉ®ú {ÉÉÊ±ÉEòÉ xÉMÉ®ú {ÉÆSÉÉªÉiÉ Eäò EòÉªÉÉÇ±ÉªÉ ¨Éå +ÉªÉ |É¨ÉÉhÉ {ÉjÉ, ¨ÉiªÉÖ |É¨ÉÉhÉ {ÉjÉ, ¤ÉÒ.{ÉÒ.B±É. EòÉbÇ÷, nùPÉÇ]õxÉÉ ¨Éå ½þÖ< ¨ÉÞiªÉÖ Eäò ¨ÉÉ¨É±Éä ¨Éå {ÉÖÊ±ÉºÉ ¨Éå nùVÉÇ |ÉlÉ¨ÉÉÊ¨ÉEò ÊÊ®ú{ÉÉä]Çõ Eäò ºÉÉlÉ VÉ¨ÉÉ Eò®åúÉ* +É´ÉänùxÉ ÊxÉ®úÉEò®úhÉ EòÒ ºÉ¨ÉªÉ ºÉÒ¨ÉÉ : 30 Ênù´ÉºÉ*